

JESUS CRISTO MUWĒĜAP EKAWĒNTUP—JOÃO EMUDUPMUBARARAKTUP

¹ Jesus Cristo oajēm Deus mubapuk am ijodiayũ be. Ipi muġē awap Deus mubapukpuk'ukat kuy osunuy. Deus xe osunuy. Deus co'i osunuy. ² Ixe Deus xe osunuy ipi muġēm pima. ³ Deus eju ixe soat o'ġuġe—ipi daġat, kabi beat tak. Ka'ũma ma kajuk o'e ipi daġ ixe imujurũġ'ũm pima. ⁴ Ja'õbi dak ixe itabēġayũ mujurũġrũġ'uk osunuy. Ixe icēmān wuymutaybitbin'uk osunuy Deus ekawēn—apēn kaxi wuymukabiahama puxim. ⁵ Ixe oajēm ijodi Deus ekawēn wuymutaybin am. Ade jĩã ikērēat mujurũġrũġ'ukayũ osodop ijodi. Imēnpit ixe ekawēn muwēnmu'ũm pa'ore osodop ip.

⁶ Ixe ajēm awap Deus warara'acat o'ġudot ijodi aġokatkat. Ja'õbi o'ġudot. João i ibutet osunuy. ⁷ Oajēm Jesus Cristo muwēn ām—kabiaap puximat muwēn ām ijodiayũ be. Ixe o'ġuwēnuwēn adeayũ mutabun am cekay. ⁸ João ma ixe Deus mubapukpuk'ukat ġu osunuy. Oajēm ixe muwēn ām acã.

⁹ — Ixe kawēn icēmat wuymutaybitbin je'e — io'e João. — Ixe jajēm ijodi — io'e João. — Soat mutaybitbin jeku Deus ekawēn — io'e João.

¹⁰ Deus mubapukpuk'ukat oajēm ipi kay. Ijodi oekuku. Soat ipi daġacat ixe emumuġē osodopdop ip. Inaka ibu'u o'e ip jetabun cekay. ¹¹ Jebadipyũ kay oajēm—Judeuyũ kay. Inaka itabut ġu o'e ip

cekey. ¹² Warara'acayũ bit ixē kay osodop ip. Itabut ip osodop ixē kay. Imēnpuye:

— Deus ebekitkiyũ eyju ġasũ, okay eyetabut puye — io'e cebe ip.

¹³ Bekitkit jebapukpuġ ijodi ayacat'uk pewi kapkam puye; aġokatkat aoyũ dabi'o pin e'em puye dak; aġokatkat jekpot mujurũġ pin puye dak. Imēn ġu bit wuyju Deus ebekitkin e'em. Ijodiayũ Deus ebekitkin e'em Deus ibikuy buye acã. ¹⁴ Deus mubapukpuk'ukat ijodian o'e. Jesus Cristo ijodian o'e. Wuyxe osunuy. Pũġ ma Deus ipot osunuy. Wara'at ka'ũmġu—ixē acã. Ijodiayũ ikērēat mujurũġrũġ oekuku. Inaka ixē xe ikukpin cĩcã osodop ip. Icēmãn ixē Deus ekawēn wuymutaybitbin'uk osunuy. Imēneju:

— Warara'acat podi ma tekū idip — i juy ace'e'e wuyewewebe.

¹⁵ João Batista abu Deus mubapukpuk'ukat iap muwēnuwēn oeku adeayũ be. Ixē imēn o'e:

Omuykuiat ma ya'õbuyxi, i. Õn pit ka'ũma, i. Okap awap ixē itabēġ osunuy iwaġo ma'ġu õn, i. Imēnpuye obodi ma ya'õbuyxi ixē ma, i. Ixē kuy oġuwēn eywebe, io'e — João o'e.

Imēn abu Deus mubapukpuk'ukat iap muwēnuwēn oeku João Batista.

¹⁶ Soat kabia ixē xe wuykukpin cĩcã ikērēat mujurũġrũġ ma'ġu wuyju. Soat podi ma xipan wuykuġ, ixē xe wuykukpin puye.

¹⁷ — Eyju cũġ ma Deus xe cekawēn taġ jekukum pima — i juk adi o'e'e Moisés'ũm wuydobuyũ'ũm'ũm pe. — Deus xe eykukpin

cĩcã ikērēat mujurũğrũğ ma'gu eyju — i juk adi o'e'e Jesus Cristo bit.

Ixe kawēn icēmat muwēnuwēn oekuku.
 18 Ka'ūma ma Deus o'jojoho buk. Ixe ipot pũğ ma. Ipot acã o'jojoho. Ipot ikukpin cĩcã jebay mubapukpuk'uk osunuy wuywebe. Deus mubapukpuk'ukat ixē.

19-28 Judeuyũ kukukayũ jepaĩyũ o'guju João Batista kay. O'guju ip jekawēn ãm ceweju. Jerusalém ka beayũ osodop ip ixeyũ Judeuyũ kukukayũ. Paĩyũ buywatwat'ukayũ dak o'guju ip. Levitayũ i ibuywatwat'ukayũ butet osunuy. Fariseuyũ ixeyũ o'guju João kay. Betânia ka xe o'jekawēn ip. Jordãodi wĩnãbu o'jekawēn ip. João iboceayũ mubatisasan osunuy ijudi be. Oajēm ip João kay. Jay. João ibu'u gu o'e jekawēn ãm ceweju ip.

— Abu ěn? — io'e ip João be.

— Cristo gu õn — io'e João. — Ijodiayũ daxis-jojoho'ukan Deus emunaē gu õn.

— Abu ěn? — io'e ma'guto ip. — Elias du ěn? — io'e ip. — Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat tu ěn? Waram gu guto du ekop ocekey? Kuyjeat tu ěn? — io'e ip cebe.

— Ka'ūma — io'e. — Elias gu õn.

— Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat tu ěn—ocemumuwiwiiat? — io'e ip.

— Ka'ūma — io'e. — Eyemumuwiwiiat gu õn — io'e.

— Abu ěn? — io'e ma'guto ip. — Abu ěn iap cuyēguwēn ocewebe. Abu ěn iap muwēn pin oceju ocemudocayũ be — io'e ip João be.

— Uk'aũmat pe wuyjuyũ mukũyjojom pit ãn — io'e João. — “Ikêrêat mujurũgrũgap cuy epeyepere,” i ãn e'em cebe ip. “Wuykukukat jajẽm,” i ãn e'em. “Kũyjobin cuy epesop ya'õ kay,” i ãn e'em cebe ip — io'e. — Imẽn ãn e'em cebe ip Isaías ekawẽn tağ—kuyat ekawẽn tağ—Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukat ekawẽn tağ — io'e.

— “Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukat ġu ãn,” i juk ece ocewebe, “Eymumuwiwiiat ġu ãn,” i dak, “Elias ġu ãn,” i dak — io'e ip. — Apẽnpuye dak ên wuyjuyũ mubatisasan? — io'e ip.

— Õn ma ijodiayũ mubatisasan idibi be — io'e João. — Wara'at pit omuy wuyparakpe. Eyetaybit ġu ixem. Deus ekawẽn eymutaybitbin cuk adi ojekuku. Gasũ bit ixẽ jeymutaybin. Omuykuiat ya'õbuyxiat. Õn pit ixẽ jo'i'ũmġu. Wa'õbuyxi ġu ãn pit ixẽ buxim — io'e João.

²⁹ Kuyaje João jekay Jesus ajẽmap o'jojajo.

— Ak'i juy epe'e! — io'e João adeayũ be. — Teku Deus emunaẽ. Paĩyũ cordeiro aokaka'uk osodop ip ikêrêat uk am wuydobuyũ'ũm'ũm pewi — io'e. — Imẽnpuxim teku je'ũ ikêrêat uk am wuywebewi — io'e. ³⁰ — Ixẽ oġuwẽn eywebe kapusu — io'e. — “Gasũ bit wara'at Deus ekawẽn jeymutaybin,” i juk oce eywebe. “Okap awap ixẽ kuy itabẽğ osunuy iwaġo ma'ġu ãn,” i juk oce eywebe. “Imẽnpuye ixẽ ya'õbuyxiat. Õn pit ixẽ jo'i'ũmġu. Wa'õbuyxi ġu ãn pit” i juk oce eywebe — io'e. ³¹⁻³³ — Õn pit wetaybit ġu oġuy abu ixẽ osunuy iam. Imẽnpit Israel naxeğebitbit mutaybin ojuy oġuy abu Deus emunaẽ iam. Imẽnpuye ojot ijodiacat mubatisasan — io'e. — Õn pit wetaybit

gũ oğuy abu ixē iam — io'e João. — Imēnpit Deus cuk o'e owebe: “Obiõğbuk je'kop wemunaē kay,” i. “Ixe be jeedop,” i. “Ixe epejojojo,” i. “Ixe jebiõğbuk guõm ijoceayũ be,” i. Imēn omudocat cuk o'e owebe — io'e—João o'e.

Imēn João Jesus muwēnuwēn oekuku.

— Deus biõğbuk ojojojo — io'e João. — O'kop kabi kadiwi. Pukaso jo'i osunuy ibiõğbuk. Jesus abi jeje o'jecũğ — io'e João. ³⁴ — Ixe ma ojojojo. Ixe Deus ipot. Iboap oğuwēn eywebe — io'e João iboceayũ be.

³⁵ Kuyaje João Batista waram Jesus o'jojojo. João cũğ'i osunuy jewēju etaybitbinayũ eju—xepxepayũ eju. ³⁶ Jesus cũğcũğ o'e cewap ip.

— Ak'i juy epe'e! — io'e João. — Teku Deus emunaē — io'e. — Cordeiro e'ũap co'i teku je'ũ ikērēat uk am wuywebewi — io'e.

³⁷ Iboap co buje, Jesus kay o'ju ip João eju etaybitbinayũ—xepxepayũ. João ip o'suiwat Jesus kay jeju am.

³⁸ Jesus o'jekorepēn.

— Ajo-kudadam eyju? — io'e Jesus.

— Ocemutaybitbin'ukat, poce ēn? — io'e ip.

³⁹ — Ga'a onuynuyap'a kay aju — io'e Jesus.

O'ju ip Jesus eju. Oajēm ip Jesus nuynuyap'a be. Katpuje ip oajēm—16 hora bima. Uk'a be ip oõm. Jesus eju ip osodop ixē kabia. ⁴⁰ Pũğ ma ixeyũ'in André i osunuy—xepxepayũ'in. André kuy João ekawēn itaybit osunuy. Imēneju Jesus eju o'ju. Ixe André Simão kitpit osunuy.

⁴¹ Gebuje André o'ju Simão kay—jewağo kay.

— Cristo ocetobuxik — io'e Simão be.
(Wuydaxijo am Deus emunaẽ iape Cristo.)

⁴² O'tujowat Jesus kay. Jesus Simão o'jojojo.

— Ën aco'i Simão — io'e. — João ipot aco'i ãn.
Wara'at ebuten ġasũ — io'e. — Ojomõġ ebuten.
Céfo i ebuten je'e — io'e Jesus.
(Céfo Pedro iape Grego a'õm, wita'a iape
Mundurukú a'õm).

⁴³ Kuyaje:

— Cum puk õn Galiléia eipi kay — io'e Jesus.

Jesus Filipe o'tobuxik e daġ pima.

— Filipe, oweju juy ejeku — io'e.

⁴⁴ Filipe Betsaida ka bewiat osunuy, André dak,
Simão Pedro dak. Pũġka bewiat ip osodop.

⁴⁵ Gebuje Filipe Natanael o'tobuxik.

— Deus emunaẽ ocetobuxik — io'e Natanael
be. — Moisés ixé muwẽġaptup o'tupmubararak
kuyje — io'e. — Deus a'õbi o'tupmubararak.
Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukayũ'ũm'ũm tak ixé
muwẽġaptup o'tupmubararak. Jesus i ibutet.
José'ũm ipot ixé, Nazaré ka bewiat — io'e.

⁴⁶ — Apẽn ãn e'em? — io'e Natanael. — Nazaré
ka bewi ġu Deus emunaẽ jajẽm — io'e.

— Ejot cuy ijom — io'e Filipe bit.

⁴⁷ Jesus Natanael o'jojojo ajẽm pima.

— Ak'i juy epe'e — Jesus o'e jewejuacat pe.
— Teku Israel naxeġebit — io'e. — Wuy-
muġuykukuku'ukat ġu teku! Icẽmãn e'e'ukat ma
teku! — io'e.

⁴⁸ — Ën pit ojojo ġu buk — io'e. — Apẽntak ãn
etaybit õn? — io'e Natanael.

— Filipe be enomuwã buje ãn ejojo wũy ma'gu ãn — io'e Jesus. — Ën figueira'ip kabicuk pe bima ejojo ãn — io'e. — Wa'õbacaam ãn ejojo — io'e.

⁴⁹ — Ocemutaybitbin'ukat — io'e. — Ën ma Deus ipot — io'e. — Icẽmãñ ãn ma Israel naxegebitbiyũ kukukat — io'e.

⁵⁰ — Etabut okay, “Ën figueira'ip kabicuk pe bima ejojo ãn,” i juk oce buye. “Jesus itaybit cĩcã,” i ãn e'em. Guyjom pit obacaap ojomõg ijodiacayũ be. Iboap epejojojo. “Soat podi ma Jesus ya'õbaca,” i ece gebuje bit — io'e. ⁵¹ — Icẽmãñ ãn e'em eywebe — io'e Jesus soat pe ijodiacayũ be. — Soat waço ãn — io'e. — Koce'i je'e kabi. Deus ekawẽn tojtot'ukayũ je'kop okay. Jeu dak ip oxewi. Soat iboap epejojojo — io'e Jesus cebe ip.

2

¹ Xepxep xet kap puje Jesus o'ju jewebumũnap epeta kay. O'ju jewegu etaybitbinayũ eju—12 beayũ eju. Judeuyũ peta muğẽğẽ'uk osodop ip jewebumũn puje. Caná ka be peta o'guğẽ. Ibo ka Galilía eipi be o'sukadop. ² Jesusyũ juk o'tomuwã ip. Ixi dak o'ju ceweju ip.

³ Gebuje uva'abidi kay o'e ip o'ti'ũm puye.

— Uva'abidi o'ti'ũm — io'e xixi Jesus pe.

⁴ — Aĩ — io'e Jesus. — I'e but gu iboap owebe. Gasũ bit cũğ gu owebe Deus a'õbacaap mõğ ãm.

⁵ Gebuje xixi o'ju peta iwat a'õbuywatwat'ukayũ kay.

— O'it a'õ kay juy epe'e — io'e cebe ip.

⁶ Idibi mũn'a o'yadop iboce 6 be. Wita'a muğẽğẽ o'yadop yaboğat'a. 80 litro opop pũğ'a be idibi, 100 litro dak. Judeuyũ jewebuwywuy'uk ip osodop

jekõn puje, jekõn epere buje dak. Jevasília wuy-wuy'uk osodop ip soat em. Imēnpuye ti'ade o'tidop iḡo'a be.

⁷ O'jekawēn ibuywatwat'ukayū be ixē Jesus.

— Idibi juy epetibu ite'a munopapūn ãm—pote'a munopapūn ãm — io'e. — Epeyamunopapūnpūn cuy ip idibim — io'e.

Idibi o'eimuõm ip pote'a be. Yanopapūn o'e.

⁸— Ti'in cuy epeti'uk yabewi — Jesus o'e cebe ip. — Eyekariwa kay juy epetidujowat — io'e.

O'ti'uk ip yabewi. O'tidujowat ip jekariwa kay.

⁹ Idibim ḡu o'e. Uva'abidim o'jediewexat. Peta iwat o'tikõn. Peta iwat ma itaybit ḡu o'e abu o'timuwexat uva'abidim iam. O'ti'uk'iayū bit itaybit o'e.

Gebuje peta iwat jwebumūniat o'tomuwã.

¹⁰— Soat oceju koam tikujjãti ũmũm ocebureyū be. Ibeḡbeḡ ip pima, oceju tikõõmati ũmũm cebe ip. Ën pit imēn ḡu e'em. Gasū acã tikujjãati ũmũm ěn ocewebe! — io'e.

¹¹ Imēneju ceweju etaybitbinayū oitabun cekay.

— Deus a'õbacaap kuḡ teku — io'e ip.

Jesus idibi o'timuwexat uva'abidim. Jesus koam wuywebe i'e ba'oreat o'ḡubapuk Caná ka beayū etabutpe Galiléia eipi be. Õn Deus a'õbacaap kuḡ iap o'ḡubapuk adeayū be.

¹² Iboap tomukadi Jesus o'ju Cafarnaum ka be. O'ju jexi eju, jekitpityū eju dak, doze beayū eju dak. Ade xet ḡu osodop ip iḡo ka be—pūḡpūḡ ã.

¹³ Gebuje o'ju Jerusalém ka kay jeweju etaybitbinayū eju. O'ju ip Judeuyū epeta kay. Peta murũḡrũḡ'uk osodop ip Judeuyū jeḡebu am Egito eipi bewi Deus wuydobuyū'ũm'ũm o'tujujēm iap

kay. Páscoa i iĝo epeta butet osunuy. ¹⁴ O'ju Deus eju kawēnwēnap'a kay—yaboĝat'a kay. Oajēm. Oōm. Adeayū o'jojajo ya be. Biopak teidada'ukayū o'jojajo uk'a naxirōĝ pe. Carneiro teidada'ukayū dak o'jojajo. Pukaso deidada'ukayū dak o'jojajo. Soat ip o'jojajo yanaxirōĝ pe. Ajēmjēmayū edinheiro mutrokakan ip osodop warara'acayū.

¹⁵ Jesus oitakomān uk'a becat kay. Ixibu o'subumukirik bōrōbum. Iōhōyū o'ĝuwat ya bewi soat. Bioooh. Aki kay o'ĝujēm. Dinheiro mutrokakan'ukayū dak o'ĝujēm. Biopak deidada'ukayū dak o'ĝujēm. Carneiro deidada'ukayū dak o'ĝujēm. Soat ip o'ĝujēm. Buĝ. Dinheiro mutrokakan'ukayū emesa o'ĝuy'at. Duooooh. O'jedu. Soat o'ĝudu dinheiro isurūĝat mesa bewi.

¹⁶ — Soat cuy epetujujēm ite'a naxirōĝ pewi! — io'e Jesus pukaso deidada'ukayū be. — Webay duk'a be ĝu juy epeteidada! — io'e.

¹⁷ O'jeĝebu ip Deus ekawēn kay doze beayū. Ibodup pe ibararak opop:

Bay, ijop'a eduk'a! i. Inaka warēmtaĝ e'em ip ite'a be, i. Imēnpuye wetakoma jījā, i.

¹⁸ Gebuje Judeuyū kukukayū o'jekawēn Jesus eju.

— Abu-a'ōbi iteyū eĝujēm Deus eju kawēnwēnap'a bewi? — io'e ip Jesus pe. — Deus a'ōbacaap cuy ejomōĝ ocewebe — io'e ip. — Iboap mōĝ puje, “Cūĝ ma cebe iteyū mujēm ām,” i kuka oce'e — io'e ip.

¹⁹ — Eywebe Deus eju kawēnwēnap'a muy'at puje, wara'at'a juy oyamuy ōn ma — io'e Jesus. — Xēp xep xet kap puje, wara'at'a oyamuy uk'a — io'e Jesus cebe ip.

20 — Iba'ore ewebe wara'at'a muy ãm xepxep xet — io'e ip. — Ocejū ite'a muymuy ade koato—46 koato — io'e ip Jesus pe.

21 Jesus ekawẽn cekawẽn pa'arēm o'e cexe ip. “Uk'a” i'e buje, jejebit o'ḡuwẽn Jesus. 22 Ce'ũ'ũayũ xewi Deus pe Jesus muyu buje, Jesus ekawẽn kay o'jeḡebu ip doze beayũ.

— Deus ekawěntup pe ibararak icēmãn — io'e ip. — Jesus icēmãn o'e'e ocewebe — io'e ip jewewebe.

23 Adeayũ oitabun Jesus kay ixē Jerusalēm ka be bima—Judeuyũ Páscoa epeta muḡḡēm pima. Ōn Deus a'ōbacaap kuḡ iap o'ḡubapukpuk Jesus. Iboap co buje itabut o'e ip cekay. Imēnpit Pũḡpũḡayũ yopīt ma itabut o'e. 24 Jesus pit itaybit osunuy apẽn ixeyũ jewaḡuyḡuy iam. Imēnpuye ibapuḡ ḡu o'jewemuwẽn cebe ip. 25 Abu-be Jesus e'em: — Apẽn teku jewaḡuyḡuy — i? Ka'ũma be ma. Jewewebe ma itaybit osunuy.

3

1-2 Ixima be Nicodemos oajēm Jesus kay. Nicodemos ya'ōbuyxiat osunuy. Judeu osunuy. Fariseu osunuy.

— Ocemutaybitbin'ukat — io'e Jesus pe. — Ocetaybit ěn ocemutaybitbin'ukat iam. Wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuk'ukat ěn. Deus a'ōbacaap mōḡmōḡ'ukat ěn. Abu-be Deus a'ōbacaap mōḡ put? Deus bikuyap taḡ jekuku'ukat pe acā! Ocexe ěn Deus xewiat — io'e Nicodemos.

3 — Icēmãn ōn e'em ewebe — io'e Jesus. — Waram eykap'ũm pima, iba'ore Deus pe eykukan — io'e.

4 — Apẽn kuka dak waram akap aypa bima? Iba'ore! — io'e Nicodemos. — Waram xe'e kuka aõm wuyxi uk pe? Iba'ore! — io'e.

5-6 — Aoyũ uk pewi wuykap puje, wuyebay ipotpoyũm acesop — io'e Jesus. — Deus biõgbuk a'õbi bit Deus ebekitkiyũm acesop. Wuyaguyisum aceku. Icēmãn òn e'em ewebe — io'e Jesus. — Idibi be eymubatisasan'ũm pima Deus eykukukan gu je'e, Deus biõgbuk eywebe'ũm pima dak — io'e.

7 — “Deus ebekin cuy eguy,” i òn e'em ewebe — Jesus o'e. — “Aguyisum cuy ejeku,” i òn e'em ewebe. Aguybabi'ũm gu juy eguy wa'õ kay — io'e Nicodemos pe. 8 — Kabido jekpiwan ma pidojum. Kabido a'ĩjoom pit wuyju. Eyetaybit gu poma pidojum iam, pomawi o'subidodot iam tak. Imēnpuxim eyetaybit gu dak apẽn kuka Deus ebekitkiyũm acesop ibiõgbuk a'õbi iam — io'e.

9 — Apẽn paxi kuka o'jebapuk? Ekawẽn pa'arēm oxe — io'e Nicodemos.

10 — Òn Israel naxegebitbit mutaybitbin'ukat—Judeuyũ mutaybitbin'ukat — io'e Jesus. — Òn pit a'õbuyxi adeayũ xe. Apēnpuye dak wekawẽn pa'arēm exe? — io'e. 11 — Icēmãn òn e'em ewebe — io'e Jesus. — Wetaybicap muwēnuwẽn òn. Kuy ojojoiat muwēnuwẽn òn. Inaka ěn wekawẽn kay gu — io'e. 12 — Ipi dağayũ e'eap muwēnuwẽn pima, etabut gu wekawẽn kay. Kabi beayũ e'eap muwẽn puje, iboap kay dak etabut gu kuka epe'e — io'e. 13 — Warara'acat gu o'kop kabi kadiwi o'jojoiap muwẽn ãm ipi dağacat pe. Òn acã okop — io'e. — Soat wağo òn — io'e. 14 — Moisés puybujo'iatpu o'subumu'ãy

ip-takūbi daḡ—bronze muḡēḡēbu. Uk'a'ūmat pe o'subumu'āy kuyje. Iḡobu kay ceak'ibiyū oe'ū ḡu puybu nuy pibun. O'je'ada ip soat. Imēnpuxim itakomaayū obamupaya korosa be we'ū ām. Soat waḡo ōn — io'e. ¹⁵ — Okay itabucayū yaḡuyisum jeku ḡasū—soat ip. Soat em itait jeedop ip Deus xe je'ū buje dak — io'e Jesus. ¹⁶ — Deus xe wuykukpin cīcā ajop. Imēnpuye jekpot o'ḡudot wuykay. Pūḡ ma ipot. Ixe ipot kay wuyetabut pima, soat em ḡu wuye'ū acesop. Ce'ū'ūayūm ḡu acesop. Waram acejetait. Soat em wuyetait acesop Deus xe — io'e. ¹⁷ — “Ipiat osupi'ajoat eywebe ikērēat kuḡ eyju oxeye,” i'e ojuy ḡu Deus. Imēnpuye jekpot o'ḡukop ipi kay. O'ḡudot ipi daḡayū daxijo am ipiatpi'ajojoap kay cuap puxim — io'e. ¹⁸ — Deus ipot pūḡ ma. Deus e'em ḡu “Ikērēat kuḡ eyju oxeye,” i jekpot kay itabucayū be. Deus kuy o'e “Ikērēat kuḡ eyju oxeye,” i itabut'ūmayū be bit, jekpot kay itabut'ūm puye. ¹⁹ Deus ipot osodot ipi kay apēn ikērēat Deus xe iap mubapuk am wuywebe, apēn cūḡ ma iap mubapuk am tak. Ixe kabiaap puxim. Ijodiayū bit ikērēat mujurūḡrūḡ. Kabiok taḡ jekuku'ukat puxim ip. Imēnpuye ip ibu'u jetabut am Deus ipot kay — io'e. ²⁰ — Ikērēat mujurūḡrūḡ'ukayū ibu'u jījā jemutaybinan ajo ikērē Deus xe iam. Imēnpuye Jesus ekawēn a'ījom ḡu ip. Ibu'u jījā ip warara'acat pe itaybit am ikērēat mujurūḡrūḡ teyūku iam. Kabiok taḡ jekuku'ukat puxim ip — io'e. ²¹ — Idipat mujurūḡrūḡ'ukayū bit itabut Deus ipot kay, ōn pit Deus ekawēn taḡ jekukum iap mubapuk am warara'acat pe. Kabia daḡ jekuku'ukat puxim ip — io'e. Imēn Jesus o'jekawēn Nicodemos eju.

²² Guyjom Jesus o'ju Judéia eipi kay. Jeweju etaybitbinayũ eju o'ju—doze beayũ eju. Iboceayũ mubatisasan osodop ip. ²³ João Batista dak Enom ka be osunuy. Imubatisasan ip osunuy iboceayũ mutaybit am teyũku João Batista ebekitkiyũ iam. Salim ka xe osunuy tiboğ puye. Adeayũ cucum o'e João kay. Imẽn João imubatisasan ip osunuy, ²⁴ daomũnmũnap'a be ğu buk puye. ²⁵ João eju etaybitbinayũ o'jewa'õxixik ip Judeu eju.

— Abu ğu cũğ ma wuyjuyũ mubatisasan teyũku webekitkiyũ iap mubapuk am? — io'e ip jewewebe. — Jesus ğu xe'e? — io'e ip. — João Batista ğu xe'e? — io'e ip jewewebe.

²⁶ Imẽnpuye o'jekawẽn ip João eju.

— Ocemutaybitbin'ukat — io'e ip. — Ağokatkat iboceayũ mubatisasan ğasũ! Kuy bima ixeceweju oeku Jordão wĩnãbu bima — io'e ip. — Ixe juk adi eğuwẽn ocewebe — io'e ip. — Soat iboceayũ cum cekay acã oceju ixecewebe ebekitkiyũm ğasũ bit i'e am — io'e ip.

²⁷ — Ocokcok cĩcã adeayũ cum Jesus kay buye — io'e João bit. — Deus acã wuymõğmõğ wuya'õbuyxian — io'e. ²⁸ — “Õn pit Cristo ğu—Deus emunaẽ ğu õn,” i juk adi oce eywebe — io'e João. — “Deus acã omudot tot awap,” i juk adi oce eywebe. Kuy wekawẽn epeya'ĩjojo — io'e João. ²⁹ — Wuyewebumũn puje jewebumũnat jetayxi bum — io'e João. — Jewebumũnat pure bit jewebumũnat xenuynuy. Ibure icokcok e'em jewebumũnat icokcok puye. Jewebumũnat pure buxim õn — io'e João. — Õn tak ocokcok cĩcã adeayũ cum Jesus kay ya'õkayayũm — io'e. ³⁰ — Ade jĩã je'e ip Jesus a'õ

kayayũm. Wa'õkayayũ bit ade ġu je'e ip—pũġpũġ ã. Imẽnpit ocokcok cĩcã — io'e João.

Imẽn João o'jekawẽn jewēju etaybitbinayũ eju.

³¹ Kabi kadiwi oajẽmiat itaybit cĩcã. Soat podi ma itaybit. Ipi daġat pit ka'ũma. Itaybit ipi daġayũ e'e am. Ipi daġayũ e'e am acã kawẽnwẽn. Kabi bewiat pit itaybit cĩcã. ³² O'jojojoiap muwẽnuwẽn ixē. O'ya'ĩjojoiap muwẽnuwẽn tak. Inaka pũġpũġ acã itabut ya'õ kay. ³³ Ixe a'õ kay itabucat pit e'em: — Deus cũġ wuykuġ — i soat pe jebureyũ be.

³⁴ Deus emumudot Deus ekawẽn muwẽnuwẽn. Cebay tacup ġu. Jebiõġbuk muõmõm jekpot pe. Imẽnpuye soat em jebay biõġbuk a'õbi jekukum ipot. ³⁵ Deus xe jekpot kukpin cĩcã. Imẽnpuye soat ja'õbacaap o'ġũm jekpot pe.

— Okpot pit wa'õbaca jo'i — io'e Deus.

³⁶ Deus ipot kay itabucat yaġuyisum jeku ijodi bima. Ce'ũ buje itait jeenuy Deus xe. Itabut'ũmat pit Deus xe ġu ma jeenuy itait. Soat em Deus itakoma jĩjã cekay—ja'õ kay kũyjobit'ũmat kay.

4

¹⁻³ Ibocewi Jesus o'jẽm Judéia eipi bewi, Fariseuyũ Jesus awẽġ o'yawẽġtobuxik puye. Adeayũ juk Fariseuyũ o'ġukũyjojo.

— Ade ġu João Batista eju etaybitbinayũ — io'e Fariseuyũ be. — Jesus eju etaybitbinayũ bit ade jĩjã — io'e ip. — Ade iboceacat mubatisasan Jesus — i napa ma o'e ip.

Imẽnpit Jesus ġu iboceacat mubatisasan osunuy idibi be—ceweju etaybitbinayũ acã.

Jesus epit ojuy Galiléia eipi kay jewēju etaybitbinayũ eju.

4 — Ga'a aju Samaria eipi dağ — io'e Jesus.

— Ga'a — io'e ip.

5 Ibocewi oajem ip ağoka be—Sicar ka be. Kuyje Jacó jekat o'ğũm jekpot pe—José be. Sicar ka José katpuk tẽğ ma o'sukadop.

6 Jesus o'ju idibikũy kay. Iğokũy Jacó juk o'sukũykocat kuy bima. Jesus taopipi o'e cũğcũğãm. Jebodoy am oabik. Oabik idibikũy xe o'sukopibareren puye. Kaxicuğ o'e. ⁷⁻⁸ Jesus eju etaybitbinayũ o'ju ağoka be jexat pum.

Ijẽm ip puje, ayacat oajẽm ikũy be—Samaria eipi beat. Idibi bu ojuy oajẽm.

Gebuje Jesus o'jekawẽn ayacat eju.

— Etibu buk wekõnaptim — io'e Jesus.

9 — Ap! — io'e. — Ën Judeu. Õn pit Samaria eipi beat — io'e ayacat. — Apẽnpuye ãn e'em owebe “Etibu buk wekõnaptim,” i? — io'e.

Judeuyũ ibu'u jĩjã osodop Samaria eipi beat ewa'e bewi jekõn ãm. Imẽnpuye ayacat o'e ibu'u jewa'e beati ùm Jesus pe.

10 — Deus tei'ũma iũmũm wuywebe. Etaybit ğu iboam — io'e. — “Etibu buk wekõnaptim,” i oce ewebe. Etaybit ğu dak abu õn iam — io'e. — Etaybit õn ibima, “Etibu buk wekõnaptim,” i kuka ece owebe. Oxewi tiojuyjuy bima, ekõnaptim kuka otiũm ewebe. Itedi kõn puje, ağuyisum eceku. E'ũ buje dak soat em etait ecesũy Deus xe — io'e Jesus.

11 — Tapu — io'e. — Tibubuap kuğ ğu ãn — io'e. — Ikũyberen cĩcã idibikũy. Pomawi kuka iğodi etibu—wuymutaitcapti? — io'e. ¹² — Ocedobu'ũm ya'õbuyxi osunuy—Jacó'ũm — io'e ayacat. — Soat xe ya'õbuyxi osunuy. Ixe'ũm itekũy

o'sukũy kocat ocewebeam kuyje. Ixe Jacó'ũm tikõnkõn'uk osunuy itekũy bewiati. Cebekitkiyũ dak tikõnkõn'uk osodop, iõhõyũ dak. Ya'õbuyxi osunuy ixẽ'ũm Jacó'ũm. Ën pit ibodi ma'õgu a'õbuyxi? — io'e Jesus pe.

13 — Itekũy bewiati kõn puje, waram tak ebipuruk ece'e — io'e Jesus. 14 — Wemudiũmti kõn puje bit, waram ebipuruk õu ece'e—pũõ em tak ka'ũma — io'e. — Wemudiũmti bit tiwaru. Idi'a buxim je'e ewebe—tiapep'ũmati buxim. Imẽn puxim je'e wemudiũmti. Tiapap õu je'e. Wemudiũmti kõn puje, waram eybipuruk õu epe'e. Itedi kõn puje, eyaõuyisum epeku ijodi. Soat em eyetait epesop Deus xe eye'ũ buje dak — Jesus o'e cebe.

15 — Tapu — io'e. — Itedi buk etiũm owebe! — io'e. — Etiũm waram obipurukap puxim — io'e. — Etiũm puk waram ijoce tibum wajẽmap puxim — io'e Jesus pe.

16 — Ektop cuy eõudot okay — io'e cebe. — Ektop eju juy ecepit — io'e.

17 — Tã — io'e. — Oktoptep õu — io'e. — Icẽmãn ãn e'em “Oktoptep õu,” i — io'e. 18 — Cinco beayũ eju juk a'õgu ecewebumũn—emumukukukyũ eju — io'e. — Gasũ ewejuat ektop õu — io'e. — Imẽn ikẽrẽ Deus xe — io'e. — Icẽmãn ãn e'em pit “Oktoptep õu,” i — io'e.

19 — Tapu — io'e. — Gasũ bit iba'arẽm õu o'e oxe. Ën Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukat ma — io'e ayacat. 20 — “Cũõ ma wuywebe Deus kay õebum ma ijoce ma—co'a be—Gerazim'a be,” i juk adi o'e ocedobuyũ'ũm'ũm. Eyju bit Judeuyũ. “Cũõ ma wuywebe Deus kay õebum am wara'atka be

ġu—Jerusalém ka be acã,” i eyju e'em — io'e. — Abuyũ icẽm ġu e'em exe? — io'e Jesus pe.

21-22 — Tũ'ũ, eya'õpicũġcũġ cuy wa'õ kay — io'e Jesus. — Eyju Samaria eipi beayũ — io'e. — Eyju e'em Deus pe “Ën ma ocekukukat,” i. Imẽnpit eyetaybit ġu abu ixẽ iam. Oceju bit Judeuyũ. Oceju bit ocetaybit abu ixẽ iam. Deus Judeu o'taẽ ijodiayũ daxijojo'ukan, — io'e. — Guyjom ma “Ën ocekukukat,” i juy ace'e wuyebay be Gerazim'a be acã,” i'ũmġu epe'e; “Jerusalém ka be acã,” i'ũmġu dak. Soat ka daġ “Ën ocekukukat,” i epe'e'e cebe — io'e. 23 — Gaxĩn ma Deus pe eykukukan epesop — io'e. — Ixe bikuyap taġ epeku. Ixe ekawẽn kay kũyjobin epesop. Imẽn eyeku buje, Deus kay ġebum epesop soat em. Eyebay ibikuy imẽn ma eyeku am — io'e Jesus. 24 — Deus ijebitbet ġu. Ijo ba'ore eywebe — io'e. — Ixe kay juy ġebum epesop ijojom ġu ma'ġu. Ixe biõġbuk a'õbi juy epesop ġebum cekay. Cekawẽn taġ tak cuy epesop ġebum cekay—kawẽn icẽmat taġ — io'e Jesus.

25 — Wetaybit Cristo omuyku iam. Wuydaxijo am Deus emunaẽ omuyku — io'e ayacat. — “Deus emunaẽ ixẽ,” i wuyju e'em, “Wuydaxijo ixẽ,” i dak — io'e. — Yajẽm puje soan ocemutaybin ixẽ — io'e.

26 — Õn ma Cristo — Jesus o'e ayacat pe. — Õn ma kawẽnwẽn eweju — io'e.

27 Iboam e buje, ceweju etaybitbinayũ o'jepit Jesus kay jexat kuġ. Yaġuybabi'ũm o'e ip ibapug ma Jesus ayacat eju kawẽnwẽn puye. Imẽnpit:

— Ajo-kay ãn ayacat xewi? — i'ũmġu o'e ip Jesus pe.

— Apēnpuye ěn kawēnwēn ayacat eju? — i'ũmġu dak ip o'e cebe.

²⁸ Gebuje ayacat o'jepit jeka kay. O'ju jeka beacat kay. Timũn'a o'yaiwat idibikũy xe. Jay. Oajēm.

²⁹ — Epesot cuy aġokatkat com — io'e cebe ip—jeka beacayũ be. — Idibikũy xe omuy — io'e. — “Ěn cuk adi ikērēat eġujurũġrũġ,” i juk o'e owebe — ayacat o'e. — Ixe xe'e Cristo? — io'e. — Ixe xe'e Deus emunaē? — io'e ayacat.

³⁰ O'ju ip Jesus kay. O'jēm ip aġoka bewi.

³¹ Aġoka bewiayũ ajēm awap ceweju etaybitbinayũ o'jekawēn Jesus eju.

— Ocemutaybitbin'ukat — io'e ip. — Juku wuyxat — io'e ip. — Ga'a acekõn! — io'e ip.

³² — Oxat ġu omucokcokcoġ—wara'at acã. Eytaybit ġu iboam — io'e—Jesus o'e.

³³ — Warara'acat xe'e ixat o'tojot cebe? — io'e ip jeweweju.

³⁴ — Eyju ma eycokcok eyxat kuġ pima. Őn pit ocokcok omudocat bikuyap taġ weku am — io'e. — Omudocat kapikap o'ġũm owebe. Ocokcok oce wekapikap mu'ũm ãm — Jesus o'e cebe ip. ³⁵ — “Ebadipdip kaxi kap puje, wuyku beat'a yaop je'e,” i eyju ma e'em. “Gaxĩn ma yaop,” i õn pit e'em eywebe. Imēnpuxim eyxe adeayũ ibu'u jemutabun am okay. “Ak'i epe'e iteyũ kay—ajēmjēmayũ kay,” i õn pit e'em — Jesus o'e. — “Gaxĩn ma ip itabun okay,” i — io'e. ³⁶ — Kadaidaidada'ukat jekapikaptei bubum, jeku beat'a bubu'ukat tak. Icokcok e'em ip jeku beat'a kuġ pima. Imēnpuxim omuwēnuwēn'ukat icokcok je'e warara'acat pe itabut puje, warara'acat

mutabunbun'ukat tak. Itabucayũ soat em itait jeedop ip webay xe kabi be — Jesus o'e. ³⁷⁻³⁸ — Õn cuk eymuju omuwẽn ãm adeayũ be. Icēmãn wuyju e'em “Wara'at taidadam. Wara'at pit yabubum,” i. Imēnpuxim pũğpũğayũ omuwẽnuwẽn. Warara'acayũ itabut'ũmayũ mutabunbun. Adeayũ epeğutabun ġasũ cebe ip omuwẽn puje. Itabut je'e ip warara'acayũ kuy omuwẽn puye — Jesus o'e.

³⁹⁻⁴⁰ Gebuje ağoka bewiayũ oajēm cekay—Jesus kay. Oitabun ip cekay. Ade oitabun Samaria eipi watwat. Itabut ip o'e ayacat o'jewemuwẽn puye.

— “Ikērēat eğujurũğrũğrũğ,” i juk xeku o'e owebe — i juk ayacat o'e cebe ip.

Itabut ip o'e cekay.

— Ocexe juy eğuy — io'e ip Jesus pe.

— Ha'a. Oğuy — io'e.

Xet. Xet. Xepxep xet osunuy iğo ka be.

⁴¹ Warara'acayũ Jesus kay itabut o'e cekawẽn co buje. Ade jĩjã itabut o'e cekay.

⁴² — Koap ma ekawẽn oceya'ĩjojo. Imēnpuye ocetabut cĩcã ixe kay — io'e ip ayacat pe. — Ixe ekawẽn oceya'ĩjojo ġasũ bit. Ixe ipi dağacat taxijojo'ukat wuyxe — io'e ip.

⁴³ Xepxep xet o'kap. Jesus waram o'ju Galilėia eipi kay. Ixe ka Galilėia eipi be o'sukadop—Nazarė ka.

⁴⁴ — Warara'acayũ xe Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukat ya'õbuyxi. Jeka beacat xe bit ka'ũma — i juk o'e Jesus.

⁴⁵ Galilėia eipi watwat pit Jesus o'topabijurũğ. Icocok ip o'e. Jesus osunuy ya'õbuyxi cexe i Peta muğğẽm ip osodop Jerusalėm ka be. Jerusalėm

ka be bima Jesus e'eap o'jojojo ip. Ja'õbacaap mōgmōgāp o'jojojo ip. Imēnpuye icokcok ip o'e Jesus dopabijurūg puje.

⁴⁶ Jesus o'jepit Caná ka kay—idibi o'timuwexat uva'abidim iat ka kay. Caná ka Galiléia eipi be o'sukadop. Ipi kukat ebekit iḡoka be osunuy—Caná ka be. Ixe ipot iwātaxipi jǐjā osunuy. Po'i osunuy ipot Cafarnaum ka be. Oe'ũ pin ipot jewātaxiapiap pibun.

⁴⁷ — Jesus oajēm ijoce, adeayũ o'e ipi kukat ebekit pe. Oajēm Judéia eipi bewi — io'e ip cebe.

Ipi kukat ebekit o'ju Jesus kay. Jay. Oajēm.

— Ejot cuy oduk'a be — io'e. — Okpot eḡu'ada! — io'e Jesus pe. — Oe'ũ pin okpot — io'e.

⁴⁸ — Deus ja'õbacaap mōgmōgāp coco'ũm puje, kuka eyetabut ḡu epe'e okay — io'e Jesus — wuywebe i'e ba'oreat mubapukpukap coco'ũm puje dak.

⁴⁹ — Kariwa — io'e. — Ejot cuy okpot e'ũ awap — io'e.

⁵⁰ — Ecepit cuy eduk'a be — io'e Jesus. — Ekpot kuy o'je'ada. Oe'ũ ḡu — io'e.

Iwātaxipi topibit ebay itabut o'e Jesus a'õ kay. Aripit. O'jepit jeduk'a kay. Jesus eju ḡu o'jepit—jaḡepūg ma. ⁵¹ Jeduk'a be kapikpik'ukayũ ixe o'topabijuk e daḡ—jeduk'a be yajēm pima.

— Ekpot oe'ũ ḡu — io'e ip. — O'je'ada jǐjā — io'e ip cebay be.

⁵² — Poce kaxi bima o'je'ada? — io'e.

— Wuyase bima o'je'ada kapusu — io'e. — Ipa'iat oi'ũm — io'e ip cebay be.

53 — Wuyase bima ma Jesus o'jekawēn oweju — io'e cebay. — “Ekpot kuy o'je'ada,” io'e owebe — io'e.

Imēneju itabut o'e Jesus kay. Tuk'a beacat tak itabut o'e ip cekay—soat ip.

54 Imēn Jesus waram wuywebe i'e ba'oreat o'gubapuk adeayū etabutpe—Galiléia eipi beacat etabutpe. O'gubapuk Judéia eipi bewi ijēm puje.

5

1 Guyjom Jesus waram o'ju Jerusalém ka kay. Oajēm. Judeuyū peta muḡēḡēm osodop ibo ka be. 2 Jerusalém ka be idibi'it'iti o'tinuy. Betesda i tibetet osunuy Judeuyū a'ōm. Ovelha muōmōmap exĩntabi xe o'tinuy ixedi—aḡoka ekorara exĩntabi xe. Pūḡpōḡbi iwātaxipiat nuyap'a o'yadop idibi'it'iti akokorenen. 3 Ade iwātaxipiayū kapopo'i osodop joyū'abeku. Ita'ūmayū osodop ip, cexīḡxīḡ pa'oreayū dak, ijebit e'ūayū dak. Timukoruyap wiwim ip osodop iwātaxipiayū. 4 Deus ekawēn tojotjot'ukat ajēmjēm'uk osunuy iḡodi be. Idibi mukoruy buje, iwātaxipiayū kopkop'uk ip osodop idibi kay. Koap kopat acā o'je'ada. 5 Jesus oajēm iḡodi xe.

Gebuje Jesus aḡokatkat o'jojoho iḡodi xe. Ixe aḡokatkat ade koato iwātaxipi osunuy. 38 koato iwātaxipi osunuy. 6 Ade koato po'i osunuy jewātaxipiap kuḡ. Jesus itaybit o'e iboam.

— Tapu, e'ada pin tu? i — io'e Jesus cebe.

7 — Hm hm — io'e aḡokatkat. — We'ada pin oce. Imēnpit ka'ūmḡu obure odujukop am idibi kay timukoruy buje — io'e. — Okop pa'ore. Okop pin

pima, warara'acat ma kom. Ixe ma o'je'ada — io'e.
— Õn pit ka'ũma — io'e.

⁸ — E'ã̃y — io'e Jesus. — Exexecaptup cuy etupu — io'e. — Xĩgxĩg ece — io'e.

⁹ O'je'ada gēbuje bit aḡokatkat. Jexexecaptup o'tupu. Xĩgxĩg o'e. Xipat o'e. Judeuyũ xe jebodoydoyap kabia osunuy. Sábado osunuy.
¹⁰ Imēnpuye Judeuyũ kukayũ o'jekawēn aḡokatkat eju—ce'ada'ibit eju.

— Jebodoydoy oceju ijop kabia. Cũgcũg ḡu — io'e ip. — Ka'ũmḡu wuyekapikap ḡasũ. Wuymu-taybitbinap taḡ ḡu ěn e'em — io'e ip. — Cũg ḡu ewebe exexecaptup tujowat am ḡasũ. Kapikpiḡ ěn exexecaptup tujowatwan — io'e ip.

¹¹ — “Exexecaptup cuy etupu,” i juk o'e owebe omu'adaat — io'e. — “Xĩgxĩg ece,” io'e owebe — io'e ce'ada'ibit.

¹² — Abu o'e ewebe “Exexecaptup cuy etupu,” i; “Xĩgxĩg ece,” i dak? — io'e ip. — Apēn ibutet? — io'e ip.

¹³ Imēnpit ce'ada'ibit itaybit ḡu o'e jemu'adaat puten. Imu'ada buje, Jesus dao ma o'jēm adeayũ parakpewi. Imēnpuye ce'ada'ibit itaybit ḡu o'e ibuten.

¹⁴ Jesus ce'ada'ibit o'tobuxik ḡuyjom. Deus eju kawēnwēnap'a be o'tobuxik—yabo'gat'a be.

— Kuy ece'ada — io'e. — Ikērēat cuy eḡujurũḡ ḡu waram ewātaxipinap puxim — io'e Jesus imu'ada'ibit pe.

— Hm hm. Ikērēat oḡujurũḡ ḡu — io'e.

¹⁵ Ce'ada'ibit o'jēm. O'ju Judeuyũ kukukayũ kay.

— Kuy bima wetaybit ġu oġuy abu omu'ada iam — io'e. — Ġasũ bit wetaybit oce ibuten — io'e. — Jesus i ibutet — io'e cebe ip.

¹⁶ Imēnpuye Judeuyũ kukukayũ Jesus kaykay o'e ip. Yaoka ojuy ip Jesus aġokatkat o'ġu'ada jebodoydoyap kabia be buye.

¹⁷ Imēneju Jesus o'jekawēn cebe ip.

— Webay soat kabia jekapikap kuġ e'em. Imēnpuxim òn tak wekapikap kuġ e'em — io'e Jesus cebe ip.

¹⁸ Imēnpuye Jesus aoka ojuy ip Judeuyũ kukukayũ.

— Jesus o'jekapik jebodoydoyap kabia be. Aġokatkat o'ġu'ada — io'e ip. — Imēn cūġ ġu Deus xe — i napa ma ip o'e. — Jesus o'e “Deus webay,” i — io'e ip. — “Deus webay” i'e'em pima, “Deus a'òbacaap cò'i òn tak wa'òbaca,” i'e'em tak — io'e ip. — Imēnpuye juy ayaoka — io'e ip. Imēn o'jekawēn ip jeweweju.

¹⁹ Gebuje Jesus o'jekawēn Judeuyũ kukukayũ eju.

— Icēmān òn e'em eywebe — io'e. — Deus ipot òn. Wa'òbi ġu òn e'em—webay a'òbi acã. Webay e'eap cocom òn. Webay e'eap taġ acã òn e'em, ixe ipot puye — io'e. ²⁰ — Webay xe okukpin cĭcã. Webay a'òbi iwātaxipiat mu'ada'ada'uk oġuy. Idip cĭcã o'e iwātaxipiat mu'adaap. Iboap podi ma idipat ġubapuk webay — io'e Jesus. — Ēyetabēġbēġ epe'e iboap cocom—webay e'eap cocom — io'e. ²¹ — Webay ce'ũ'ũayũ mutaicin. Waram ip itait. Kabi kay ixeyũ muyuhum. Òn tak waram ce'ũ'ũayũ mutaicin. Obikuy bima waram imutaicin òn ixe

ipot puye — io'e. ²² — Deus ġu e'em ijodiacat pe “Eykêrê oxe,” i. Owebe ma webay e'em “Ën ma ece ‘Ikêrêat kuġ eyju Deus xe,’ i ijodiacat pe — io'e Jesus. ²³ — Imênpuye adeayû je'e owebe “Ën Deus ipot,” i. “A'ôbuyxi jîjã ên,” i. “Deus tak ya'ôbuyxi jîjã,” i je'e ip. Warara'acayû xe wa'ôbuyxi'ûm pîma, webay dak kuka o'e ya'ôbuyxi ġu. Omudocat tak kuka o'e ya'ôbuyxi ġu cexe ip — io'e Jesus. ²⁴ — Icêmân òn e'em eywebe — io'e. — Wa'ô kay kûyjobicayû yaġuyisum jekukum—omudocat kay itabucayû — io'e. — Soat em Deus xe jee-dop ip itait — io'e. — “Ikêrêat kuġ eyju oxe,” i'ûmġu je'e Deus okay itabucayû be. “Soat em ipiat osupi'ajoat eywebe,” i'ûmġu dak je'e cebe ip — io'e Jesus. — “Soat em ipiatpi'ajojoap pe juy epesop,” i'ûmġu je'e cebe ip— “Soat em oxe ma juy epesop,” i acã — io'e Jesus. ²⁵ — Icêmân òn e'em eywebe. Deus ipot òn. Gaxîn ma ojêm eyxewi. Oajêm waram. Wajêm puje, wa'ôberen ocewãwã. Ce'û'ûayû wa'îjojo. Waram ġuto jetait ip wa'ôberen wewãwã buje. ²⁶ Warara'acat Deus mutaicin ġu. Ja'ôbi ma itabêġ e'em. Wa'ôbi ma òn tak wetait — io'e. — Òn tak webay jo'i — io'e. ²⁷ — Soat waġo òn. Webay a'ôbi acã òn e'em pûġpûġayû be “Eykêrê ġu Deus xe,” i. Ya'ôbi acã “Eykêrê Deus xe,” i òn e'em warara'acayû be — io'e. ²⁸ — Eyaġuybabi'ûm ġu juy epesop wekawên kay. Guyjom ma ce'û'ûayû wa'îjojo — io'e. ²⁹ — Ce'û'ûayû xewi jeu ip jedopap pewi. Xipacat mujurûġrûġ'ukayû jeu kabi kay. Soat em Deus xe jeedop ip. Ikêrêat mujurûġrûġ'ukayû dak jeu. “Eykêrê oxe,” i je'e Deus cebe ip. Ixeyû ġuju

ipiat'ajojoap pe — io'e.

³⁰ — Wa'ōbi ġu òn kawēnwēn—pūġ em tak ka'ūma. Obikuyap taġ ġu òn jekukum—omudocat bikuyap taġ acã. Kuy owebe Deus e'eap taġ acã òn kawēnwēn. Imēneju cūġ ma owebe “Ikêrēat kuġ eyju Deus xe” i'e am pūġpūġayū be; “Xipat eyju Deus xe” i'e am warara'acayū be — io'e.

³¹ — Òn acã omuwēnuwēn pima, “Deus a'ōbi òn e'em,” i'e'em pima, “Dapxi ēn,” i kuka juk epe'e. Wa'ō kay eyetabut ġu kuka epe'e — io'e Jesus.

³² — Wara'acat tak omuwēnuwēn. Webay dak omuwēnuwēn. Ixe icēmān e'em. Wetaybit icēmān ixe omuwēnuwēn iam — io'e. ³³ — Eybureyū juk epeġuju João Batista kay — io'e Judeuyū kukukayū be. — Ixe João icēmān omuwēnuwēn oeku.

³⁴ “Xipan cuy epe'e omuwēnuwēn,” i'ūmġu òn pit e'em warara'acayū be. “João icēmān omuwēnuwēn oeku,” i òn e'em eywebe, eydaxijo ojuy òn puye — io'e Jesus.

³⁵ — Lamparina kuġ pima wuyetaybit poma aju iam. João Batista lamparina buxim osunuy. João Deus ekawēn muwēnuwēn oeku. Imēnpuye eyetaybit cūġ ma jeku am Deus xe iam.

Darem ma eycokcoġ epesop ixe ekawēn com — io'e. ³⁶ — João omuwēnuwēn oeku. Adeayū okay itabut o'e. Webay a'ōbi wa'ōbacaap mōġmōġ ojeku eyetabutpe. Iboap tobuxik puje adeayū e'em

owebe “Ēbay juk omudot ocekey,” i. ³⁷ Webay omuwēnuwēn. Omudocat omuwēnuwēn. Eyju bit kūyjobit ġu webay a'ō kay. Webay kay eyetabut ġu dak — io'e Jesus.

³⁸ — Webay juk omudot ijodi. Webay a'ōmupubutbun eyju bit, eybu'u jījā eyetabut am okay buye — io'e.

³⁹ — Eyju Deus ekawēntup

cocom cĩcã. “Deus ekawẽn tağ jekukum pima, cebekitkiyũm acesop,” i eyju e'em. “Soat em Deus xe acesop wuyetaít,” i dak eyju e'em. Imẽnpit Deus ekawẽntup tak omuwẽnuwẽn — io'e. ⁴⁰ — Inaka eybu'u jĩjã eyetabut am okay. Okay eyetabun pima, soat em epesop eyetaít Deus xe — io'e. ⁴¹⁻⁴² — Wetaybit apẽn eyju jewağuyğuy iam. Wetaybit cĩcã eyju Deus kay ğu jĩjã iam — io'e Jesus.

— Imẽnpuye eywebe ibuyxim okukap kudadam ğu õn — io'e Jesus. ⁴³ — Webay a'õbi ojot. Imẽnpit eyju eyetabut ğu jĩjã okay. Ja'õbi warara'acat tot puje bit, ixekay kuka eyetabut epe'e — io'e. ⁴⁴ — Pũğ ma Deusat. Kaũmğuwara'at. Eyju bit Deus pe xipan eymuwẽnuwẽnap kudadam ğu—wuyjuyũ be xipan eymuwẽnuwẽnap kudadam acã. Imẽnepu eybu'u jĩjã eyetabut am okay — io'e. ⁴⁵⁻⁴⁶ — Eyju te'e ma e'em “Moisés emudupmubararaktup tağ oceju jekukum,” i. “Imẽnpuye oceju cũğ cĩcã Deus xe,” i eyju te'e ma e'em — io'e. — Moisés cuk adi omuwẽnuwẽn Deus ekawẽntup pe. Imẽnpuye Moisés a'õ kay eyju kũyjobit pima, wa'õ kay dak kuka juk kũyjobit epe'e. “Teyũku ikẽrẽ,” i'ũmğũ õn pit e'em webay be. Deus acã je'e eywebe “Eykẽrẽ oxe, Moisés a'õ kay kũyjobit'ũm puye,” i. ⁴⁷ Moisés emudupmubararaktup kay eyetabut ğu. Imẽnpuye wa'õ kay dak iba'ore eymutabut am — io'e Jesus Judeuyũ kukukayũ be.

6

¹ Ibocewi Jesus iodit o'timudek—Galiléia eipi beati. Tiberíades tibutet osunuy.

² Gebuje adeayũ o'ju Jesus kay.

— Jesus juk adi iwãtaxipipiyũ o'gu'ada'ada. Wuywebe i'e ba'oreat o'gubapukpuk — io'e ip. — Waram tak paxi iwãtaxipiat gu'ada? — io'e ip jewewebe.

Imẽnpuye o'ju ip tomuju. ³ O'jeu Jesus co'apẽn pe. Jeweju etaybitbinayũ eju oabik—doze beayũ eju. ⁴ Judeuyũ epeta wap osodop ip—Páscoa epeta wap.

⁵⁻⁶ Gebuje Jesus adeayũ o'jojajo.

— Teyũku oğubeğbeğ ixan — io'e jewebe ma. — Filipe du itabut adeayũ mubeğbeğ put Jesus pe iap kay? — io'e Jesus jewebe ma.

Imẽnpuye:

— Apẽn xe'e juy pão'a aceyabu iteyũ xat'am—soat xat'am? — io'e Jesus Filipe be.

⁷ — 6 kaxi be wuyekapikap teim pão'a bu buje, kuka o'e gu'adeayũ xat'am — io'e Filipe.

⁸ Wara'acat o'jekawẽn Jesus eju jeweju etaybin'ibiyũ'in. André o'jekawẽn ceweju. Simão Pedro wağo osunuy André.

⁹ — Ak'i! — io'e André. — Yaypan'isuat otobuxik. Cinco be pão'a kuğ. Axima kuğ tak xepxep — io'e. — Imẽnpit apẽğãm kuka ajat cexewi? O'e gu'adeayũ xat'am — io'e.

¹⁰ — “Epabik cuy,” i juy epe'e adeayũ be — Jesus o'e jeweju etaybitbinayũ be.

O'jekawẽn ip adeayũ be. Oabikbik ip adeayũ kapĩ'idip ceje, tip'ade o'tiptop puye. Ade jĩjã ip osodop. Cinco mil ağokat kayũ osodop aoyũ parakpe, bekitkiyũ parakpe dak.

¹¹ Gebuje Jesus pão'a o'yabu. O'jekawẽn Deus eju.

— Bay, ên xipat — io'e cebe. — Ocexat'am eyamudot ocewebe — io'e.

O'yaũm doze beayũ be pão'a. Yaũmũm pima o'yamu'aren cĩcã. Ya'ada jĩjã o'e. Doze beayũ pão'a o'yaũmũm kaxikxik'iaiyũ be. Axima dak o'gũm doze beayũ be. Iũmũm pima o'gu'aren cĩcã. Doze beayũ o'gũmũm cebe ip—kaxikxik'iaiyũ be. Kuy jemu'opinput o'jat ip. Ibeğbeğ ip o'jekõn. ¹² Soat ip ibeğbeğ o'e Jesus ixat o'gu'aren cĩcã buye.

— Ceaepoyat'a juy epeyabu — io'e Jesus doze beayũ be. — Epeyamuxipan — io'e. — Axima epoyat tak cuy epejat. Epeğuxipan cuy — io'e. — Epejat cuy ierepap puxim — io'e cebe ip.

¹³ Soat cepayat ip o'jat. Pağeiro'a jo'iat'a be o'guõm ip. O'yamuporan ip cepoyan. Doze be o'yamunopapũn pa'geiro'a jo'iat'a.

¹⁴ Imẽn Jesus wuywebe i'e ba'oreat o'ğubapuk soat etabutpe. Ixat o'gu'aren cĩcã. Imẽnpuye:

— Ite ma Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukat! — io'e ip jewewebe o'jojajo'iaiyũ. — Ade koato ma ixex ajẽmap wiwim ocesop — io'e ip jewewewbe ma.

¹⁵ Jesus dakoy ojuy ip o'e. “Ên ma juy ocejukan ece” i'e ojuy ip cebe.

— Odakoy ojuy ip jekukukan — io'e. — Gasũ bit obu'u ixeyũ kukukan — io'e Jesus jewebe ma.

Imẽnēju o'jepit jenomukay ma. Jağepũğ ma o'ju co'a dağ.

¹⁶ Kabiogkabiog'i bima ceweju etaybitbinayũ o'kop iodi kay—doze beayũ. ¹⁷ Iodi mudex ojuy ip.

— Ga'a acepit Cafarnaum ka be — io'e ip jewewebe.

Kobe be ip oõm. Kabiok o'e. Jesus oajẽm gu buk.

¹⁸ Tipodoyboğ cĩcã o'e kabidoboğ puye. Daum cĩcã

kobe tipodoy dağ. ¹⁹ Wŭy jĭjã o'jekoykoy ip. 5 kilometro o'jekoykoy ip. Jesus o'jojoyo ip. Xĭğxĭğ oeku idibi adopa dağ Jesus. Yakōmkēm ġu tipodoy dağ. Xĭğxĭmĭh. Ti'adopa dağ cŭğcŭğ ma oajēm. Oajēm pin kobe kay. Iparara jĭjã ip o'e ti'adopa dağat tobuxik puje—xĭğxĭğat tobuxik puje.

— Ajo xe'e teku ti'adopa dağat? — io'e ip jewewebe.

²⁰ — Eypararam ġu juy epesop — io'e. — Wara'at ġu òn. Òn ma — io'e Jesus.

²¹ Iparara ġu ip o'e doze beayŭ Jesus ekawĕn co buje. Icockok cĭcã ip o'e. Imĕnpuye:

— Eōm kobe be — io'e ip cebe.

Kobe dak o'jemŭğ wĭnãbu. Jejuap ojuy ka be o'jemŭğ. Muğ.

²² Kuyaje tomukudadaayŭ Jesus o'tobuxik ġu.

— Apu Jesus? — io'e ip jewewebe. — Pŭğ ma juk kobe ijoce osodop kapusu — io'e ip. — Jesus pit oōm ġu ibo be kobe be — io'e ip. — Ceweju etaybitbinayŭ acã juk oōm kobe be. Ixe bit ka'ŭma — io'e ip. — Apoma o'ju? — io'e ip jewewebe.

²³ Kawĕnwĕn pima wĭnãbuayŭ oajēm jekobe dağ. Tiberíades ka bewi ip oajēm. O'jemŭğ ip. Muğ. Wuyjuyŭ be pão'a o'oap pe o'jemŭğ ip. Jebay eju kapusu wuykukukat Jesus o'jekawĕn iap pe o'jemŭğ ip.

²⁴ — Jesus pit ijoce ġu omuy — io'e ip—tomukudadaayŭ o'e yajĕm'ibiyŭ be. — Ceweju etaybitbinayŭ dak ijoce ġu omuy — io'e ip. — Ga'a atimudek eyekobe dağ — io'e ip.

— Ga'a — io'e ip.

Imĕnpuye ip oōm kobe be—Tiberíades ka bewiayŭ ekobe be. Poroğ. Oōm ip soat. Toktek.

O'timudek ip wĩnãbu. Cafarnaum ka ebikopap pe ip o'jemũg Jesus kudadam.

— Ga'a Jesus ajokudada!

— Ga'a! — io'e ip.

²⁵ O'tobuxik ip. Wĩnãbu ip o'tobuxik.

— Ocemutaybitbin'ukat — io'e ip. — Puje ajẽm ijoce? — io'e ip. — Ekudadam oceku — io'e ip Jesus pe.

²⁶ Gebuje Jesus o'jekawẽn ceweju ip.

— Icẽmãn õn e'em eywebe — io'e Jesus cebe ip. — Kapusu pão'a epeyabu oxewi. Eybeğbeğ epesop oxewiat'am. Gasũ epesot okudadam “Ën xipat cĩcã” i'e am ğu—pão'a o pin puye acã — io'e Jesus cebe ip. ²⁷— Eyxat kay acã ğu juy epeyeğebu. Eybeğbeğ eyxan ijodi bima acã — io'e. — Wara'at tak opop eyxat eyağuy muisusunap xat — io'e. — Ixe xat o buje, eyağuyisum epeku ijodi bima. Soat em epesop eyetait Deus xe eye'ũ buje dak — io'e. — Soat wağo õn. Deus webay. “Obikuyap tağ ãn jekukum soat em,” i juk o'e Deus owebe — io'e. — “Imẽnpuye ãn ma ibiat xat ãmũm'uk eğuy wuyjuyũ be,” i juk o'e owebe — io'e. — Eyju dak Deus bikuyap tağ cuy epekuku soat em ma — io'e.

²⁸ — Apẽn xe'e oceku soat em Deus bikuyap tağ? — io'e ip Jesus pe.

²⁹⁻³¹ — Deus e'em “Wemumudot kay eyetabun cuy epesop,” i — io'e. — Õn ma Deus emumudot — io'e. — Okay eyetabut puje, Deus bikuyap tağ eyju jekukum — io'e Jesus.

— Ocedobuyũ'ũm'ũm pão'a jo'iat'a o'o'uk ip osodop uk'a'ũmat tağ pima — io'e ip Jesus pe. — Imẽn e'em Deus ekawẽntup:

Moisés pã'o'a mudodot'uk osunuy cekay ip—kabi bewiat'a, i — io'e ip.

— Deus a'õbi Moisés ja'õbacaap mōgmōg'uk osunuy pã'o'a jo'iat'a mudodon — io'e ip. — Pãm ên? A'õbacaap cuy ejomōg osetabutpe — io'e ip. — Imōg puje osetabut oce'e ekay — io'e ip.

³² — Icēmān ãn e'em eywebe — io'e Jesus cebe ip. — Ja'õbi ġu Moisés pã'o'a jo'iat'a mudodot'uk osunuy eydobuyũ'ũm'ũm pe—Deus a'õbi acã. Moisés Deus xewiatxat ġu imudodot'uk osunuy cekay ip. Deus pit jexewiatxat mudodon eywebe—eyaġuymuisusunap xat — io'e Jesus. ³³ — Deus cuk omudot jexewi kuyje pã'o'a jo'iat'a mudocap co'i — io'e. — Õn kabi kadi wiatxat co'i ojot ijodiat aġuymuisun am — io'e. — Okay itabucayũ yaġuyisum jeku — io'e. — Õn ijodiat aġuymuisusun'ukat — io'e.

³⁴ — Kariwa — io'e ip Jesus pe. — Ibiatxat cuy eġũm ocezan. Soat em cuy eġũmġũm ocewebe.

³⁵ — Õn Deus xewiatxat — Jesus o'e. — Õn ma ijodiat aġuymuisusun — io'e. — Okay eyetabut puje, soat em eycokcoġ epesop ibeġbeġat co'i. Okay eyetabut puje soat em eycokcoġ epesop ibipuruk'ũmat co'i — io'e Jesus. ³⁶ — “Eybu'u eyetabut am okay,” i juk adi ocece eywebe — io'e Jesus. ³⁷ — Webay pũġpũġayũ mutabunbun okay. Imēnpuye itabut ip okay. “Eyetabun ġu juy epesop okay,” i'ũmġu ãn pit e'em cebe ip—itabun ojuyayũ be—pũġ pe dak ka'ũma — io'e. ³⁸ — Kabi kadiwi juk oajēm obikuyap taġ weku am ġu. Omudocat bikuyap taġ weku am oajēm — io'e. ³⁹ — Soat em aġ ãn okay itabucayũ kay. Imēnpuye jetabu-

cap epereperem ġu ip—pũğ tak ka'ũma. Waram ixeyũ oğuyu kabi kay ce'ũ'ũayũ muyuap kabia be. Oğuyu ip omudocat bikuyap tağ — io'e Jesus. ⁴⁰ — Okay itabucayũ oğuyu ce'ũ'ũayũ xewi, webay soat ce'ũ'ũayũ muyuap kabia be — io'e. — Soat ip jee-dop itait Deus xe soat em—abu ãn iam itaybicayũ. Imẽn webay ibikuy — io'e Jesus.

⁴¹ Imẽnēju Jesus ekawẽn kay ġu ip o'e Judeuyũ kukayũ. Jawa'õxikxiğ o'e ip jeweweju.

— “Õn Deus xewiat,” i teku e'em — io'e ip. — “Kabi kadiwiat xat co'i ãn,” i teku e'em — io'e ip. ⁴² — Jesus ma teku! — io'e ip jewewebe. — José'ũm ipot teku — io'e ip te'e ma. — Wuyetaybit ixim, cebay'ũm tak. Apẽntak “Deus xewi ojet,” i teku e'em? Dapxi teku — io'e ip te'e ma.

⁴³ — Wa'õxikxiğ ġu juy epesop — io'e Jesus. ⁴⁴ — Webay wuyjuyũ mutabunbun okay—omudocat — io'e. — Imutabun'ũm pima, kuka itabut ġu ip o'e okay. Okay itabucayũ acã oğuyu kabi kay. Webay soat ce'ũ'ũayũ muyuap kabia be ip oğuyu. Soat em jeedop ip webay xe — io'e. ⁴⁵ — Kuyje Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukayũ o'tupmubararak. Imẽn ibararak opop tup pe:

Deus soat wuyjuyũ ġutaybin, i. Imẽn e'em iğodup pe — io'e. — Webay ekawẽn co buje, itabut ip okay ijodiacat, webay be imu-taybin puje dak — io'e. ⁴⁶ — Pũğ ma webay o'jojojo. Warara'acat pit ka'ũma — io'e. — Õn acã webay ojojojo — io'e. ⁴⁷ — Icẽmãn ãn e'em eywebe — io'e—Jesus o'e. — Okay eyetabut pima, soat em epesop eyetait Deus xe eye'ũ buje — io'e. ⁴⁸ — Õn ma Deus xewiatxat — io'e. — Ijodiat

ağuyhuisusun òn — io'e. ⁴⁹ — Wuydobuyũ'ũm'ũm mana'a o'o'uk osodop uk'a'ũmat pe bima. Inaka oe'ũ'ũ ip. ⁵⁰ Kabi bewiat kay eyetabut puje, Deus wi wũy ğu epesop — io'e. ⁵¹ — Òn ma kabi bewiat — io'e. — Kabi bewi ojot ijodiat ağuyhuisun am. Okay itabucayũ yağuyisum jeku ijodi bima. Soat em jeedop ip itait Deus xe ce'ũ buje. We'ũ buje, oẽn osuẽnũm ijodiat xatẽn — io'e.

⁵² Iboap co buje jewa'òxixiğ ip o'e Judeuyũ kukukayũ.

— Apẽnatak sute jeẽn iẽnũm wuywebe iẽn'o am? — io'e ip jewewebe.

Jesus ekawẽn cekawẽn pa'arẽn osunuy ixeyũ xe—Judeuyũ kukayũ xe. (Oẽn'oat okay itabucacat iape. Imẽnpit itaybit ğu ip osodop iboam.)

⁵³ — Icēmãn òn e'em eywebe — io'e Jesus. — Soat wağo òn. Oẽn'o'ũm pima Deus ebekitkin ğu epe'e. Odoy kòn'ũm pima dak cebekitkin ğu epe'e — io'e. ⁵⁴ — Oẽn'o buje bit, Deus ebekitkin epesop. Odoy kòn puje dak, cebekitkin epesop. Soat em epesop Deus xe eyetait — io'e. — Oẽn'oat oğuyu kabi kay webay ce'ũ'ũayũ muyuap kabia be. Odoy kònat oğuyu ibo kabia be — io'e. ⁵⁵ — Wuyjuyũ mutaicinatẽn oẽn. Odoy wuyjuyũ mutaicinatoy — io'e Jesus. ⁵⁶ — Obiõğbuk omuy oẽn'oat pe—odoykònat pe — io'e. — Obiõğbuk a'òbacaap kuğ jekukum ip. Òn tak pũğ tağ ma jekukum ceweju ip — io'e Jesus. ⁵⁷ — Webay ja'òbi ma itabẽğ soat em ma. Ixe ma omudot. Òn tak wetabẽğ ijodi webay a'òbi — io'e. — Imẽnpuxim òn ma okay itabucayũ ağuyhuisusun. Yağuyisum jekukum ip wa'òbi—oẽn'oayũ — io'e—Jesus o'e.

58 — Imên ma kabi kadi wiatxat — io'e. — Pão'a jo'iat'a buxim ġu—wuydobuyũ'ũm'ũm xat puxim ġu. Wuydobuyũ'ũm'ũm pã'o'a jo'iat'a o'o'uk ip osodop — io'e. — Oe'ũ'ũ ip—ya'o'o'ukayũ'ũm'ũm ma. Kabi bewiat xat òn. Soat em jeedop ip itait Deus xe oên'o'oayũ — io'e—Jesus o'e.

59 Jesus iboam o'e Judeuyũ e'aweroroap'a be—Deus eju kawênwênap'a be. Iġo'a beacat mutaybinbin osunuy Cafarnaum ka be. Oên'oat okay itabucat iape. Odoykōnat tak okay itabucat iape. Imēnpit cekawên pa'arēm osunuy ixeyũ xe.

60 Imēneju:

— Cekawên pa'arēm cîcã wuyxe — io'e ip jewewebe cekawên o'jojojo'iaiyũ. — Cekawên kay ġu wuyju — io'e ip.

61 Warara'acayũ be jemukũyjo'ũm pima, Jesus itaybit o'e ixeyũ ekawên. Imēnpuye o'jekawên ceweju ip.

— Wekawên pa'arēm tu eyxe? — io'e. — Eybu'u du eyetabut am okay wekawên kay'ũm puye? — io'e Jesus. 62 — Soat waġo òn. Wekawên pa'arēm eyxe bima, eyetabut ġu okay — io'e. — Kabi kay waram omuyuap tobuxik puje dak eyetabut ġu kuka epe'e okay — io'e. — Oka kay wepicap co buje dak kuka eyetabut ġu epe'e okay — io'e Jesus. 63 — Ijodiat aġuymuisusun oên o'o am ġu — io'e. — Deus biōġbuk acã ijodiat aġuymuisusun — io'e. — “Oên cuy epesuên'o,” i juk oce eyewebe — io'e. — Imēnpit okay eyetabun cuy epesop iam eymutaybin ojuy oġuy — io'e. — Wekawên kay eyetabut pima, obikuyap taġ epeku—eyaġuyisum epeku — io'e Jesus. 64 — Imēnpit pũġpũġ ey'in itabut ġu okay — io'e Jesus.

(Jesus kuy itaybit o'e abuyũ ibu'u osodop itabut am okay iam. Itaybit o'e abu oũm okay itakomaayũ be iam tak. Kuy bima itaybit o'e iboam doze beayũ naẽ buje.)

⁶⁵ — Soat ġu eyetabut okay — io'e. — Webay emumutabunbunyũ acã itabut je'e okay. Kuy iboap oġuwẽn eywebe — io'e.

⁶⁶ Kuy bima ceweju oekuku'iaiyũ Jesus kay ip ibu'u o'e, cekawẽn kay'ũm puye.

Gebuje oibu'un ip Jesus eju jeku am. ⁶⁷ Jesus o'jekawẽn doze beayũ eju—jeweju etaybitbinayũ eju.

— Pãm eyju? — io'e. — Eyju dak tu eybu'un oweju? — io'e.

⁶⁸ — Kariwa — io'e Simão Pedro. — Abueju kuka oceku? — io'e Jesus pe. — Ën acã apẽn itabucayũ yaġuyisum jekukum iap ekawẽn muwẽnuwẽn ocewebe — io'e. — Ën acã Deus xe epesop iap ekawẽn muwẽnuwẽn ocewebe — io'e.

⁶⁹ — Ekay acã ocetabut — io'e. — Ocexe ãn acã Deus emumudot — io'e. — Ocexe ãn acã xipacat — io'e. — Ën acã ikẽrẽat ejukuk ġu — io'e—Simão Pedro o'e.

⁷⁰ — Õn cuk eynaẽ — io'e Jesus. — Doze beayũ juk otaẽ — io'e. — Imẽnpit pũġ ey'in Satanás a'õkayan o'e — io'e.

⁷¹ Jesus Judas o'ġuwẽn—Simão Iscariotes ipot o'ġuwẽn. Ixe Judas doze beayũ'in osunuy. Inaka Jesus ũm ojuy o'e cekay itakomaayũ be yaoka am.

7

¹ Ibocewi Jesus Galiléia eipi daġ oeku. Judeuyũ kukukayũ Judéia eipi be osodop ip. Ixeyũ Jesus

aoka ojuy. Imēnpuye Judéia eipi daḡ o'ju ḡu Jesus. ² Judeuyũ epeta wap osunuy. Cepetaboḡ cĩcã osunuy. Xijap mōḡmōḡ'uk ip osodop. Xijap pe dopdom osodop ip iḡo epeta bima.

³ Gebuje ikitpiyũ o'jekawēn Jesus eju.

— Ejēm cuy ijocewi — io'e ip Jesus pe. — Judéia eipi kay juy eju — io'e ip. — A'ōbacaap cuy ejomōḡ a'ō kayayũ etabutpe ixeyũ be “Teku ya'ōbaca jĩjã” i'e am — io'e ip. ⁴— Iba'arēm ḡu wuyju e'em xipan jewemuwēn pin pima. Eju juy — io'e ip. — Ka'ũma buk ocejojojoiap cuy eḡubapuk — io'e ip. — Xipan jewemuwēnat cuy soat pe — io'e ip.

⁵ Jesus kitpityũ imēn o'e itabut'ũm cekay buye.

⁶ — Cũḡ ḡu mabuk oju am peta kay — io'e Jesus. — Cũḡ ma bit eyju am. Soat em cũḡ ma eyju am. ⁷ Deus kay'ũmayũ eykay ḡu itakoma ip. Okay bit itakoma jĩjã ip “Ikērēat mujurũḡrũḡ eyju,” i'ōn e'em cebe ip puye — io'e. ⁸— Eyju ma peta kay epeju — io'e jekitpiyũ be. — Ōn pit oju ḡu iḡo epeta kay. Cũḡ ḡu mabuk oju am — io'e Jesus.

⁹ Jesus imēn o'e jekitpitpiyũ be. O'jēm ip ikitpitpiyũ. Jesus pit Galiléia eipi be osunuy pũḡpũḡ xet.

¹⁰ Ebapũḡ xet kap puje, Jesus o'ju peta kay. Soat eta'ũmpi ma o'ju. Iba'arēm ma o'ju.

¹¹⁻¹³ Gebuje Jesus o'jokudada ip Judeuyũ kukukayũ. Petatam pima o'jokudada ip.

— Apu Jesus? — io'e ip jewewebe.

Adeayũ ibidadada ma jekawēnwēn osodop Judeuyũ kukukayũ be ja'ōdobuxikap puxim. Jesus peam jewa'ōxixiḡ ip osodop.

— Xipat cĩcã teku — io'e pũḡpũḡ ixeyũ'in.

— Ka'ũma — io'e warara'acayũ bit. — Wuy-muḡuykukuku'ukat tekú — io'e ip napa ma.

Adeayũ imēn ibidadada ma jekawēnwēn ip o'e.

¹⁴ Jesus o'ju Deus eju kawēnwēnap'a kay—yaboḡat'a kay. Peta muḡēḡēm pima o'ju. Iḡo'a beacat mutaybitbin osunuy.

¹⁵ Judeuyũ kukukayũ Jesus ekawēn kay ḡu ip o'e.

— Apēnpuye dak sute itaybit? — io'e ip. — Wuymutaybitbin'ukat xe ḡu osunuy jemutaybinan. Cũḡ ḡu cexe wuyjuyũ mutaybin am — io'e ip soat pe iḡo'a beacat pe.

¹⁶ — Wa'ōbi ḡu ōn adeayũ mutaybitbin—omudocat a'ōbi acã — io'e Jesus. ¹⁷ — Wa'ōbi du eyxe ōn eymutaybitbin? Pãm ḡuto Deus a'ōbi? — io'e. — Deus bikuyap taḡ jeku ojuyat itaybit je'e Deus a'ōbi ōn eymutaybitbin iam — io'e cebe ip. ¹⁸ — Pũḡpũḡayũ Deus a'ōbi ḡu ijodiat mutaybitbin—ja'ōbi acã. Cũḡ ḡu imutaybitbin ip. “Xipan omuwēnuwēn cuy epe'e,” i'e'em ip ya'ĩjojo'ibiyũ be. Warara'acayũ bit Deus a'ōbi ijodiat mutaybitbin—jemudocat a'ōbi. “Xipan Deus muwēnuwēn cuy epe'e,” i'e'em ip. Icēmãn e'em ip. Napa ḡu ip e'em. ¹⁹ Moisés Deus ekawēn cuk adi o'ḡuwēnuwēn eydobuyũ'ũm'ũm pe kuyje. Imēnpit soat eyju kũyjobit ḡu iboap ekawēn kay. Abu ey'in iboap ekawēn kay kũyjobit? Ka'ũma ma! Eyju dak waoka ojuy. Apēnpuye? — io'e Jesus.

²⁰ Adeayũ Jesus ekawēn o'ya'ĩjojo Deus eju kawēnwēnap'a beacayũ.

— Akpidapi ēn — io'e ip napa ma adeayũ Jesus pe. — Ka'ũma ma aoka ojuy — io'e ip Jesus pe.

Itaybit ḡu ip osodop adeayũ Jesus aoka ojuy iam Jerusalém ka be powatwat.

21 — Jebodoydoyap kabia be wa'õbacaap ojomõğ pũğ em ma — io'e Jesus. — “Cũğ ğu teku e'em,” i juk adi epe'e iboap co buje. “Sábado be kapikpiğ teku,” i juk adi epe'e — io'e. 22 — “Wuydobuyũ'ũm'ũm ekawẽn tağ ağokatkat'it'it epetaypu'ağobixeedakat,” io'e Moisés kuyje. “İkap'isuat epetaypu'ağobixeedakat teku Deus ebekit iap mubapuk am,” io'e Moisés kuyje. Jebodoydoyap kabia bima dak eyju ixeedakatkan Moisés ekawẽn mupubutbunap puxim — io'e. 23 — Sábado bima eyju ixeedakatkan Moisés ekawẽn mupubutbunap puxim. Sábado bima owebe iwãtaxipiat mu'ada buje bit, eyetakoma juk adi epe'e okay! “Ën jebodoydoy ğu! Kapikpiğ ĩn,” i eyju e'em owebe. “Ën Moisés ekawẽn mupubutbun,” i eyju e'em owebe. “İkẽrẽat mujurũğrũğ ĩn,” i eyju e'em owebe — io'e Jesus. 24 — Dao ğu “Ën ikẽrẽat mujurũğrũğ,” i juy epe'e warara'acat pe — io'e. — Tũybe teku ikẽrẽat mujurũğrũğ iãn eyju e'em. Cekuku am eyetaybit'ũm pima, “Ën ikẽrẽat mujurũğrũğ,” i'ũmğ juy epe'e — io'e Jesus.

25 — Ite aoka ojuy ğu du wuyka kukayũ? — io'e ip Jerusalém ka watwat jewewebe. 26 — Ak'i juy epe'e — io'e ip. — Ijoce ma omuy — io'e ip. — Soat etabutpe teku kawẽnwẽn — io'e ip. — Imẽnpit ka'ũma ma ibubum — io'e ip. — Wuyka kukayũ dak itabut xe'e Jesus Deus emunaẽ iap kay? — io'e ip jewewebe. 27 — Teku Deus emunaẽ ğu wuyxe — io'e ip Jerusalém ka watwat'in. — Deus emunaẽ ajẽm puje, abu xe'e itaybit je'e pomawi osodot iam? Ka'ũma ma! Imẽnpit wuyetaybit pomawi

teku osodot iam — io'e ip.

²⁸ Jesus adeayũ mutaybitbin mabuk osunuy Deus eju kawēnwēnap'a be—yaboğat'a be.

— Eyetaybit ğu abu õn iam — io'e Jesus.
— Eyetaybit ğu pomawi ojot iam. Wa'õbi ğu ojot—omudocat a'õbi acã. Ixe icēmãn e'em soat em. Eyetaybit ğu abu ixe iam — io'e. ²⁹ — Õn pit wetaybit ixem — io'e. — Ojot cexewi. Ixe ma omudot ijoce — io'e Jesus.

³⁰ Imēneju itakomaayũ Jesus daomũn ojuy ip. Deus pit jewebe ma o'e: — Jesus daomũn ğu buk ip — i.

Imēnpuye ka'ũma ma o'jat.

³¹ Tak ğu o'ya'ĩjojo'iyayũ bit itabut o'e ip Jesus kay. Ade jĩã itabut o'e.

— “Deus emunaẽ ja'õbacaap jomõğ,” i wuyju e'em — io'e ip. — Ite ağokatkat ja'õbacaap mõğmõğ cĩcã. Wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ ite ma. Imēneju ite ma Deus emunaẽ ocexe — io'e ip.

³² Imēnpuye Jesus daomũn ojuy o'e ip Fariseuyũ. Adeayũ Jesus muwēnuwēn iam o'jekũyjo ip Fariseuyũ. Fariseuyũ eju paĩyũ kukukayũ Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'ukayũ o'ğuju Jesus daomũn ãm.

³³ — Darem ma buk õn eyxe — io'e Jesus adeayũ be. — Gaxĩn ma ocepit omudocat kay — io'e. ³⁴ — Okudadam epeku. Odobuxik ğu eyju. Ojuap kay eyju ba'ore — io'e.

³⁵ — Apoma sute je'ju? — io'e Judeuyũ kukukayũ. — Poce iba'ore kuka wuywebe tobuxik am? — io'e ip. — Je'ju du sute Judeuyũ xe jenuy ãm Grécia eipi watwat xe jenuy ãm? — io'e ip. —

Ipõğpõğayũ kay du sute je'ju Judeu'ũmayũ mutay-bit am? — io'e ip. ³⁶ — “Okudadam epeku,” i juk o'e ocewebe — io'e ip. — “Imẽnpit eyju odobuxik ğu,” i juk o'e — io'e ip. — “Ojuap kay eyju ba'ore,” i juk o'e — io'e ip. — Cekawẽn pa'arẽn ocexe — io'e ip Fariseuyũ, paĩyũ kukukayũ dak.

³⁷ Waram Jesus o'jekawẽn peta muğẽğẽayũ be. Peta epere buje o'jekawẽn cebe ip. Ibo kabia yoboğ cĩcã osunuy Judeuyũ xe.

— Wuybipuruk pima, idibi kay jĩjã wuyju — io'e. — Abu yağuyisum ceku pin cĩcã? — io'e Jesus ya'õberen. — Eyetabun cuy epesop okay! — io'e. — Okay eyetabut pima, eyağuyisum epeku — io'e Jesus. ³⁸ — Okay itabucayũ be idibi buxim jeenuy badi — io'e. — Imẽnpuye yağuyisum ip jeku — io'e. — Imẽn e'em Deus ekawẽntup — io'e—Jesus o'e.

³⁹ Imẽn e buje Deus biõğbuk o'ğuwẽn Jesus. Deus biõğbuk õmõm Jesus kay itabucayũ be. Jesus iboam o'e ipi kay Deus biõğbuk ajẽn awap. Ixe oajẽn ğu buk, Jesus jebay xe jenuy âm o'jeu ğu buk puye.

⁴⁰ Jesus ekawẽn co buje pũğ tağ ğu o'jekawẽn ip adeayũ—wara'at tağtağtağ ma.

— Teku Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukat—ocemumuwiwiiat ma — io'e pũğpũğ ixeyũ'in.

⁴¹ — Deus emunaẽ teku — io'e warara'acayũ.

— Ka'ũma — io'e warara'acayũ bit. — Deus emunaẽ ğu teku. Teku Galiléia eipi bewiat! — io'e ip. — Deus emunaẽ Galiléia eipi bewi ğu jajẽn — io'e ip.

⁴² — Imẽn e'em Deus ekawẽntup:

Davi naxegebit Deus emunaẽ, i. Belém ka be je'kap—Judéia eipi be, i. Davi osunuyiat ka be je'kap, i — io'e ip.

— Imên e'em Deus ekawëntup — io'e ip.

⁴³ Pũğ tağ ġu ip o'jekawën adeayũ Jesus muwënuwën. Jewa'õdawunuwun ip osodop. ⁴⁴ Jesus daomũn ojuy ip yawiwi'ukayũ. Imênpit o'taomũn ġu buk ip.

⁴⁵ Jesus kuğ ġu yawiwi'ukayũ o'jepit. Oajëm ip kuy o'ġuju'iyũ kay—paĩyũ kukukayũ kay, Fariseuyũ kay.

— Apënpuye Jesus epetojot ġu? — io'e ip yawiwi'ukayũ be.

⁴⁶ — Ixe ekawën kawëntip cĩcã ocexe! Abubuxim ixe kawënwën? Ka'ũma buxim ã! — io'e ip.

⁴⁷ — Eyju dak eymuğuykuku du ixe? — io'e ip Fariseuyũ. ⁴⁸ — Ya'õbuyxiayũ itabut ġu ip cekay—pũğ tak ka'ũma — io'e ip. — Oceju dak ocetabut ġu cekay—pũğ tak ocetabut ġu ma — io'e ip. ⁴⁹ — Adeayũ bit itaybit ġu Moisés ekawën. Imênpuye Deus e'em cebe ip “Eykêrẽ oxẽ,” i, “Ipiat osupi'ajoat eywebe,” i — io'e ip. — Iteyũ acã itabut cekay—Moisés ekawën itaybit'ũmayũ acã — io'e ip Fariseuyũ yawiwi'ukayũ be.

⁵⁰ Nicodemos pit o'jede Fariseuyũ be—jebureyũ be. Ixe Nicodemos ibimãmãmãayũ ekawën coco'ukat osunuy. Kuy bima o'ju Jesus kay jekawën ãm ceweju.

⁵¹ — Jesus puk atujuajëm ġu wuykay cekawën co am, imuymuy'ukayũ ekawën co am tak — io'e Nicodemos. — Cekawën co'ũm pima, “Ite juy ayaokaat, ikêrẽat kuğ puye,” i'ũmġu juy ace'e.

Imên Moisés cuk adi wuymutaybitbin — io'e Nicodemos.

⁵² — Galiléia eipi bewiat co'i ên kawēnwēn. Deus ekawēn itaybit'ūmat co'i ên kawēnwēn — io'e ip Nicodemos wayway. — Ite aḡokatkat napa ma e'em “Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat òn,” i. Deus ekawētup cuy etupco! — io'e ip Nicodemos pe. — “Ka'ūmḡu Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat Galiléia eipi beat,” i'e'em ibiatup — io'e ip Nicodemos pe.

⁵³ Soat ip o'jepit jeduk'a be.

8

¹ Jesus pit o'ju co'a kay—Oliveira dip'a kay.

² Kabia isum Jesus waram o'jepit Deus eju kawēnwēnap'a be—yaboḡat'a be. Adeayū o'je'awero Jesus ekawēn co pin puye. Ixe oabik. Adeayū mutaybitbin o'e.

³ Gebuje Fariseuyū eju Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū ayacat o'tojot Jesus kay. Ayacat itoptep ma'ḡu osunuy. Inaka warara'acat itop kay itabiku osunuy. Warara'acat itop eju o'tobuxik ip Fariseuyū. O'tojot ip Jesus kay. Adeayū etabutpe ip o'tojot.

⁴ — Kariwa — io'e ip Jesus pe. — Ite ayacat ocetobuxik wara'acat itop eju. Imēnpuye ocetojot ekay — io'e ip. ⁵ — Moisés o'e wuydobyū'ūm'ūm pe: “Wara'acat itop eju jepopomat cuy epeyabuḡbuḡ wita'am,” i. Imên Moisés ocmutaybitbin. Pām ên? Apēn ên ece'e? — io'e ip Jesus pe.

⁶ Imên o'e ip Jesus pe. Tūybe cūḡ'ūma jede iān o'e ip. “Cūḡ ḡu ên e'em,” i'e ojuy ip Jesus pe. “Moisés ekawēn taḡ ḡu ên e'em,” i'e ojuy ip cebe.

Jesus o'je'aetoro. Ipi mukorepkorem o'e jebum. Koreh. Yatoroh ipi mukorepkorem o'e.

7 — Apēn ēn ece'e? — io'e ip waram.

Kirik'āy. O'āy.

— Ey'inat ikērēat kuḡ'ūm pima, ixe juy koam wita'a yamuju cekay ayacat abuḡ am — io'e Jesus cebe ip.

8 Waram o'je'aetoro. Waram jebum ipi mukorepkorem. Koreh.

9 O'jēm ip cekawēn co buje. Koap aypapayū o'jēm ōn tak ikērēat kuḡ iam itaybit puye. Warit. Xerewun. Wara'at. Xerewun. Wara'at. Xerewun. Guyjom warara'acayū o'jēm yaypan'isuayū. Warit. Xerewun. Wara'at. Xerewun. Soat ip o'jēm. Jesus acā o'jepoyat. Ayacat Jesus xe o'e cūḡ'i.

10 Kirik'āy. Jesus o'āy. O'jeak ayacat kay.

— Tū'ū — io'e. — Apōma o'ju ip “Ēn ma ikērēat kuḡ cīcā Deus xe,” i'e ojuyayū? “Ga'a ayaoka wita'am,” i'e ojuyayū? — io'e—Jesus o'e.

11 — Kariwa — io'e. — Ka'ūmḡu ip — io'e. — O'jēm ip — io'e. — Weiwat xeyūku.

— “Ikērēat kuḡ cīcā ēn,” i'ūmḡu ōn tak e'em ewebe — io'e Jesus. — Eju juy — io'e. — Waram pit egujurūḡ ḡu ikērēat — io'e Jesus.

12 Waram pima Jesus o'jekawēn adeayū eju.

— Kabia buxim ōn — io'e. — Deus ekawēn eymutaybitbin ōn cūḡ ma eyeku am. Okay itabucayū kabiok taḡ jekuku'ukayū buxim ḡu. Ikērēat mujurūḡrūḡ'uk ḡu ip. Cūḡ ma ip jekukum kabia daḡ jekuku'ukat puxim. Yaḡuyisum jekukum ip — io'e.

13 — Ën acã xipan jewemuwënuwën — io'e Fariseuyũ. — Cũg ġu ãn kawënwën — io'e ip napa ma.

14 — Cũg ma ãn kawënwën — io'e Jesus. — Eyetaybit ġu pomawi ojot iam, poma ãn cum iam tak — io'e. — Õn pit wetaybit pomawi ojot iam, poma ãn cum iam tak — io'e. — Cũg ma ãn kawënwën wetaybit puye — io'e. 15 — Eyju e'em "Cũg ma ãn kawënwën," i, eyxe warara'acat e'eap ibapuk'ũm ma'ġu. Imën ġu ãn pit e'em — io'e. 16 — "Cũg ġu ãn kawënwën," i ãn e'em pima bit, cũg ma kuka oce. Cũg ma kuka oce, omudocat tak imën e'em puye. Webay omudot. Pũġ taġ ma oceju e'em — io'e. 17 — Imën e'em Moisés ekawëntup:

Xepxepayũ pũġ taġ ma kawënwën pima, "Teyũku icëmãn e'em," i kuka o'e ip ya'ĩjojo'ibiyũ, i — io'e Jesus.

18 — Õn ma xipan jewemuwënuwën. Webay dak xipan omuwënuwën—omudocat. Pũġ taġ ma omuwënuwën oceju—õn, webay dak — io'e.

19 — Poce omuy ebay? — io'e ip Jesus pe.

— Etetaybit ġu abu ãn iam, abu webay iam tak — io'e. — Abu ãn iam eyetaybit pima, abu webay iam tak kuka eyetaybit epe'e — io'e.

20 Imën Jesus o'e Deus eju kawënwënap'a be—yaboġat'a be. Adeayũ mutaybitbin osunuy. Dinheiro muõmõmap'a xe imutaybitbin osunuy. Cekay itakomaayũ Jesus daomũn ojuy. Imënpit o'taomũn ġu ip taomũnap kabia ġu buk puye.

21-24 Waram Jesus o'jekawën Judeuyũ kukukayũ eju.

— Gaxĩn ma ojëm ijocewi — io'e Jesus. — Te'e ma epeku okudadam eydaxijoap ojuy. Epe'ũ Deus

pe eywebewi ikêrêat uk'ũm pima. Ojuap kay eyju ba'ore — io'e. — “Epe'ũ Deus pe ikêrêat uk'ũm pima,” i kuy oce eywebe. Õn Deus xewiat iap kay eyetabut'ũm pima, epe'ũ Deus pe eywebewi ikêrêat uk'ũm pima — io'e Jesus.

— “Ojuap kay eyju ba'ore,” i teku e'em — io'e ip Judeuyũ kukayũ. — Jewaoka du sute? — io'e ip jewewebe.

— Eyju ma ipi dağacat. Õn pit kabi bewiat — io'e Jesus. — Eyju ma jewağuyğuy ijodiat ağuy dağ. Õn pit ka'ũma.

²⁵ — Abu ên? — io'e ip.

— Iebikam piman ma juk ocevemuwên abu ãn iam — io'e. ²⁶ — Adeat muwên pin mabuk ãn eywebe. “Cũğ ğu eyju kawênwên” i'e pin mabuk oce eywebe. Omudocat ekawên muwênuwên acã ãn. Ixe icêmãn e'em — io'e Jesus.

²⁷ Jesus jemudocat muwên puje, jebay o'ğuwên. Iboap ekawên pit Judeuyũ kukayũ itaybit ğu.

²⁸ — Soat wağo ãn — io'e Jesus. — Obamupaya epe'e we'ũ am korosa be. Obamupaya buje, “Icêmãn xeku kabi bewiat,” i epe'e. “Ja'õbi ğu xeku oeku—jebay a'õbi acã,” i epe'e — io'e. — “Wuyebay e'eap muwênuwên xeku oeku,” i epe'e — io'e Jesus. ²⁹ — Soat em omudocat bikuyap tağ ãn jekukum. Imênpuye soat em ağ okay. Ixe opere ğu — io'e Jesus.

³⁰ Imêneju ade oitabun Jesus kay—ya'ĩjojo'ukayũ'in.

³¹ Jesus waram o'jekawên Judeuyũ kukukayũ eju. Pũğpũğ ixeyũ'in o'e: — Teku icêmãn e'em — i.

— Wekawēn kay kūyjobit pima, oweju etay-bitbinayūm epesop — io'e Jesus. ³² — Kawēn icēmat muwēnuwēn òn eywebe — io'e. — Kawēn icēmān eyetaybit pima cekariwa be imudadaybotbot'ibiyū buximayūm ġu epesop — io'e cebe ip.

³³ — Abu ocemudadaybotbot'uk osunuy? Ka'ūma ma! — io'e ip. — Abraão naxeġebitbit oceju! — io'e ip. — Apēnpuye ēn e'em ocewebe “Cekariwa be imudadaybotbot'ibiyū buximayūm ġu epesop,” i? — io'e ip.

³⁴ — Icēmān òn e'em eywebe — io'e Jesus. — Cekariwa be imudadaybotbot'ibiyū be iba'ore jekariwa epere am. Imēnpuxim ikērēat mujurūgrūġ'ukat pe iba'ore ikērēat mujurūgrūġap epere am, Satanás ixē ekariwa buye — io'e. ³⁵ — Cekariwa be imudadaybotbot'ibit ma soat em ġu cekariwa duk'a be dopdom. Kariwa imujēm pin pima, ġujēm. Kariwa ipot pit, soat em jebay duk'a be dopdom. Cebay ixē ġujēm ġu — io'e. ³⁶ — Ōn ma Deus ipot. Owebe eydaxijo buje, Satanás ġu eykukukan jeenuy — io'e. — Imēnpuye ikērēat mujurūgrūġap epere but epesop — io'e. ³⁷ — Icēmān eyju Abraão naxeġebitbit — io'e. — Inaka eyju oaoka ojuy wa'ō kay kūyjobit'ūm puye — io'e—Jesus o'e. ³⁸ — Webay be omutaybitbinap muwēnuwēn òn eywebe. Satanás ebekitkit eyju. Ixē ekukuap taġ eyju dak jekukum — io'e Jesus.

³⁹⁻⁴⁰ — Ka'ūma! Ocedobu'ūm ekukuap co'i oceju jekukum—Abraão'ūm ekukuap co'i — io'e ip te'e ma.

— Deus kawēn icēmat o'ġuwēn owebe — Jesus o'e. — Iboap ekawēn acā o'ġuwēn eywebe. Inaka eyju ma oaoka ojuy kawēn icēmat kay'ūm puye

— io'e. — Abraão bit kawēn icēmat kay kūyjobit cīcã osunuy. Abraão naxegebitbit eyju. Ixe'ūm ekukuap co'i ġu bit eyju jekukum — Jesus o'e. — Apēnpuye dak? — io'e. ⁴¹ — Satanás ekukuap co'i eyju jekukum — io'e.

— Satanás ekukuap co'i ġu oceju jekukum—Deus ekawēn tağ ma — io'e ip. — Deus acã ocebay — io'e ip.

⁴² — Deus xewi ojut. Wa'ōbi ġu ojut. Ixe ma omudot — io'e Jesus. — Deus eyebay bima, kajak okukpin eyxe oğuy — io'e. ⁴³ — Wekawēn kay jekūyjobin pin ġu eyju. Imēnpuye wekawēn pa'arēm eyxe — io'e. ⁴⁴ — Ibiōğbuk kērēayū kukat ebekitkiyū eyju—Satanás ebekitkiyu — io'e—Jesus o'e. — Apēn ixē ikērēat mujurūğrūğ iap co'i eyju dak ikērēat mujurūğrūğ — io'e. — Ixe warara'acat aokaka'uk osunuy ipi mujurūğ isum. Gasū dak wuyjuyū muy'ū'ū'uk ixē — io'e. — Kawēn icēmat kay kūyjobit'ūm osunuy ixē — io'e. — Iba'ore ixē be kawēn icēmat kay kūyjobit am. Icēm ġu tekū e'em. Napa ma e'em. Napa ma e'em pima, je'e pinap tağ e'em cexe. Dapxi tekū — io'e. — Icēm'ūmān e'em ip ixē ebekitkiyū. ⁴⁵ Icēmat ōn pit e'em eywebe — io'e. — Inaka eyetabut ġu wekawēn kay — io'e. ⁴⁶ — Ka'ūma ma icēmān e'em owebe “Ikērēat mujurūğrūğ ěn” i — io'e. — Icēmān wekawēn. Apēnpuye eyetabut ġu wekawēn kay? — io'e. ⁴⁷ — Kūyjobit ip cekawēn kay Deus ebekitkit. Eyju bit Deus ebekitkit ġu. Imēnpuye Deus ekawēn kay ġu eyju — io'e Jesus Judeuyū kukukayū be.

⁴⁸ — Icēmān oceju e'em ewebe “Ibiōğbuk kērēat a'ōbi ěn e'em” i, “Akpídapi ěn,” i dak — io'e ip. —

“Cũg'ũma ĩn jekukum Samaria eipi wat puxim,” i oceju e'em ewebe. Icēmãñ oceju e'em — io'e ip.

49 — Icēm ġu eyju e'em — Jesus o'e. — Ibiõġbuk kĕrĕat a'õbi ġu õñ e'em. Webay kuġ õñ ibuyxim. Eyju bit obuyxim ġu okuġ — io'e. 50 — Õñ ma obuyxim okuġap kudadam ġu — io'e. — Webay bit obuyxim okuġ. Ixe obuyxim ġu okukat ġuju ipiat'ajojoap pe — io'e. 51 — Icēmãñ õñ e'em eywebe — io'e. — Wekawĕñ taġ jekuku'ukat soat em ġu jeedop ce'ũ'ũayũ xe — io'e Jesus.

52 — Ibiõġbuk kĕrĕayũ kukat a'õbi ĩn kawĕñwĕñ — i napa ma o'e ip Judeuyũ kukukayũ. — Abraão'ũm oe'ũ. Deus ekawĕñ muwĕnuwĕñ'ukayũ'ũm'ũm tak oe'ũ'ũ. “Wekawĕñ taġ jekuku'ukat soat em ġu jeedop ce'ũ'ũayũ xe,” i ĩn pit e'em — io'e ip. 53 — Ocedobu'ũm oe'ũ—Abraão'ũm. Abraão bit toto osunuy ya'õbuyxiat. Ixe'ũm podi du a'õbuyxi? — io'e ip. — Deus ekawĕñ muwĕnuwĕñ'ukayũ'ũm'ũm tak oe'ũ'ũ. Ixeyũ'ũm'ũm pit toto osodop ya'õbuyxiayũ. Ixeyũ'ũm'ũm podi du a'õbuyxi? — io'e ip. — Abu dak ĩn? — io'e ip Jesus pe.

54 — Õñ ma xipan jewemuwĕnuwĕñ pima, abu kuka wa'õ kay o'e? Ka'ũma ma! — io'e. — Webay bit xipan omuwĕnuwĕñ. “Ka'ũmġu okpot co'iat ya'õbuyxiat,” i'e'em ixe. “Ĕñ acã ocekukukat,” i te'e ma eyju e'em webay be — io'e Jesus. 55 — Eyju ma eyetaybit ġu abu ixe iam. Õñ pit wetaybit ixem. “Wetaybit ġu ixem,” i õñ e buje, napa ma kajuk oce. Eybuxim kajuk oce dapxi. Imĕñpit wetaybit cĩcã ixem. Kũyjobit õñ cekawĕñ kay — io'e. 56 — Wuydobu'ũm Abraão'ũm itaybit o'e ipi kay tek

jajēm wuydaxijojo'ukan iam. Imēnpuye icokcok o'e — io'e Jesus.

⁵⁷ — Aypa ġu ēn — io'e ip. — Cinquenta koato ġu buk ēn — io'e ip. — Abraão ejojojo ġu! — io'e ip. — Icēm ġu ēn e'em — io'e ip Jesus pe.

⁵⁸ — Icēmān ōn e'em eywebe — io'e Jesus. — Abraão kap awap ma kuy wetabēģ oġuy — io'e.

⁵⁹ Gebuje wita'a o'yabu ip Jesus kay yamuju am Judeuyū kukukayū. Yaoka ojuy ip napa ma tūybe e'em iān. Jesus pit o'jemunēm adeayū parakpe. Xerewun. O'jēm Deus eju kawēnwēnap'a bewi—yaboġat'a bewi. Akiju o'jēm.

9

¹ Gebuje Jesus ita'ūmat o'jojojo doze beayū eju cūģcūģ pima. Ikap puje ma ita'ūm osunuy. Dinheiro ojuyjuy'uk osunuy ita'ūm puye.

² — Ocemutaybitbin'ukat — io'e ceweju etaybitbinayū. — Apēnpuye ite ita'ūm o'kap? Ita'ūm o'kap ite ma ikērēat mujurūģrūģ puye du? — io'e ip. — Pām ġuto cebay ikērēat mujurūģrūģ puye du? Pām ġuto ixi ikērēat mujurūģrūģ puye du? — io'e ip.

³ — Ita'ūm ma o'kap ikērēat mujurūģrūģ puye ġu, cebay ikērēat mujurūģrūģ puye ġu dak, ixi ikērēat mujurūģrūģ puye ġu dak — io'e Jesus. — Deus ja'ōbacaap jomōģ wuyetabutpe jabeku. Imēnpuye ita'ūm o'kap — io'e. ⁴⁻⁵ — Apēn kaxi wuymukabi-aham iap puxim ōn tak Deus ekawēn ijodiat mutaybitbin ijodi bima cūģ ma ceku am ip. We'ū buje kabiok je'e — io'e. — Deus omudot kapik am jewebam ja'ōbacaap mubapukpuk am. Deus peam cuy acejekapik wuyekapik put pima. Guyjom iba'ore je'e wuywebe wuyekapik am cebeam.

⁶ O'jexi ipi ju. Xih. A'a'a. Ka'wi o'ġu'a'a jebidim. Wũnxik. Poroġ. Ka'wi'a'a o'yamuy ita'ũmat eta be imu'ada am. (14) Judeuyũ ebodoydoyap kabia be o'yamuy ita be imu'ada am.

⁷ — Eju juy idibi'it'iti be—Siloédi be — io'e Jesus. — Ecewedopawuy juy idibim — io'e. (Siloé timudot'ibiti iape wuya'õm).

Xiġxiġ. O'ju jewedopawuy.

Jay. Oajēm idibi'it'iti kay. O'jewedopawuywuy. Boroboro'i. Itate o'e. O'jeu. Jecoatoan o'e.

⁸ Imēnpuye ita'ũm tũbit tuk'a etakobeayũ o'jekawēn ip jeweweju, ita'ũm tũbit o'jojo'iyayũ dak.

— Ijoce dinheiro ojuyjuy'uk osunuyiat ġu du sute? — io'e ip jewewebe.

⁹ — Ijoce osunuyiat teku — io'e ip pũġpũġpũġ.

— Ka'ũma. Ijoce osunuyiat ġu teku — io'e warara'acayũ. — Ixe-buximat acã teku — io'e ip.

— Ōn ma ijoce dinheiro ojuyjuy'uk oġuy — io'e ita'ũm tũbit. ¹⁰ — Apēn etate ġasũ? — io'e ip cebe.

¹¹ — Aġokatkat oajēm okay — io'e ita'ũm tũbit. — Ibutet Jesus i — io'e. — Ka'wi o'ġu'a'a. O'yamuy weta be weta mu'ada am. “Eju juy Siloédi be,” i juk o'e owebe — io'e. — “Ecewedopawuy juy,” i dak — io'e. — Imēnpuye oju. Ocewedopawuy. Wetate oceu — io'e ita'ũm tũbit. — Wecoan put oce — io'e.

¹² — Poce omuy ixē Jesus? — io'e ip.

— Iye. Wetaybit ġu — io'e.

¹³ Gebuje Fariseuyũ kay tuk'a etakobeayũ ita'ũm tũbit o'tujowat.

¹⁴⁻¹⁶ — Apēn ecewetada ġasũ? — io'e ip Fariseuyũ ita'ũm tũbit pe.

— Ka'wi'a'a o'yamuy weta be — io'e. — Ocewedopawuy. Wetate ġasũ oce — io'e.

— Itadaat o'jekapik jebodoydoyap kabia be—Sábado bima — io'e ip Fariseuyũ. — Moisés ekawẽn tağ ġu ite jekukum. Deus a'õbi ġu ite e'em — i napa ma o'e ixeyũ Fariseuyũ.

— Ikẽrẽat mujurũğrũğ'ukat ġu itadaat! Apẽn kuka ikẽrẽat mujurũğrũğ'ukat pe wuywebe i'e ba'oreat mubapuk put? — io'e warara'acayũ.

Imẽnēju pũğ tağ ġu ip Jesus muwẽnuwẽn o'e Fariseuyũ. Wara'at tağtağtağ ma kawẽnwẽn ip o'e.

17 — Pãm ěn? — io'e ip ita'ũm tũibit pe. — Ixe etadaat. Abu ixe exe? — io'e ip.

— Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukat xeku — io'e ita'ũm tũibit.

18 Judeuyũ kukuk'ukayũ ibu'u ip o'e jetabut am ita'ũm tũibit a'õ kay. — Ita'ũm ġu teku osunuy — io'e ip itabut'ũm puye.

Imẽnpuye ita'ũm tũibit ebay o'ğudot ip, ixi dak. O'jekawẽn ip cewēju ip yajẽm puje.

19-20 — Ekpot tu iğo? — io'e ip cebay be.

— Hm hm. Okpot iğo — io'e cebay.

— Ita'ũm tu o'kap? — io'e ip.

— Hm hm, ita'ũm ġoku o'kap.

— Apẽn tak o'jewetada ġasũ? — io'e ip cebayũ be.

21 — Wetaybit ġu bit apẽn xe'e o'jewetada iam — cebay o'e. — Wetaybit ġu abu ixe o'ğ'u'ada iam — io'e. — Iğo eju ma juy epeyekawẽn — io'e ip Judeuyũ kukukayũ be. — İte ma jewetadaap ġuwẽn eywebe. Bekit ġu ġoku — io'e ip.

²² Imẽn o'jede ip, Judeuyũ kukukayũ buxim iparara buye. Judeuyũ kukukayũ juk o'e jebekitkit pe:

— “Jesus Deus emunaẽ,” i eyju e'em pima, ey-muõmat ġu kuka oce'e Deus eju kawẽnwẽnap'a be — i.

²³ Imẽnpuye iparara o'e ip Judeuyũ kukukayũ buxim. Imẽnpuye ixeyũ o'e:

— Bekit ġu ġoku — i. — Je'adaap ġuwẽn eywebe — i. — “Apẽn ece'ada?,” i juy epe'e cebe — io'e ip.

²⁴ Fariseuyũ waram ita'ũm tũibit o'tojocat jew-ekay.

— Deus etabutpe wuyju nuynuy — io'e ip. — Imẽnpuye icēmãn ma juy ece — io'e ip Fariseuyũ. — Etadaat ikērēat mujurũġrũġ'ukat — io'e ip napa ma. — Ocetaybit iboam — io'e ip.

²⁵ — Wetaybit ġu ikērēat kuġ xe'e ixē iam — io'e ita'ũm tũibit. — Wetaybit wetate ġu ojop iam. Gasũ bit wetate ma oce — io'e.

²⁶ — Apẽn sute o'e ewebe? — io'e ip. — Apẽn etada? — i waram o'e ip.

²⁷ — Kuy juk iboap oġuwẽnuwẽn eywebe — io'e. — Eyju bit eyetabut ġu wa'õ kay. Apẽn eyju dak waram wa'ļjo pin eyxe? — io'e ita'ũm tũibit. — Ixe ebekitkiyũm pin paxi eyju dak? — io'e cebe ip.

²⁸ — Ap! Ixe ebekitkiyũm pin ġu oceju! — io'e ip. — Ekawẽnkērē jļjā ocexe! — io'e ip.

Oitakomãn ip ita'ũm tũibit kay. O'ġukorēm cĩcã ip.

— Ĕn ma ite ebekit — io'e ip. — Oceju bit Moisés ebekitkit — io'e ip. ²⁹ — Ocetaybit Deus a'õbi Moisés e'e'uk osunuy iam. Ocetaybit ġu abu a'õbi sute e'em iam — io'e ip.

30 — “Abu-a'ōbi sute e'em?” i eyju e'em — io'e. — “Deus a'ōbi ite wetada,” i ãn pit e'em — io'e. — Iboap iwaru jĩjã oxe — io'e. 31 — Wuyetay-bit Deus ikērēat mujurũgrũg'ukat ekawēn a'ĩjom gu ibuywat am iam. Jebikuyap tağ jekuku'ukat ekawēn a'ĩjom pit ibuywat am. Jebuyxim jekukat ekawēn a'ĩjom Deus. 32 Ka'ũma ma teku ita'ũm o'kap'iat o'sutada iap awēğ o'yawēğtobuxik. Kuyje dak iboap awēğ o'yawēğtobuxik gu — io'e. — Gasũ bit Jesus wetada — io'e. 33 — Deus a'ōbi'ũm pima, iba'ore kajuk o'e cebe wetada am. Deus a'ōbi ma ite wetada — io'e ita'ũm tũibit.

34 — Warara'acat podi ma ikērēat kuğ ěn! Eta'ũm ekap ikērēat kuğ cĩcã buye! — io'e ip napa ma. — Ĕn tu ocemutaybin pin? Ejēm cuy ocexewi! — io'e ip. — Ejēm cuy Deus eju kawēnwēnap'a bewi! — io'e ip. — Waram cuy eõm gu ijop'a be — io'e ip. O'ğujēm ip itakoma ita'ũm tũibit kay buye.

35 Gebuje Jesus ita'ũm tũibit o'tobuxik. O'tobuxik Fariseuyũ be ixē mujēm iap awēğ tobuxik puje. O'jekawēn ceweju.

— Tapu, ěn pit tu etabut Deus ipot kay? — io'e Jesus.

36 — Abu sute, Kariwa? — io'e ita'ũm tũibit. — Ixe juy eğubapuk omutabut am — io'e.

37 — Ixe jom ěn ġasũ—eweju kawēnwēnat com — io'e. — Õn ma ixē — io'e Jesus.

38 O'jĕğ'aecõğcõğ Jesus wap Jesus ya'õbuyxi cexe buye.

— Kariwa, wetabut oce ekay ġasũ bit — io'e.

39 — Pũğpũğ ipi dağayũ'in cũğ ma Deus xe wedot puye. Okay itabucayũ cũğ ma cexe. Itateayũ

buxim ip — io'e Jesus. — Warara'acayũ bit ikẽrẽ cexe. Itabut'ũmayũ ikẽrẽ cexe — io'e. — “Wetaybitsũ mabuk Deus ekawẽn. Imẽnpit wetaybin pin cĩcã,” i'e'em warara'acayũ. Guyjom ixeyũ itabut je'e okay — io'e Jesus. — Warara'acayũ bit te'e ma e'em “Wetaybit Deus ekawẽn,” i. Itabut ġu je'e ip okay. Ita'ũmayũ buxim ip — io'e.

⁴⁰ — Te'e ma du oceju e'em “Ocetaybit Deus ekawẽn,” i? — io'e ip Jesus pe, pũġpũġ Fariseuyũ'in.

⁴¹ — “Ocetaybitsũ ma Deus ekawẽn. Imẽnpit ocetaybin pin cĩcã,” i ey'e buje, ikẽrẽat kuġ ġu kajuk epe'e Deus xe. Imẽnpit te'e ma eyju e'em “Ocetaybit cĩcã Deus ekawẽn,” i. Imẽnpuye ikẽrẽat kuġ eyju cexe — io'e Jesus.

10

¹ Gebuje Jesus wuymutaybitbinap ekawẽn o'ġuwẽn adeayũ be. Ovelha ekawẽn o'ġuwẽn cebe ip.

— Icẽmãn õn e'em eywebe — io'e. — Ovelha ekorara be iõm pinat, xĩntabi be ġu õmõm pima. “Teku ovelha bu pin,” i wuyju e'em. “Teku ovelha dujupa'um'um'ukat,” i wuyju e'em — io'e Jesus. ² — Ovelha kukuk'ukat pit korara exĩntabi be õmõm — io'e. ³ — Korara exĩntabi wiwi'ukat xĩntabi muywekweġ ovelha kukat õmãm. Ovelha jekukat a'ĩjojom. Ikukat jeõhõ nomuwãwãm ibuten e'em. Jeõhõ mujẽmjẽm akiju korara exĩntabi be jekorara bewi — io'e. ⁴ — Imujẽm puje cucum jeõhõyũ wap. Ovelha jekukat nomuju cucum jekukat a'õm itaybit ip puye. ⁵ Wara'acat nomuju bit taobu'u ip cum. Itaybit ġu ip wara'acat a'õm. Jekukat a'õm

acã itaybit ip. Wara'acat puxim pit jenapõnpõn ip itaybit'ũm ya'õm puye — io'e Jesus.

⁶ Ovelha ekawẽn o'ğuwẽn Jesus. Xepxep pe o'jekawẽn. Ovelha muwẽnuwẽn pima, jekay itabucayũ dak o'ğuwẽn. Imẽnpit cekawẽn pa'arêm o'e cexe ip—adeayũ xe.

⁷ Waram Jesus o'jekawẽn cebe ip.

— Icēmãn õn e'em eywebe — io'e. — Xĩntabi dağ ovelha õmõm korara be. Korara be bima abu-be ixeyũ muy'ũ but? Ka'ũma be ma. Imẽnpuxim soat em ağ õn okay itabucayũ kay — io'e Jesus.

⁸ — Ovelha itaybit ğu dujupa'um'um'ukat a'õm. Imẽnpuxim okay itabucayũ itabut ğu icēm'ũma wuymutaybitbin'ukayũ ekawẽn kay. Wajēm awap osodot'iyũ icēm ğu wuyjuyũ o'ğutaybitbin — Jesus o'e. ⁹ — Xĩntabi dağ ovelha õmõm korara be. Cēm cēm ip jexat kudadam. Korara be bima abu-be ixeyũ muy'ũ but? Ka'ũma be ma! Imẽnpuxim wuyjuyũ okay itabun puje soat em ağ õn ixeyũ kay. Abu-be ixeyũ muy'ũ but? Ka'ũma be ma! — io'e Jesus. ¹⁰ — Tujupa'um'um'ukat ma ajēm jēm ovelha dujupa'um ãm, ixeyũ aoka am tak. Õn pit ojot ijodiat ağuy muisun am. Okay itabucayũ yağuyisum jekukum. Ojot ixeyũ mucokcok am — io'e. — Okay itabucayũ icokcok cĩcã — io'e. ¹¹ — Okay itabucayũ kuğ õn xipan ikukat jeõhõ kuğ xipan iap puxim — io'e. — Ovelha kukat puxim õn. Obu'u ğu we'ũ ãm warara'acat pe okay itabucayũ aokaap puxim — io'e. ¹² — Ovelha kukukat a'õbuywatwat'ukat ikukukat ğu. Dinheiro bu am acã kapikpiğ. Ovelha iwat ğu—ibuywatwat'ukat acã. Ovelha iwatiwan kak ajēm puje. Jenapõnpõn kak

puxim iparara buye. Kak ovelha bubum. Ovelha muwatwan soat tağ. ¹³ — Ibuywatwat'ukat je-napõnpõn dinheiro bum acã kapikpiğ puye. Ibu'u ovelha kuğ, cexe ikukpin'ũm puye. ¹⁴⁻¹⁵ Ovelha kukukat puxim õn—xipacat puxim — Jesus o'e. — Wetaybit webay. Webay dak itaybit õn. Imēnpuxim õn tak wetaybit okay itabucayũm. Ixeyũ dak itaybit õn — io'e. — Obu'u ġu we'ũ ãm okay itabucayũ e'ũap puxim — io'e Jesus. ¹⁶ — Soat ġu ovelha pũğ ekorara be. Imēnpuxim soat ka dağacat itabut je'e okay — io'e Jesus. — Wa'õ kay je'e ip kũyjobit. Pũğ tağ ma ip jeku — io'e. — Soat ixeyũ kukan oğuy — io'e Jesus. ¹⁷ — Oje'ũ okay itabucayũ e'ũap puxim. Waram ġuto õn pit ocetait we'ũ buje. Imēneju webay xe okukpin cĩcã obu'u'ũm puye we'ũ ãm — io'e. ¹⁸ — Obu'u we'ũ ãm pima, iba'ore kajuk o'e warara'acat pe bit oaoka am. “Ece'ũ” i juk o'e webay owebe. “Waram ġuto etait ece'e,” i dak. Wukpiwatpi ma oje'ũ, webay ukpiwatpi dak. Wukpiwatpi ma waram ġuto wetait oce'e, webay ukpiwatpi dak — io'e Jesus.

¹⁹ Imēneju pũğ tağ ġu ip Jesus ekawēn o'ğuwēn—wara'at tağtağtağ ma Judeuyũ kukukayũ.

²⁰ — Ibiõğbuk kērēat kuğ teku — io'e ip napa ma ade ixeyũ'in. — Imēnpuye yukpidapi — io'e ip napa ma. — Apēnpuye dak eyju ixē a'ĩjom? — io'e ip.

²¹ — Ibiõğbuk kērēat kukat pit imēn cekawēn pa'ore! — io'e warara'acayũ bit. — Apēn kuka ibiõğbuk kērēat kukat ita'ũmat o'sutada? — io'e ip Jesus pe jededem. — Iba'ore itada am ibiõğbuk kērēat kukat pe — io'e ip.

22-24 Waram pima Judeuyũ kukukayũ o'ju Jesus kay. Jerusalém ka beayũ peta muğëğëm ip osodop Judeuyũ. Peta muğëğëm ip osodop apën kuyjeayũ Deus eju kawënwënap'a o'yamudim iap kay ğebum am. Ihi bima peta mujurũğrũğ'uk osodop ip. Jesus Deus eju kawënwënap'a etaybu dağ cũğcũğ o'e—Salomão emuamuy'a etaybu dağ. Oajëm ip Jesus kay Judeuyũ kukukayũ. O'jekawën ip Jesus eju.

— Ën tu Cristo—Deus emunaë? — io'e ip. — Iba-puğ cuy eğuwën ocewebe — io'e ip. — Ade kabia emuwënap wiwim ocesop — io'e ip. — Iba'arëm acã ën kawënwën ocewebe. Ën Deus emunaë bima, Cristo bima, ibapuğ cuy eğuwën ocewebe — io'e ip.

25 — Kuy juk adi ocwemuwënuwën eywebe—ade em ma — io'e Jesus. — Imënpit eyetabut ğu wa'õ kay — io'e. — Webay a'õbi wa'õbacaap ojomõğmõğ eyetabutpe — io'e. — Teku Deus emunaë iap mubapukpuğ oğuy eywebe — io'e. 26 — Imënpit eyetabut ğu wa'õ kay, okay eyetabut'üm puye — io'e. 27 — Okay itabucayũ kũyjobit wa'õ kay ovelha jekukat a'õ kayap puxim — io'e Jesus. — Wetaybit ixeyũ e'eam. Wekawën tağ jekukum ip ovelha jekukat a'õm itaybicap puxim — io'e. 28 — Ixeyũ ağuy muisusun õn. Warara'acayũ bit ixeyũ ju'uk ğu obui bewi—pũğ tak ka'ũa. Soat em itait jeedop ip Deus xe je'ũ buje — io'e. 29 — Webay ixeyũ o'ğutabun okay weõhõyũ buximayũm. Warara'acat podi ma ja'õbacaap kuğ webay. Abu-be ixeyũ uk put webay bui bewi—weõhõyũ uk put? Ka'ũa be ma! —

io'e. ³⁰ — Jawa'õca jojo'i oceju webay eju — io'e Jesus.

³¹ Iboap co buje, waram wita'a o'yabu ip Jesus abuḡ ojuy am Judeuyũ kukukayũ.

³² — Webay a'õbi juk adi wa'õbacaap ojomõḡmõḡ eyetabutpe—ade ma — io'e Jesus. — Apẽnpuye dak eyju wabuḡ ojuy wita'am? — io'e Jesus.

³³ — “Ekērē Deus xe, juk adi a'õbacaap ejomõḡmõḡ puye,” i'ũmḡu oceju e'em ewebe — io'e ip. — “Ekawēnkērē Deus xe,” i acã oceju e'em ewebe — io'e ip. — Ēn ijodiat acã. Imēnpit “Oceju jewa'õca jojo'i ma webay eju,” i napa ma ěn e'em — io'e ip jetakoma pibun. — Imēneju abuḡ ojuy oceju — io'e ip Jesus pe.

³⁴ — Imēn e'em Deus ekawēntup:

Eyju dak Deus a'õbiayũ — io'e Deus kuyje, i. Deus kuyje o'e “Deus a'õbiayũ eyju” i jekawēn muwēn âm taēhē'ibiyũ be — io'e. ³⁵ — Deus ekawēntup napa ḡu e'em—pũḡ em tak ka'ũma. Icēmān e'em. Wuyetaybit iboam — io'e Jesus Judeuyũ kukukayũ be. ³⁶ — Ōn ma Deus cuk onaē ijodiat taxijo am. Ōn ma ixē omudot — io'e Jesus. — Apẽnpuye eyju napa ma e'em “Ekawēnkērē Deus xe,” i, “Jewa'õca jojo'i oceju webay eju,” i ōn e'em puye? — io'e Jesus. ³⁷ — Webay a'õbi'ũm pima, eyetabun ḡu juy epesop okay — io'e. ³⁸ — Wēkawēn coco am eyetabut'ũm pima, eyetabun cuy epesop wa'õbacaap mõḡmõḡgap coco am — io'e. — Eyetabun puje “Jesus ya'õbaca cebay a'õbacaap co'i,” i epe'e — io'e.

³⁹ Imēneju Jesus daomũn ojuy ma'ḡuto ip Judeuyũ kukukayũ. Jesus pit o'jenapõn

jenaomũnap puxim.

⁴⁰ Wara'at ka kay o'ju Jesus. Toktek. Jordãodi waram o'timudek. Jay. Oajēm João Batista be adeayũ mubatisasan osunuy iatka kay. Wĩnãbu osunuy.

⁴¹⁻⁴² Gebuje ade ibo ka watwat o'tabun Jesus kay—Jordãodi wĩnãbuayũ.

— João Batista ma wuywebe i'e ba'oreat o'gubapukpuk ġu — io'e ip adeayũ jewewebe. — Imēnpit ixē aġokatkat muwēnuwēn'uk osunuy ocewebe. Icēmãn João ixē o'ġuwēnuwēn — io'e ip. Imēnpuye Jesus kay itabut o'e ip adeayũ.

11

¹ Lázaro iwãtaxipi o'e. Maria kipit iwãtaxipi o'e—Betânia ka beat. Imēnpuye iixĩyũ Lázaro wãtaxipiap awēġ o'yawēġmuju Jesus kay. Betânia ka watwat osodop ip—Maria, Marta dak, Lázaro dak.

² Guyjom ixē Maria wuykukukat i o'suimude'on tide'oatim. Ixē o'suimupuruk jadam. Imēn o'e jexe Jesus ikukpin cĩcã buye.

Yawēġtujowacat oajēm Jesus kay. Jay.

³⁻⁴— Kariwa — io'e Jesus pe. — Lázaro iwãtaxipi jĩjã — io'e. — Exe ikukpinat iwãtaxipi o'e — io'e.

— Kuy wetaybit — io'e Jesus. — Iwãtaxipi jĩjã opop — io'e. — Ce'ũ buje dak jeedop ġu ce'ũ'ũayũ xe. Guyjom adeayũ je'e “Deus soat podi ma ya'õbaca; soat podi ma idip,” i — io'e. — “Deus ipot tak ya'õbaca—soat podi ma ya'õbaca,” i je'e ip — io'e Jesus.

⁵ Jesus xe Marta ikukpin cĩcã osunuy. Maria dak ikukpin cĩcã osunuy, Lázaro dak. ⁶ Inaka Jesus

xepxep xet osunuy jenuyap ka be iwātaxipiat awēḡ tobuxik puje. O'ju ḡu buk Lázaro kay. Xet. Xet.

⁷ Gebuje Jesus o'jekawēn 12 beayū eju—jeweju etaybitbinayū eju.

— Ga'a bukto accepit Judéia eipi kay waram — io'e.

⁸ — Ocemutaybitbin'ukat — io'e ip. — Iboceat abuḡ ojuy ḡaxīn ma wita'am—Judeuyū kukukayū. Waram tak tu iboce eju pin? — io'e ip Jesus pe.

⁹⁻¹⁰ — Hm hm — io'e. — Wekapik put mabuk owebe. Pūḡ kabia be doze hora kabiaham wuyju — io'e. — Ixima be cūḡcūḡat kuka o'at kabiok puye. Kabia daḡ cūḡcūḡat pit kuka o'at ḡu kaxi imukabiahham puye. Imēnpuxim Deus bikuyap taḡ jekuku'ukat je'ū ḡu jekapikap mu'ūm'ūm pima. Ga'a aju. Oaokam ḡu buk ip, we'ūap kabia oajēm ḡu buk puye — io'e.

¹¹ Waram Jesus o'jekawēn ceweju ip—doze beayū eju.

— Wuybure, Lázaro opop ixet — io'e—Jesus o'e. — Ōn pit cum ixē muwurūḡ ām — io'e.

¹² — Kariwa — io'e ip. — Ixet pima, kuka o'je'ada — io'e ip.

¹³ Jesus itaybit o'e Lázaro'ūm oe'ū iam. Imēnpit — Lázaro ixet — io'e cebe ip.

Imenpuye tūybe Lázaro ixet iān o'e ip 12 beayū.

¹⁴ Imēnpuye Jesus ibapuḡ o'jekawēn cebe ip.

— Lázaro'ūm oe'ū — io'e. Imēn o'e ixeyū mutaybit am.

¹⁵ — Oju ḡu cekay ce'ū awap — io'e. — Gasū bit wa'ōbacaap oḡubapuk eywebe eymutabun am okay. Wa'ōbacaap kay eyetabut cīcā bima, ocokcok

oğuy. Ga'a aju ixē'ũm kay ġasũ bit — io'e doze beayũ be.

16 — Ga'a wuyju dak aju ceweju. ãġ itako-maayũ wuyju dak wuyaoka Jesus aoka buje — io'e Tomé—jebureyũ be o'e, xepxem ikap'ibit.

O'ju ip Lázaro'ũm com.

17-18 Jesusyũ oajēm Betânia ka xe. Betânia ka Jerusalém ka etako o'sukadop. Ebaþũġ kilometro o'sukadop Jerusalém ka bewi. Lázaro'ũm kay yajēm awap oe'ũiap awēġ o'yawēġtobuxik Jesus.

— Lázaro'ũm o'ġuõm ip witabikũy be — io'e ip Jesus pe. — Ebadipdip xet omuy ikũy be — io'e.

19 Lázaro'ũm ixĩtyũ mudiu ip o'e—Marta, Maria dak. Ade ibureyũ ixeyũ muġuycũġap mu'ũm ojuy ip o'e. 20 Jesus omuyku iap awēġ Marta o'yawēġtobuxik.

Gebuje Marta o'ju Jesus dopabe. Jesus e daġ mabuk oeku. Maria bit jeduk'a be osunuy. 21 Jay. Oajēm Jesus kay.

— Kariwa — io'e Marta. — Ĕn ijoce bima, okipit'ũm kajuk oe'ũ ġu — io'e. 22 — Imēnpit Deus emujoojuyjuy je'ġũm ewebe. Wetaybit iboam. Deus eju okipit'ũm peam ekawēn puje, Deus jekawēn a'ĩjojo — io'e.

23 — Ekipit'ũm waram jeu ce'ũ'ũayũ xewi — io'e Jesus Marta be.

24 — Wetaybit ixē'ũm waram jeu iam — io'e Marta. — Waram wuyeu buje, ixē'ũm tak jeu—wuyebay soat ce'ũ'ũayũ muyuap kabia be — io'e Marta.

25 — Ōn ma ce'ũ'ũayũ mutaicit'ukat — io'e Jesus. — Wa'õbi ce'ũ'ũayũ waram ġuto jetait — io'e. —

Okay itabucat e'ũ buje, waram ġuto jetait. Soat em jeedop ip itait Deus xe — io'e Jesus. ²⁶ — Okay itabucat ce'ũ'ũayũ xe ġu jeenuy—Deus xe acã. Etabut tu iboap kay? — io'e Jesus Marta be.

²⁷ — Hm hm, wetabut, Kariwa — io'e. — Ĕn Deus emunaẽ oxe — io'e. — Deus ipot ĕn — io'e. — Ocemumuwiwi ĕn. Wetabut iboap kay — io'e Marta.

²⁸ Jesus eju jekawĕn epere buje, Marta o'jepit jekibit tomuwã ãm. Ya'õapĩn ma Maria o'tomuwã uk'a beecat pe ja'ĩjojoap puxim.

— Tũ'ũ — io'e. — Ejot puk — io'e. — Wuyekariwa omuyku jexem — io'e. — E daġ omuyku — io'e. — Enomuwãwãm — io'e jekibit pe, Maria be. — Ejot puk — io'e.

²⁹ Maria o'ju Jesus dopabe e daġat topabe. ³⁰ Jesus aġoka be oexe ġu mabuk. Wũy mabuk oeku. E daġ mabuk oeku. Marta be jedopabijukap pe mabuk osunuy. ³¹ Judeuyũ o'ju Maria nomuju—Lázaro'ũm duk'a beecat—iixĩt muġuycũġap mu'ũm ojuyayũ. Ixeyũ etabixewi Maria o'jĕm jeduk'a bewi. Imĕnpuye o'jĕm ip ixē nomuju. Tũybe ite witabikũy be cum wa am iãn o'e ip. ³² Jay. Maria oajĕm Jesus kay. O'jĕġ'aecõġcõġ cewap.

— Kariwa — io'e. — Ĕn ijoce bima, okipit'ũm kajuk oe'ũ ġu — io'e Maria.

³³ Maria o'tõn. Maria eju yajĕm'ibiyũ dak wawa osodop ip Lázaro'ũm cocom. Jesus iġuycũġ cĩcã o'e wawaayũ jojom. Tadaybotbot cĩcã ip cexe o'e wawaayũ.

³⁴ — Poce ixē'ũm epeġuõm? — io'e Jesus.

— Kariwa, ejot puk — io'e ip. — Ejojo buk — io'e ip.

³⁵ Jesus o'tõn ġebuġe bit. Ah. Wa. Imēnpuye:

³⁶ — Ak'i cekay — io'e ip Judeuyũ. — Lázaro'ũm ikukpin cĩcã osunuy cexe — io'e ip.

³⁷ — Ita'ũm tũibit o'sutadada teku — io'e warara'acayũ ixeyũ'in. — Iba'ore ġu du juk o'e cebe Lázaro mu'ada am ce'ũap puxim? — io'e ip jewewebe.

³⁸ Ġebuġe Jesus o'ju witabikũy kay—Lázaro'ũm muõmapkũy kay. Iġuycũġ cĩcã o'e. O'ju Marta eju, Maria eju, Lázaro'ũm cocoayũ eju dak. Yaboġat'a o'yanuy wita'a ikũy nomudip'am. Ikũynomudip cem osunuy.

³⁹ — Ikũynomudip'a juy epeyamuwede — io'e Jesus.

— Kariwa, eyamuwedeat ġu juy — io'e Marta. — Iġēm xeku opop. Ebadipdip xet opop witabikũy be — io'e.

⁴⁰ — “Okay etabut pima, Deus ja'õbacaap kuka o'jomõġ etabutpe,” i kuy oce ewebe — Jesus o'e. — Etabun cuy eġuy — io'e.

⁴¹ Ikũynomudip'a o'yamuwede ip ikũy etako bewi. Jesus o'jekawēn Deus eju.

— Bay — io'e. — Soat em ēn wa'ĩjojom — io'e. — Imēnpuye “Ēn xipat cĩcã,” i õn e'em ewebe — io'e Jesus jebay be. ⁴² — Bay, soat em wekawēn cocom ēn — io'e. — Eweju õn kawēnwēn ijoceayũ be wa'ĩjo am—ixeyũ mutabut am teku Deus emumudot iap kay — io'e Jesus Deus pe, jebay be.

⁴³ Jebay eju jekawēn epere buġe, Jesus ya'õberen o'jewāwā Lázaro'ũm kay.

— Lázaro, eġēm cuy! — io'e.

⁴⁴ Ce'ũ topibit o'jetait waram. O'jẽm witabikũy bewi. Soat tağ ijebit tağ imũnmũn mabuk oeku pağõm. Yamũnmũn mabuk oeku.

— Eju'uk cuy pağo cebewi — io'e Jesus.

O'ju'uk ip pağo.

⁴⁵ Imẽneju oitabun ip Jesus kay Judeuyũ ma—Maria ejuacayũ ma—adeayũ—Jesus Lázaro'ũm o'ğutait iap o'jojojo'iaiyũ ma.

⁴⁶ Warara'acayũ bit o'ju Fariseuyũ kay.

— Jesus Lázaro'ũm o'ğutait waram — io'e ip Fariseuyũ be.

⁴⁷ Gebuje paĩyũ kukukayũ o'je'awero ip Fariseuyũ eju, jewāwẽwẽ'ukayũ eju dak. O'jewāwẽ ip jeweweju.

— Apẽn kuka dak ace Jesus pe? — io'e ip jewewebe. — Wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ adeayũ etabutpe. Imẽnpuye ade itabut cekay — io'e ip. ⁴⁸ — Apẽn kuka dak ace cebe ja'õbacaap mõğap puxim? — io'e ip jewewebe. — Apẽn kuka dak ace adeayũ be jetabucap puxim? — io'e ip. — Itabut puje ip Jesus pe jekukukan je'e ip. Jesus pe jekukukan pima, Roma ka kukat jebek-itkit kuka o'ğudot wuykay — io'e ip. — Wuyka kuka ip o'sukamu'ũm. Deus eju kawẽnwẽnap'a dak kuka ip o'yamu'ũm. Soat ka dağ kuka ip wuymuypõğpõğpõğ. Wuydobuyũ'ũm'ũm ekawẽn tağ ğu kuka ajeku — io'e ip jewewebe.

⁴⁹ Caifás o'jekawẽn warara'acat eju—jawẽwẽ'ukayũ eju. Ixe Caifás paĩyũ kukukat osunuy ixekoato be.

— Eyetaybit'ũmãn! — io'e Caifás jewewu jewawẽwẽ'ukayũ be. ⁵⁰ — Cũğ ma ixekoatkat e'ũ

ãm. Xipat kuka o'e pũğ pe ağokatkat pe je'ũ ãm soat e'ũap tieğ—wuye'ũap tieğ — io'e—Caifás o'e.

⁵¹ Deus ibikuy osunuy Jesus e'ũ ãm soat e'ũ'ũap puxim. Caifás pit itaybit ġu osunuy imẽn Deus ibikuy iam.

— Xipat kuka o'e pũğ pe ağokatkat pe je'ũ ãm soat e'ũap puxim—wuye'ũap tieğ — i juk o'e itaybit ġu ma'ġu.

Caifás jağuy dağ ġu imẽn o'e—Deus ağuy dağ acã. ⁵² Ixe je'ũ Judeuyũ e'ũ'ũap tieğ. Warara'acayũ e'ũ'ũap tieğ tak je'ũ. Je'ũ Deus ebekitkiyũ be pũğ tağ ma jeku am. ⁵³ Imẽnēju apẽn paxi Jesus aceyaoka iam jekawẽnwẽn oekuku ip jeweweju Judeuyũ kukukayũ.

⁵⁴ Imẽnpuye Jesus ibapuğ ġu oeku Judeuyũ kukukayũ etabun Judéia eipi dağ. O'jēm ibocewi. Wara'atka be o'ju—Efraim ka be. Ibo ka uk'a'ũmat xe o'sukadop. Iboka be osunuy doze beayũ eju—jewēju etaybitbinayũ eju.

⁵⁵ Ade Judeuyũ o'ju Jerusalém ka kay. Peta muğēm ip o'ju. Iğo epeta bima apẽn Deus wuydobuyũ'ũm'ũm o'tujujēm Egito eipi bewi iap kay ġebũm ip osodop. Soat ka dağwi o'ju ip Jerusalém ka kay. Peta muğē awap o'ju ip jewemuisun am jebabi dağ.

— Jewemuisun puje, xipat acesop Deus xe — io'e ip jewewebe.

⁵⁶⁻⁵⁷ Paĩyũ kukukayũ o'jekawẽn peta muğēğēayũ eju—Fariseuyũ dak.

— Poce Jesus nuyãm eyetaybit pima, epeğuwẽn cuy ocewebe — io'e ip. Iboam o'e ip Jesus daomũn ojuy buye. Imẽnpuye Jesus ajēmap wiwim cĩcã osodop ip adeayũ.

— Jesus omuyku du peta kay? — io'e ip jewewebe. — Omuyku ġu xe'e? — io'e ip. Deus eju kawēnwēnap'a be o'jekawēn ip jewewebe adeayū—yaboġat'a be.

12

¹ Jesus waram o'ju Lázaro kay—waram ġuto o'jetait'iat kay. Betânia ka be osunuy Lázaro. O'ju peta muġē awap. Seis kabia kuka Páscoa epeta ip o'ġuy'at. Oajēm doze beayū eju. ² Marta puybit mōġmōġ o'e Jesus pe i'o am, doze beayū be dak. Lázaro jekōnkōn o'e Jesusyū eju.

³ Gebuje Maria tide'oati o'tibu. Ti'ade o'tibu. Nardo i tibutet osunuy. Tiwekoykeyati ġu o'tinuy—nardodi acã. Tideiboġ cĩcãati o'tinuy. Puy. O'suiabi Jesus i. O'suisup jadam. Tide'okuati o'tinuy. Soat taġ o'e uk'a yabi de'o. De'oooh. Imēn o'e Maria ma. ⁴ Judas Iscariotes pit Maria o'ġukorēm—Simão ipot. Ixe Judas doze beayū'in osunuy. Ixe Judas Jesus o'ġūm cekay itakomaayū be ġuyjom Jesus aoka am cebe ip. Ixe bit Maria o'ġukorēm.

⁵ — Apēnpuye iġodi o'tideida ġu dinheiro bu am? — io'e—Judas o'e jebureyū be. — 300 dinheiro isurūġat kuka tidei o'e! — io'e. — Tidei kajuk aġūm ibubut'ūmayū be — io'e Judas Iscariotes. (Pūġ dinheiro isurūġat pūġ kabia be wuyekapikaptei osodop).

⁶ Judas Iscariotes doze beayū edinheiro mūn kuġ oeku. Imūn pewi i'uk'uk'uk osunuy jewebe ma.

— Apēnpuye dak o'tideida ġu? — io'e dinheiro kay pin puye. Itabotaidabotbot ġu osunuy ibubut'ūmat kay.

7 — Āġ cuy Maria jeenuy kaba'ūm — io'e Jesus Judas pe. — Ijudi o'timuxipan we'ū awap ojebit mude'onaptim — io'e. 8 — Soat em eybubut'īn iūm put epesop ibubut'ūmayū be — io'e. — Owebe bit ka'ūma. Darem ma eyxe oġuy — io'e.

9 Gebuje ade Judeuyū o'ju Jesus kay. Jesus Betânia ka be omuy iap awēġ o'yawēġcoco ip. Imēnpuye ip o'ju Jesus com. O'ju ip Lázaro jom tak—Jesus o'ġutait'iat com—waram o'jetait'iat com.

10-11 Ade Judeuyū oibu'un paīyū kukukayū a'ō kay kūyjobit am. Jesus a'ō kay acā kūyjobit o'e ip Lázaro'ūm waram o'ġutait puye. Imēnpuye o'jewawē ip paīyū kukukayū.

— Ga'a Lázaro ayaoka! — io'e ip.

12-19 O'jojajo'ibiyū Jesus e'eap o'ġuwēnuwēn warara'acayū be—Jerusalém ka beayū be.

— Icēmān Jesus Lázaro'ūm o'tomuwā witabikūy bewi — io'e'e ip adeayū be. — Icēmān Jesus waram Lázaro'ūm o'ġutait — io'e'e ip. — Jesus ma ja'ōbacaap mōġmōġ — io'e'e ip.

Jerusalém ka be ōm pasuġ pima Jesus jumento'it'it o'tobuxik. Deus ekawēn taġ e ojuy—kuyjeatup ekawēn taġ. Xik. Oabik jumento'it'it akpi jeje. Imēn e'em Deus ekawēntup—kuyjeatup:

Jerusalém ka watwat, eyġuycūġcūġ ġu juy epesop, i. Eykukukat omuyku jexem eykay, i. Jumento'it'it akpi jeje omuyku jexem, i.

Imēn e'em Deus ekawēntup. Imēnpuye Jerusalém ka be Jesus oajēm jumento'it'it akpi jeje Deus ekawēn tağ.

Gebuje Jesus kay o'ju Jerusalém ka beayũ. Ade ma ip o'ju, Jesus omuyku iap awēğ o'yawēğtobuxik puye. Kuy ip oajēm Páscoa epeta muğē ãm. O'ju ip Jesus dopabijuğ, Jesus wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ iap awēğ o'yawēğtobuxik puye. Namusudup o'tupupu ip. Jesus kay o'ju ip tup kukuğ. Imēn Judeuyũ ya'õbuyxiat tobedede'uk ip osodop kuyje.

— Deus xipat cĩcã! — io'e ip Jesus pe. — Ën ma omuyku ya'õbi! — io'e ip. — Ën ma ocekukukat—Israel naxeğebitbit kukukat! Deus cuy xipacat je'ğũm ewebe! — io'e ip Jesus pe.

Jumento'it'it akpi jeje Jesus oajēm Jerusalém ka be Deus ekawēntup pe ibararak iap puxim—kuyjeatup puxim. Iboap iba'arēm osunuy doze beayũ xe Jesus õm puje. Waram kabi be Jesus eu buje bit o'jeğebu ip iğodup peap ekawēn kay.

— Iğodup peap ekawēn puxim Jesus jumento'it'it akpi jeje oajēm Jerusalém ka be — io'e ip jewewebe. — Ixe juk ocemuju jumento'it'it tobuxik — io'e ip jewewebe.

Fariseuyũ bit o'e jewewebe:

— Ak'i juy epe'e! — io'e ip. — Soat ma cekay itabut — io'e ip. — Te'e ma wuyju e'em adeayũ be “Ixe kay eyetabun ğu juy epesop,” i — io'e ip jewewebe.

²⁰ Gebuje Gregoyũ Jesus co pin o'e—Grécia eipi watwat. Adeayũ eju kuy oajēm ip Jerusalém ka be peta muğē ãm. ²¹ O'ju ip Filipe eju kawēn ãm.

Ixe Filipe Betsaida ka bewiat osunuy. Galiléia eipi bewiat osunuy. O'ju ip Filipe be.

— Tapu — io'e ip Filipe be. — Jesus co pin oceju — io'e ip.

²² Filipe o'ju André mukũyjo am.

— Gregoyũ Jesus co pin — io'e Filipe André be.

Xepxem ip o'ju Jesus mukũyjo am. Oajēm ip cekay.

— Gregoyũ ejo pin — io'e ip Jesus pe.

²³ Gebuje Jesus o'jekawēn xepxepayũ be. Adeayũ etabutpe o'jekawēn ceweju ip.

— Soat waḡo òn — io'e Jesus. — Gaxĩn ma oje'ũ. Guyjom pit waram ḡuto ocetait. “Soat podi ma a'õbuyxi!” i je'e adeayũ we'ũap puye, waram ḡuto wetaicap puye dak — io'e Jesus. ²⁴ — Kadaida taida buje, ipi be atamõḡ — io'e. — Tamõḡ puje, tae'ũata jo'i tadop ipi be ma. Pũḡta ma tadop ipi be. Kadai aypan puje bit, ta'ade tadop kadai daḡ — io'e.

Imēn Jesus o'jekawēn je'ũām, waram jetaicam tak, ḡuyjom ade tiwatwat itabut je'e okay iam tak.

²⁵ — “Ocebu'u jĩjã ipiat'ajom,” i wuyju e'em pima, “Ocebu'u jĩjã oce'ũ ãm,” i dak, “Imēnpuye ocekupinap taḡ acã oceju,” i dak, ace'ũ. “Ocebu'u ḡu ipiat'ajom,” i wuyju e'em pima bit, “Ocebu'u ḡu oce'ũ ãm,” i dak, “Deus bikuyap taḡ acã oceku,” i dak, wuyaḡuyisum aceku ijodi. Soat em Deus xe acesop wuye'ũ buje dak — io'e Jesus. ²⁶ — Obikuyap taḡ jeku ojuyat kũyjobin cuy wa'õ kay. Obikuyap taḡ jekuku'ukat oxe ma jeenuy. Webay dak je'e cebe “Ēn xipat oxe,” i — io'e Jesus.

²⁷ — Waḡuybabi'ũm cĩcã oce — Jesus o'e jewebe ma. — “Bay, obuywan ece we'ũap puxim,” i du oce

webay be? — io'e jewebe ma. — Ka'ũma! Imẽn ġu juy oce cebe. We'ũ ãm ma ojot ijodi — io'e jewebe ma. ²⁸— Bay — io'e Deus pe. — Edipap cuy eġubapuk soat pe ijodiat pe “Deus idip cĩcã” i'e am ip — io'e jebay be.

Deus o'jekawẽn kabi kadiwi ġebuje bit.

— Odipap kuy oġubapuk cebe ip — io'e jekpot pe—Jesus pe. — Gasũ adeayũ e'em owebe “Soat podi ma edip,” i. Waram tak oġubapuk warara'acayũ be “Soat podi ma edip” i'e am owebe — io'e Deus.

²⁹ Adeayũ kacũġcũġ'i osodop iboce. Tũybe o'jexirixirik iãn o'e ip pũġpũġ ixeyũ'in. Tũybe Deus ekawẽn tojotjot'ukat o'jekawẽn cebe iãn o'e ip warara'acat ixeyũ'in.

³⁰ Ġebuje Jesus o'jekawẽn ijoceat eju.

— Ixe o'jekawẽn kabi kadiwi omukũyjo am ġu—eymukũyjo am acã — io'e Jesus. ³¹ — Ġaxĩn ma Deus je'e soat pe okay itabut'ũmayũ be: “Eyju ikẽrẽat kuġ oxe,” i. Ġaxĩn ma itabut'ũmayũ kukukat a'õbacaap o'gu'ũm. Abu-kukukan je'e? Ka'ũma ma! — io'e. ³²— Okay itakomaayũ omuyu korosa eju oaoka am — io'e. — Omuyu buje adeayũ itabut je'e okay — io'e Jesus ijoceat pe.

³³ Jesus iboam o'e imutaybin am ip osubamupaya ip korosa eju we'ũ ãm iam.

³⁴ — Moisés ekawẽntup e'em:

Cristo je'ũ ġu—Deus emunaẽ, i.

Soat em itabẽġ e'em, i.

Imẽn Moisés ekawẽntup e'em — io'e ip ya'ĩjojo'ibiyũ. — Ĕn pit e'em “Soat waġo õn,” i, “Soat waġo subamuyu ip ce'ũ ãm,” i dak. Deus emunaẽ du soat waġo? — io'e ip Jesus pe.

35 — Õn kabiaap puxim — io'e. — Ojot ijodiat mutaybin am Deus ekawën — io'e. — Darem ma ijodi oğuy eymutaybinbin. Okay eyetabun cuy epesop eyetabun put pima. Eyetabun cuy epesop ipiatpi'ajojoap pe eyjuap puxim. Kabiok tağ jekuku'ukayũ itaybit ğu poma oceju iam. Imēnpuxim itabut'ũmayũ itaybit ğu ipiatpi'ajojoap kay oceju iam — Jesus o'e. ³⁶ — Õn eyxe bima, eyetabun cuy epesop okay — io'e. — Eyetabun puje webekitkiyũm epesop. Kabia dağ jekuku'ukayũ buximayũm epesop. Ikērēat mujurũğrũğ'uğ ğu epesop. Eyağuyisum epeku — io'e.

Jesus o'jēm adeayũ xewi iboam e buje.

³⁷ Soat em ma Jesus wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuk'uk osunuy adeayũ etabun. Inaka ibu'u jĩã ip osodop jetabut am cekay. ³⁸ Imēn cuk adi o'tupmubararak Isaías'ũm kuyje—Deus ekawën muwēnuwēn'ukat'ũm:

Kariwa, kawën icēmat muwēnuwēn ocekkuku adeayũ be, i. Imēnpit itabut ğu ip o'e ocekkawën kay, i. Soat podi ma a'õbaca ěn iap iba'arēm o'e cexe ip, i.

Imēn ibararak opop tup pe. Itabut ğu ip o'e Jesus kay apēn kuyjeayũ Isaías'ũm ekawën kay itabut'ũmap puxim.

³⁹ Judeuyũ kukukayũ ibu'u o'e jetabut am Jesus kay, Isaías'ũm emudupmubararaktup e'eap puxim o'jebapuk cebe ip puye. ⁴⁰ Imēn Isaías'ũm ekawën: Deus iteyũ adeayũ o'yağuy mubabi'ũm, i. Imēnpuye itabut ğu osodop ip, Deus a'õbacaap co ma'ğ u ip, i. Itabut ğu osodop ip Deus ekawën co ma'ğ u ip, i. Ikērēat mujurũğrũğap o'jepere ğu

ip, i. Itabut ġu osodop ip Deus kay ixē be ikērēat uk am cebewi ip, i.

Imēn Isaías'ūm ekawēn. ⁴¹ Isaías'ūm iboam o'e kuyje Jesus soat podi ma idip iam itaybit puye. Imēnpuye Jesus o'ġuwēnuwēn.

⁴² Ade Judeuyū kukukayū oitabun ip Jesus kay. “Jesus kay ocetabut,” i'ūmġu bit e'em oekuku ip Fariseuyū buxim jeparara pibun. Jetabucap muwēnuwēn ġu ip oekuku Fariseuyū be ixeyū mujēmap puxim Deus eju kawēnwēnap'a bewi. ⁴³ Deus mucokcok pin ġu ip osodop—ijodiat mucokcok pin acā. Fariseuyū mucokcok pin ip osodop.

⁴⁴ Gebuje Jesus o'jekawēn adeayū be.

— Okay itabucayū omudocat kay dak itabut ip — io'e. ⁴⁵ — “Deus ipot teku” i'e'e'ukat “Deus o'ġudot ijodi,” i'e'em tak. ⁴⁶ Ijodi juk ojut Deus ekawēn eymutaybin am. Okay itabucayū ikērēat mujurūġrūġ ġu. Yaġuyisum jeku ip — io'e. — Kabiok taġ jekuku'ukayū buxim ġu ip—kabia daġ jekuku'ukayū buxim acā — io'e. ⁴⁷ — Wa'ījo buje, kūyjobit'ūm wa'ō kay bima, “Ikērēat kuġ eyju Deus xe” i'ūmġu ōn pit e'em eywebe. Ijodi ojut “Ikērēat kuġ eyju Deus xe” i'e am ġu adeayū be. Adeayū daxijo am acā ojut — io'e. ⁴⁸ — “Ikērēat kuġ eyju Deus xe,” i ōn ġu e'em okay'ūmayū be, wa'ō kay'ūmayū be dak. Warara'acat pit imēn je'e ixeyū be webay soat ce'ū'ūayū muyuap kabia be — io'e. — Deus acā “Ikērēat kuġ eyju oxe,” i je'e ixeyū be. Imēn Deus je'e cebe ip wekawēn taġ ġu ip puye — io'e Jesus. ⁴⁹ — Wa'ōbi ġu juk adi ojekukuku — io'e. — Owebe webay e'eap acā juk adi oġuwēnuwēn eywebe. Wara'acat ġu oġuwēnuwēn eywebe. Iboap

acã oġuwēnuwēn — io'e. ⁵⁰ — Deus ekawēn taġ eyeku buje, eyaġuyisum epeku ijodi. Deus xe epesop eye'ũ buje dak. Wetaybit iboam — io'e. — Owebe webay o'e'e iap acã òn e'em — io'e Jesus.

13

¹ Jesus jebekitkiyũ kay jġã osunuy soat kabia ipi daġ pima. Jesus itaybit o'e ġaxġn ma oje'ũ iam, ġaxġn ma oceu webay kay iam tak. Eykukpin cġcã oxe iap o'ġubapuk cġcã jebekitkit pe je'ũ awap.

Páscoa epeta ajēm pima, ² Jesus jekōnkōn o'e doze beayũ eju. Judas Iscariotes Jesus ūm ojuy o'e cekay itakomaayũ be. Ixe Judas Simão Iscariotes ipot osunuy. Ibiōġbuk kērēayũ kukukat a'ōbi Jesus ūm ojuy yaoka am. ³ Soat em Jesus itaybit osunuy webay soat ja'ōbacaap o'jomōġ owebe iam. Deus xewi ojet iam tak itaybit osunuy. Ġaxġn ma ocepit Deus kay iam tak itaybit osunuy.

⁴ Je'ũap muwēnuwēn pima, kirik'āy, o'āy. Jesus o'āy mesa xewi. Jeekabek o'ju'uk. Kuruk. Toaya o'jat. Mũn. O'jomũn jekpu daġ. ⁵ Jeweju etaybitbinayũ i wuy am o'ju. Wa'e co'iat'a be idibi o'timōġ. O'suiwuy koapat i. O'suisup toayam. Perekh. Wara'acat o'suiwuy. O'suisup. Perekh.

⁶ Oajēm Simão Pedro kay. Simão ibu'u o'e Jesus pe jeiwuy an.

— Kariwa — io'e Simão. — Ēn tu wuiwuy? — io'e.

⁷ — Hm hm. Etaybit ġu buk apēnpuye paxi ite wuiwuywuy iam — io'e Jesus Simão be. — Ġuyjom pit etaybit ece'e — io'e.

⁸ — Ap! Wuiwuy ġu juy ece—pũġ em tak ka'ũma! — io'e Simão bit.

— Eiwuy'ũm pima, obuerm ġu eġuy — io'e Jesus.

⁹ — Kariwa — io'e. — Wuiat ġu esuiwuy — io'e. — Wa'a dak eyawuy — io'e. — Oba dak — io'e Simão Pedro Jesus pe.

¹⁰ — Oajok'iat iokok ġu—iisu ma! — io'e. — Dao ġu jajok waram. Jeiwuy acã — io'e. — Wuyjuyũ bewi Deus pe ikêrêat'uk puje, iisuat puxim ip. Deus kuy ikêrêat o'ju'uk eywebewi. Pũġ pewi bit ka'ũma. Ite ikêrêat kuġ mabuk jewebe. Ixe iokokat puxim — io'e.

¹¹ Jesus kuy itaybit o'e abu oũm ixeyũ'in okay itakomaayũ be iam. Imēnpuye:

— Pũġ pit ey'in ikêrêat kuġ mabuk jewebe — io'e.

¹² Ixeyũ i wuy buje, Jesus jeekabek o'ġuõm waram. O'jepit ip mesa kay. Oabik ma'ġuto jewēju etaybitbinayũ eju.

— Eyetaybit ġu du apēnpuye òn eyeiwuywuy iam? — io'e Jesus. ¹³ — “Èn ocekkukat,” i eyju e'em owebe, “Èn ocemutaybitbin'ukat,” i dak. Cũġ ma eywebe iboam e'em — io'e. ¹⁴ — Òn eykkukat. Eymutaybitbin'ukat tak òn — Jesus o'e. — Inaka eyeiwuywuy oce warara'acat puywatwat'ukat co'i — io'e. ¹⁵ — Òn eyeiwuywuy, eykkukat ma'ġu òn. Eyju dak obuxim eybu'um ġu juy epesop warara'acat puywatwat am. ¹⁶ Eykkukat warara'acat puywatwan pima, eyju dak eybu'um ġu juy epesop warara'acat puywatwat am. Eymujuat warara'acat puywatwan pima, eyju dak eybu'um ġu juy epesop warara'acat puywatwat am — io'e. ¹⁷ — Òn eykkukat. Inaka juk eyeiwuywuy oce. Jewebuywatwan cuy epesop obuxim. Jewebuywatwan

pima, eycokcoğ epesop. ¹⁸ Soat pe ġu eywebe iġboap muwēnuwēn òn. Wetaybit cĭcã wemunaēyũ ekukuum. Pũğ ey'in oũm okay itakomaayũ be waoka am. Imēn e'em Deus ekawēntup:

Obiwağodada'ukat ma ikērēm cĭcã okuk, i. Imēn ibararak opop Deus ekawēntup pe. Gaxĩn ma je'bapuk owebe iğodup ekawēn puxim — io'e.

¹⁹ — Iboap muwēnuwēn òn eywebe waoka awap — io'e. — Imēğap ebapuk puje ibodi ma eyetabun epesop soat em wa'ò dağ òn e'em iap kay — io'e.

²⁰ — Icēmãn òn e'em eywebe — io'e. — Wemumu-juyũ kay itabucat okay dak itabut. Okay itabucat omudocat kay dak itabut — io'e Jesus doze beayũ be.

²¹ Iboam buje, Jesus iğuycũğ cĭcã o'e.

— Icēmãn òn e'em eywebe — io'e jewēju etaybit-binayũ be. — Ey'inat oũm okay itakomaayũ be — io'e ibapuğ ma.

²² O'jeakakak ip jewewekay.

— Abu paxi kuka o'ğũm cekay itakomaayũ be? — i'e'em ip jewewebe ma.

²³ Doze beayũ'inat xik'i osunuy Jesus tēğ ma—Jesus emumukukpinput. ²⁴ Simão Pedro jebum o'jewēğwēğ Jesus tēğat pe.

— “Abu eũm ekay itakomaayũ be?” i juy ece cebe — io'e.

²⁵ Jesus tēğat wurũğ'i o'ju Jesus kay iġboap muwēn ãm cebe.

— Kariwa, abu sute? — io'e Jesus pe.

²⁶ — Minka'o be pão'a oyamuakõm — io'e Jesus. — Pũğ pe oyaũm. Ixe ma oũm okay itakomaayũ be — io'e.

Kuruko. O'yabu. O'yamuakõm. Wũntok. Yadi-rem pima, o'yaũm Judas pe—Simão Iscariotes ipot pe.

²⁷ Pão'a bu buje, Judas Jesus kay oibu'un. Satanás a'õkayan o'e.

— Dao ma juy ece e'e pinap tağ — Jesus o'e Judas pe.

²⁸⁻²⁹ Tũybe Judas o'ju Jesus a'õbi wuyxat pum peta be wuyemumu'om iãn o'e ip pũğpũğ mesa watwatyũ'in. Tũybe Judas o'ju wuyedinheiro'in iũm âm ibubut'ũmayũ be iãn o'e ip warara'acayũ ixeyũ'in. Jesus ekawẽn pa'arẽm o'e mesa watwat pe.

³⁰ Pão'a o'yabu Judas. Kurukoh. O'jẽm ġebu je bit. Warara'acat xewi o'jẽm. Xerewun. Cũh. Kabiok tağ o'jẽm.

³¹ Judas cẽm pu je, Jesus o'jekawẽn onze beayũ eju.

— Soat wağo õn — io'e. — Gaxĩn ma oje'ũ. Odipap ġasũ webay ġubapuk. Soat je'e “Jesus idip cĩcã,” i. “Deus idip cĩcã,” i we'ũap puye — io'e. ³²— Owebe “Deus idip cĩcã” i'e bu je, Deus tak e'em “Okpot idip cĩcã,” i. Gaxĩn ma imẽn je'e — io'e. ³³— Bekitkit — io'e. — Ibun ġu oğuy eyxe. Okudadam epeku. “Ojuap kay eyju ba'ore epesop,” i kuy oce Judeuyũ kukukayũ be — io'e. — Imẽn eywebe dak õn e'em — io'e. ³⁴— Wara'an ma õn jeymutaybin ġasũ bit — io'e Jesus. — Eykukpin cĩcã juk adi epesop oxe. Imẽnpuxim cuy eyju dak eykukpin ma epewekuk — io'e Jesus. ³⁵— Eykukpin jewewekuğ pima, “Teyũku Jesus ebekitkiyũ,” i je'e soat ijodiayũ — io'e.

36 — Kariwa — io'e Simão Pedro. — Poma ãn cum? — io'e.

— Gasũ eyju ba'ore ojuap kay — io'e Jesus. — Guyjom pit epesot okay — io'e.

37 — Kariwa — io'e ma'ğuto Simão. — Apēnpuye oju ba'ore ejuap kay ġasũ? Ekay jġã ãn. Obu'u ġu we'ũ ãm owebe epereap puxim. Warara'acayũ “Jesus eju ejeku bima, jaokam oce'e,” i'e'em pima dak, jeiwat ġu ãn — io'e.

38 — Ebu'u ġu du e'ũ ãm ewebe opereap puxim? — io'e Jesus. — Icēmãn ãn e'em ewebe. Ebpũġ em “Jesus ejuat ġu ãn pit,” i napa ma ece'e. Sapokay ede awap imēn ece'e — io'e. — Gaxĩn ma napa ma imēn ece'e — io'e.

14

1 — Eyağuykorereren ġu juy epesop — Jesus o'e onze beayũ be. — Eyğuycũġcũġ ġu juy epesop — io'e. — Kuy eyetabut Deus kay. Okay dak cuy eyetabun epesop — io'e. 2 — Ya'ade opop webay ka be uk'a—ijodiacat dopdop'am — io'e. — Cum ãn eydopdopap'a muxipan am. Icēmãn ãn e'em eywebe. Icēm'ũm pima, iboam kajuk oce ġu eywebe — io'e. 3 — Cum ãn. Eydopdopap'a oyamuxipan eyajēmjēmap'am — io'e. — Eydakoy ocepit eydopdopap'a muxipan puje — io'e. — Onuyapka kay ãn jeydujuxe. Onuyapka be epesop soat em — io'e. 4 — Eyetaybit poma ãn cum iam — io'e Jesus. — Eyetaybit tak apēn iboce epeju iam — io'e.

5 — Kariwa — io'e Tomé. — Poma eju? Ocetaybit ġu. Apēn tak ocetaybit oce'e enuyap ka kay oceju am? — io'e Tomé.

6 — Okay itabucat mujujum òn webay nuyap ka be — io'e. — Okay itabucat mutaybitbin òn kawēn icēmān—Deus ekawēn. Okay itabucat yağuyisum jekukum wa'ōbi — io'e. — Abuyū je'ju webay kay? Okay itabucayū acā! Òn ma okay itabucat oğuju webay kay—warara'acat pit ka'ūma — io'e. ⁷ — Eyetaybit abu òn iam pima, eyetaybit kuka juk epesop abu webay iam — io'e. — Gasū bit kuy eyetaybit webay e'eam, apēn cuk adi ocece iap epejojo buye — io'e Jesus.

8 — Kariwa — io'e Filipe. — Ebay juy eğubapuk ocewebe. Wuyebay juy ejojoat ocewebe. O'e kuka ocewebe ixē jo am — io'e Filipe.

9 — Pūğ xet ġu oğuy eyxe — io'e Jesus. — Eyetaybit ġu buk tu abu òn iam, Filipe? — io'e. — Abu òn iam itaybicat itaybit abu webay iam tak — io'e. — Apēnpuye ēn pit e'em “Ebay juy ejojoat ocewebe,” i? — io'e. ¹⁰ — Pūğ tağ ma oceju jekukum—òn, webay dak — io'e. — Filipe, eyetabut ġu du iboap kay? — io'e Jesus. — Wekawēn muwēnuwēn'uk ġu oğuy eywebe—webay ekawēn muwēnuwēn acā — io'e. — Pūğ tağ ma kawēnwēn oceju—òn, webay dak. Wa'ōbi ġu òn jekukum—webay a'ōbi acā — io'e. ¹¹ — “Pūğ tağ ma oceju jekukum—òn, webay dak,” i òn e'em eywebe. Eyetabun cuy epesop wekawēn kay. Wekawēn kay eyetabut'ūm pima, eyetabun cuy epesop okay wa'ōbacaap coco am — io'e. ¹² — Icēmān òn e'em eywebe. Okay itabucayū wekukuap puxim jeku. Owebe Ja'ōbacaap mōğmōğap podi ma wa'ōbacaap jomōğ ip, webay kay oju buje — io'e. ¹³ — Eyju e'em owebe “Ebikuyap tağ cuy ece owebe,” i bima, eyemu-

juyjuy ogũm eywebe—soat ogũm eywebe — io'e. — Imēnpuye “Ka'ũmgu Deus co'iat xipacat,” i je'e soat ijodiacat. ¹⁴ Eyju e'em owebe “Ebikuyap tağ cuy ece owebe,” i bima, soat eyemuojuyjuy ogũm eywebe — io'e Jesus.

¹⁵ — Eyxe okukpin pima, kũyjobin cuy epesop wa'õ kay — io'e. ¹⁶ — Õn kawēnwēn webay eju. “Ibuywatwat'ukan cuy eğuju okay itabucayũ kay,” i oce webay be — io'e. — Ixe je-biõğbuk ğudot eykay eybuywatwat'ukan. Soat em ixe jeenuy eyxe. Icēmān eymutaybitbin jeenuy. ¹⁷ Itabut'ũmayũ be iba'ore ixe ekawēn kay kũyjobit am. Ixe e'eap iba'arēm cexe ip. Itaybit ğu ip ixe e'eam. Eywebe bit ixe nuynuy. Imēnpuye eyxe ixe e'eap ibapuk — io'e. ¹⁸ — Jeypere ğu õn. Ocepit eykay — io'e. — Eyağuyagepũğ ğu epesop — io'e. ¹⁹ — Gaxĩn ma Deus kay'ũmayũ ojo ğu. Eyju bit waram ojo. Eyağuyisum epeku, waram ğuto wetait puye — io'e. ²⁰ — Pũğ tağ ma õn jekukum webay eju. Eyju dak pũğ tağ ma jekukum oceweju. Ocejju dak pũğ tağ ma jekukum eyweju. Eykay eybuywatwat'ukat ajēm puje, iboap iba'arēm ğu je'e eyxe — io'e. ²¹ — Wa'õ kay jĩjãayũ xe okukpin—wa'õ kay kũyjobicayũ xe. Webay xe dak ixeyũ ikukpin je'e. Oxe dak ikukpin cĩcã oce'e. Abu õn iam ixeyũ oğutaybin. Itaybit cĩcã je'e ip abu õn iam — io'e Jesus.

²² — Kariwa — io'e Judas — Apēn tak ēn iboam ocetaybin itabut'ũmayũ mutaybin'ũm pima? — io'e. (Iscariotes ğu osunuy ixe Judas—wara'at Judas acã).

23 — Wa'õ kay jeedop ip kũyjobin okayayũ — io'e. — Webay xe ixeyũ ikukpin je'e. Ojot ixeyũ kay webay eju. Soat em ixeyũ xe ocesop—õn, webay dak — io'e. 24 — Okay'ũmayũ bit kũyjobit ġu wa'õ kay. Wa'õbi ġu õn iboap muwẽnuwẽn eywebe—webay a'õbi acã. Ixe juk omudot ijodi — io'e. 25 — Iboap muwẽnuwẽn õn eywebe eyxe bima. 26 Webay jebiõğbuk ġudot eykay. Obikuyap tağ ġudot. Ixe eybuywatwat'ukat. Ixe xipat cĩcãat. Soan ma eymutaybin jeenuy. Ade ma õn cuk adi eymutaybinbin oğuy. Ixe eybuywatwan jeenuy wekawẽn kay eyağuyba'ũmap puxim — io'e. 27 — Itabut'ũmayũ be eyağuy mukorerenapmu'ũm pa'ore. Õn pit wağuykorereren ġu. Imẽnpuye eyağuykorerenap oğũm. Eyağuykorereren ġu juy epesop ojuap kay. Eyğuycũğcũğ ġu juy epesop — io'e. — Eypararam ġu juy epesop — io'e. 28 “Cum õn,” i juk oce eywebe — io'e. — “Waram tak eykay ocepit,” i juk oce. Iboap kuy epeya'ĩjojo. Webay kay õn cum. Wa'õbuyxi. Webay bit obodi ma ya'õbuyxi. Imẽnpuye eycokcoğ cuy epesop cekay ojuap kay. Eyxe okukpin pima, eycokcoğ kuka epesop ojuap kay — io'e. 29 — Oju awap iboap muwẽnuwẽn õn eywebe. “Icẽmãn adi xeku o'e ocewebe,” i epe'e oju buje — io'e. 30 — Gaxĩn ma Deus kay'ũmayũ kukukat omuyku — io'e. — Imẽneju buk eyweju õn kawẽnwẽn darem. Ixe wa'õbacaap mu'ũm pin. Imẽnpit itaybit ġu — io'e. 31 — Ga'a aju. Apẽn webay o'e owebe iap tağ õn jekukum, oxe ikukpin cĩcã buye. Itabut'ũmayũ oğutaybin webay a'õ dağ õn jekukum iam — io'e.

15

¹ — Õn uvabune buxim — io'e Jesus. — Webay uvadip puxim. ² Okay itabucayũ ibune'ĩcat puxim. Webay bikuyap tağ jekum ibu'u'uayũ ya'ũmatpune buxim. Ya'a'e'ũm pima ibune'ĩcat uk'uğ tip kukat. Imēnpuxim webay jebikuyap tağ jekum ibu'u'uayũ mujēmjēm itabucayũ xewi. Kadaidip iokokatpune xixxiğ ya'ade i'e am. Imēnpuxim webay itabucayũ mukũyjojom ixeyũ be ikērēat mujurũğap puxim. Ixeyũ mukũyjojom biğ ma jebikuyap tağ jeku am — io'e. ³ — Webay kuy ikērēat o'ju'uk eybewi, wekawēn kay kũyjobit puye — io'e. ⁴ — Mũğ'i juy epeku oweju — io'e. — Oweju jekukum pima, òn tak eyweju mũğ'i ojeku. Ibune'ĩcatpune uvabune be'ũm pima, kuka o'yajēm ğu uva'a. Imēnpuxim mũğ'i oweju eyeku'ũm pima, webay bikuyap tağ ğu epeku — io'e. ⁵ — Uvabune buxim òn — i waram o'e Jesus. — Eyju ibune'ĩcatpune buxim. Obikuyap tağ jekukum pima, xipan ma epeku Deus xe. Mũğ'i eyweju òn tak jekukum. Obikuyap tağ jekukum'ũm pima bit, ajo eye'e'eap xipat je'e Deus xe? Ka'ũma ma! — io'e. ⁶ — Mũğ'i oweju jekum eybu'u bima, apēn uvadip iwat ya'ũmatpune kukap puxim Deus tak jeykuk—ya'ũmatpune xikap puxim. Wũn. Ibune xik puje ibunekaraw e'em. Ibune e'ũatpune mu'awerorom uvadip kukat. Aweroh. I bunemupikupiğ daxa be. Wũn. Pik. Hoğ. ⁷ Mũğ'i juy epeku oweju! Wa'õ dak juy kũyjobin epesop! Oweju eyeku buje, Deus soat epejoojuyiat je'ğũm eywebe — io'e. ⁸ — Deus bikuyap tağ eyju jekukum pima, soat ijodiat je'e webay be: “Ka'ũmğũ ejo'iat xipacat,” i — io'e. — Itaybit je'e ip eyju webekitkiyũ iam — io'e.

9 — Eyju eykukpin cĩcã oxe webay xe okukpinap co'i. Eycokcoğ cuy epesop Jesus xe ocekukpin iap kay ģebum. ¹⁰ Webay a'õ kay õn kũyjobit. Imēnpuye ocokcok soat em webay xe okukpin iap kay ģebum. Imēnpuxim wa'õ kay kũyjobit pima, eycokcoğ epesop Jesus xe ocekukpin iap kay ģebum — io'e.

¹¹ — Iboap oğuwēn eywebe eymucokcok am. Wa'õcokcok cĩcã. Obu'u eywebe eycokcoksũ ãm. Obikuy eywebe eycokcok cĩcã ãm wa'õcokcokap puxim — io'e. ¹² — “Oxe xipan eykukap puxim cuy xipan epewekuk,” i õn e'em eywebe — io'e. ¹³ — Wuybureyũ e'ũap puxim wuye'ũ ãm wuybu'u'ũm pima, soat ijodiat je'e “Ak'i juy epe'e! Teyũxeku ibureyũ ikukpin cĩcã,” i. “Warara'acat podi ma ikukpin cexe ip,” i je'e ip — io'e. ¹⁴ — Wa'õ kay kũyjobit pima, obureyũm epesop — io'e. ¹⁵ — “Eyju oweju kapikpik'ukayũ ã,” i'ũmğu õn e'em ģasũ eywebe. Kapikpik'ukat itaybit ģu jekariwa e'eam. Webay owebe ie'eap pit oğuwēn eywebe soat. Iboap oğuwēn eywebe eyju obureyũ buye — io'e. ¹⁶ — Eyju ma onaẽ ģu eykukan. Õn pit eynaẽ obureyũm. Õn cuk eymuju omuwēn ãm warara'acayũ be imutabun am ip okay. Okay jetabucap jepere ģu ip. Ibu'u ģu ip je'e itabut am okay. Obikuyap tağ webay eju kawēnwēn pima, soat epejoojuyiat je'ğũm eywebe — io'e. ¹⁷ — Imēnpuye “Xipan cuy epewekuk,” i õn e'em eywebe — io'e.

¹⁸ — Deus kay'ũmayũ itakoma eykay. Koap pit okay itakoma ip osodop. Iboap kay ģebum cuy epesop — io'e. ¹⁹ — Eyju Deus kay'ũmayũ kadi bima, eykay kuka ip o'e. “Teyũdaku wuykadia-

cat,” i kuka ip o'e. Imēnpit ñn eymuwe'uk Deus kay'ũmayũ xewi. Deus kay'ũmayũ kadi ġu eyju. Imēnpuye itakoma jġã ip eykay — io'e. ²⁰ — Kuyjuk ocece eywebe iap kay ġebum cuy epesop. “Ikērēm cġcã ip wuyekariwa o'jukuk. Wuyju bit ikērēm ġu wuykuk ip,” i'ũmġu juy epe'e eyewewebe. Deus kay'ũmayũ ipiat o'supi'ajojoat owebe. Imēnpuye eywebe dak ip jopi'ajoat. Yopġt ma wa'õ kay ip osodop. Imēnpuye dak eya'õ kay je'e ip yopġt ma — io'e. ²¹ — Eywebe ipiat supi'ajoat ip, eyju webekitkit puye. Eywebe ipiat supi'ajoat ip, omudocat kay itabut'ũm puye — io'e. ²² — Ijodi oajēm. Deus ekawēn cuk adi oġuwēnuwēn ixeyũ be. Wekawēn kay ġu bit ip o'e. Odot'ũm pima, “Ikērēat kuġ eyju oxe, wekawēn kay'ũm puye ya'ġjojom ma'ġu,” i'ũmġu kajuk o'e Deus ixeyũ be. Gasũ bit “Ikērēat kuġ ġu oceju” i'e ba'ore cebe ip Deus pe. ²³ Okay itakomaat webay kay dak itakoma — io'e. ²⁴ — Wa'õbacaap mōġmōġ cuk adi ojekuku soat etabutpe. Soat a'õbacaap podi ma wa'õbacaap mōġmōġ ojekuku. Okay ġu bit ip o'e. Imōġmōġ'ũm pima, “Ikērēat kuġ eyju oxe, okay eyetabut'ũm puye, wa'õbacaap mōġap cocom ma'ġu eyju,” i'ũmġu kajuk o'e Deus ixeyũ be. Gasũ bit ikērēat kuġ ip cexe. Inaka itakoma jġã ip okay, webay kay dak — io'e. ²⁵ — Ixeyũ muwēnuwēn Deus jekawēntup pe—kuyatup pe:

Ikērēm'ũm a'ġu ip ojukuk, i.

Inaka ip oitakomãn okay, i.

Itakoma ip okay iġodup ekawēn puxim — Jesus o'e.

²⁶ — “Ebiõġbuk cuy eġuju okay itabucayũ kay,” i oce'e cebe—webay be — io'e Jesus. — Ixe ġudot

eybuywatwat'ukan. Ixe icēmãñ e'e'ukat. Ixe ma omuwẽn eywebe — io'e. ²⁷ — Eyju dak cuy epesop omuwẽnuwẽn ijodiayũ be. Õñ ijodiat mutaybitbin pima, oweju juk adi epekuku. Imẽnpuye juy epe-sop omuwẽnuwẽn ġasũ bit — io'e.

16

¹ — Imẽn òñ e'em eywebe okay eyetabucap epereap puxim — io'e. ² — Eykay itakomaayũ jeymuõmat ġu Deus eju kawẽnwẽnap'a be. Jeyaoka ip. Eyaoka buje, tũybe Deus bikuyap tağ wuyju jekukum iãn je'e ip — io'e. ³ — Ikêrẽm jeykuk ip abu òñ iam itaybit'ũm puye, abu webay iam tak. ⁴ Gasũ iboap muwẽnuwẽn òñ ġuyjom eyegebu am apẽn òñ eymukũyjojo iap kay — io'e. — Warẽmtağ eykuk puje, “Imẽn kuka ip wuykuk,” i juy epe'e eyewewebe — io'e Jesus jewēju etaybitbinayũ be.

— Kuy bima a'ġu eyxe ma oğuy — io'e. — Imẽnpuye juk iboam ġu òñ eymukũyjo. ⁵ Gasũ bit ocepit omudocat kay. Ka'ũma ma ey'in pit e'em owebe “Poma ěñ cum?” i. ⁶ Eyğuycũğcũğ cĩcã imẽn òñ e'em puye. ⁷ Wepit'ũm pima, xipat ġu kuka o'e eywebe. Wepit pima bit, xipat je'e eywebe. Wepit'ũm pima kuka eybuywatwat'ukat osodot ġu. Oju buje bit ixẽ oğudot eykay. Imẽnpuye eycokcoğ cuy epesop ojuap kay — io'e. ⁸ — Ixe dot puje, “Soat eyju ikêrẽat kuğ Deus xe,” i je'e soat pe ipi dağayũ be. “Deus acã itaybit eymucũğ ãm,” i dak je'e. “Ipiat supi'ajoat Deus ikêrẽat mujurũğrũğ'ukayũ be,” i dak je'e — io'e. ⁹ — “Soat eyju ikêrẽat kuğ Deus xe,” i je'e, okay itabut'ũm ip puye — io'e Jesus. ¹⁰ — Eyju ojo ġu waram, Deus jewekay odujuu buye — io'e. —

Imēnpuye “Deus acã itaybit eymucũğ ãm,” i je'e Deus biõğbuk — io'e. ¹¹ — Deus kuy o'e “Deus kay'ũmayũ kukukat soat em jeenuy ipiatpi'ajojoap pe—Satanás,” i. Imēnpuye “Ipiat supi'ajoat ikērēat mujurũğrũğ'ukayũ be Deus,” i je'e Deus biõğbuk — io'e Jesus.

¹² — Ade mabuk òn imuwēn pin eywebe. Gasũ bit iba'ore eywebe eyetaybin am wekawēn, eyğuycũğcũğ cĩcã buye — io'e. ¹³ — Ibiõğbuk xipacat icēmãn e'e'ukat. Ixe ajēm puje soan kawēn icēmãn eymutaybin jeenuy. Ja'õbi ğu ixē ğuwēn. Kuy o'ya'ıjojoiap acã ğuwēn. Guyjom acejebapukiap tak ğuwēn eywebe — io'e. ¹⁴ — Ixe obuyxim okuk. Itaybit wekawēn je'e. Icēmãn soat wekawēn ğuwēn eywebe — io'e. ¹⁵ — Webay e'eap tağ òn tak e'em. Imēnpuye cuk adi ocece eywebe “Deus biõğbuk wekawēn ğuwēn eywebe,” i — io'e.

¹⁶ — Gaxĩn ma eyju ojo ğu. Guyjom pitapit waram eyju ojo — io'e Jesus.

¹⁷ — Apēn ite e'em wuywebe? — io'e ip jewewebe jewēju etaybithinayũ. — Ite e'em “Gaxĩn ma eyju ojo ğu,” i. “Guyjom pitapit eyju waram ojo,” i — io'e ip. — “Imēn je'bapuk webay kay ojo buye,” i teku e'em wuywebe — io'e ip jewewebe. ¹⁸ — Apēnpuye ite e'em “Guyjom pitapit waram eyju ojo,” i? — io'e ip. — Cekawēn pa'arēm cĩcã wuyxe — io'e ip jewewebe.

¹⁹ Jesus itaybit o'e teyũku “Apēn tak ěn e'em ocewebe?” i'e ojuy owebe iam. Imēnpuye waram o'jekawēn ceweju ip.

— “Apēn ěn ocemutaybin pin?” i du eyju e pin owebe? — io'e Jesus. — “Gaxĩn ma eyju ojo

ġu,” i juk oce eywebe — io'e. — “Guyjom pitapit waram eyju ojo,” i dak cuk oce — io'e. — Wekawēn pa'arēm tu eyxe? — io'e Jesus. ²⁰ — Icēmān ōn e'em eywebe. Wawa jġā juy epesop we'ū buje — io'e. — Itabut'ūmayū bit wa ġu je'e. Darem ma eyġuycūġcūġ epesop. Guyjom pit eyġuycūġcūġ ġu epesop—eycokcok ā — io'e. — Eyġuycūġap i'ūm — io'e. ²¹ — I'it kam pima, ayacat iġuycūġ e'em je'it pibun. Je'it kap puje bit, ipiat kay ġebum ġu e'em. Icokcok e'em je'it kuġ puye. ²² Imēnpuxim eyju dak. Gasū eyġuycūġcūġ oju buye. Guyjom pit waram eyjojom oce. Eycokcok cġcā ma epe'e ġebuje bit. Abu-be eycokcokap mu'ūm put ixē kabia be? Ka'ūma be ma! — io'e. ²³ — Eybuywat-wat'ukat ajēm puje bit, ixē ma jeymutaybin — io'e. — Imēnpuye “Ocemutaybin cuy ece,” i'ūmġu epe'e owebe ma — io'e. — “Ekawēn pa'arēm ocexe,” i'ūmġu dak epe'e owebe — io'e Jesus. — Icēmān ōn e'em eywebe. Obikuyap taġ cexewi iojuyjuy bima, webay soat eyemuojuyjuy je'ġūm eywebe — io'e. ²⁴ — Obikuyap taġ epejoojuy ġu buk. Pūġ em tak ka'ūma — io'e. — Gasū bit cuy epejoojuy cexewi! — io'e. — Eyemuojuyjuy epejat. Ibu buje, eycokcoksū ġu epesop—eycokcok cġcā ma — io'e.

²⁵ — Koap puk cuk adi ibapuġ ġu ocekawēn eywebe — io'e. — Ijodiat mutaybitbinap ekawēn acā oġuwēnuwēn eywebe. Guyjom pit ibapuġ ma webay ekawēn oġuwēn eywebe — io'e. ²⁶ — Ibapuġ owebe imuwēn puje, obikuyap taġ cuy epejoojuy webay xewi. Ōn acā ġu webay xewi ojojuy eywebeam — io'e. ²⁷ — Eyju dak cuy epejoojuy. Webay eyekawēn ya'ġjo, ixē xe eykukpin

cĩcã buye. Webay xe eykukpin cĩcã, eyxe okukpin puye; “Icēmãñ Jesus osodot Deus xewi,” i eyju e'em puye dak — io'e. ²⁸ — Icēmãñ webay xewi juk ojut. Ipi kay juk ojut—ijodi. Oje'ũ. Ipi daḡwi ojēm ḡasũ. Webay kay juy ocepit — io'e Jesus.

²⁹ — ḡasũ bit ěn iba'arēm ḡu kawēnwēn ocewebe — io'e onze beayũ Jesus pe. — Ibapuḡ ma ěn kawēnwēn ḡasũ bit — io'e ip. ³⁰ — Etaybit soan ma. Etaybit apēn oceju jewaḡuyḡuy iam. ěn ocemukũyjojom, “Apēn ěn e'em ocewebe,” i'ũmḡu maḡu oceju e'em — io'e ip. — Imēnpuye “Deus xewi teku osodot,” i oceju e'em ḡasũ — io'e ip.

³¹ — Eyetabut tu epe'e okay? — io'e Jesus. ³² — Gaxĩn ma bit epewatwatwat eydukã daḡ. Opere eyju eyaokaap puxim. Waḡepũḡ ma oḡuy opere buje. Imēnpit odadaybot ḡu oḡuy, webay soat em oxe buye — io'e. ³³ — Itabut'ũmayũ ma ipiat supi'ajoat eywebe. Ōn pit kuy Deus kay'ũmayũ kukat a'ōbacaap oḡu'ũm. Imēnpuye eya'ōcam cuy epesop! Imēn ōn e'em eywebe eypararaap puxim. Eyaḡuykorereren ḡu, mũḡ'i oweju buye — io'e.

17

¹ Iboam e buje, Jesus o'je'apũn kabi beat kay—jebay kay. O'jekawēn jebay eju.

— Bay — io'e. — Gaxĩn ma oje'ũ. Ōn ma ekpot. Odipap cuy eḡubapuk adeayũ be. Ōn tak edipap cuy oḡubapuk cebe ip — io'e. ² — Pũḡpũḡpũḡayũ juk eḡutabun okay ipi daḡayũ'in. A'ōbacaap cuk eḡũm owebe. Imēnpuye okay itabucayũ yaḡuyisum jekukum wa'ōbi — io'e jebay be. ³ — ěn acã Deusat. Ka'ũmḡu wara'at. Ōn ma

emumudot—Jesus Cristo. Ijodiat yağuyisum jeku okay itabun puje, ekay itabun puje dak — io'e. — Soat em exe ma jeedop ip ce'ũ buje — io'e. ⁴ — Wekapikap cuk adi eğũm owebe. Ipi dağ pima abu ên iap cuk adi oğuwẽnuwẽn edipap mubapukpuğ. Gasũ wekapikap oğu'ũm — io'e Jesus.

⁵ — Bay — io'e Jesus. — Exe bima soat kabi beacat odipap mubapukpuk'uk ip osodop—ekawẽn tojotjot'ukayũ. Ipi mujurũğ awap odipap mubapukpuk'uk ip osodop. Waram cuy odipap mubapukpuğ ip jeenuy, exe wajẽm puje — io'e.

⁶ Jesus jekay itabucayũ o'ğuwẽn jebay be ğebu je bit.

— Pũğpũğayũ juk eğutabun okay ipi dağayũ'in — io'e. — Ebekitkiyũm osodop ip. Ixeyũ eğutabun okay. Ixeyũ itabucayũ be emuwẽnuwẽn ojekuku. Kũyjobit o'e ip a'õ kay — io'e Jesus jebay be. ⁷ — Itaybit ip ğasũ a'õbi acã õn emuwẽnuwẽn iam — io'e. ⁸ — Apẽn cuk adi ecece iap ma oğuwẽnuwẽn soat pe okay itabucayũ be. Wa'õ kay ip osodop. Itaybit o'e ip icẽmãn Deus xewi Jesus osodot iam. Itabut o'e ip Deus ma Jesus o'ğudot iap kay — io'e Jesus.

⁹ — Bay, ixeyũ beam ma õn kawẽnwẽn eweju—onze beayũ beam — io'e. — Itabut'ũmayũ beam ğu õn kawẽnwẽn—okay emumutabunyũ beam acã — io'e. — Ebekitkiyũ ixeyũ. ¹⁰ Soat okay itabucayũ ebekitkiyũ. Imẽnpuye webekitkiyũ dak ip. Adeayũ odipap cocom webekitkiyũ cũğ ma jekukum puye — io'e.

¹¹ — Bay, soat podi ma a'õbaca. A'õbacaap cuk adi eğũm owebe. A'õbacaap co'i wa'õbaca. Ğaxĩn ma

oajēm ma'ğuto ekay. Õn ma ipi dağ ğu ojeku. Okay itabucayũ bit ipi dağ ip jeku.

— Bay — io'e. — Pũğ em ikērēat ejukuk ğu. Imēnpuxim ağ cuy eğuy ixeyũ kay cũğ ma ip ceku am wekuap co'i, ekuap co'i dak — io'e. ¹² — A'õbacaap cuk adi eğũm owebe. Õn ixeyũ xe bima, a'õbi ma juk adi ağ oğuy cekay ip itabucap epereap puxim. Ka'ũma ma ixeyũ'in oibu'un okay. Pũğ acã oibu'un—jetabucap epereperemxi acã. Apēn ixē jetabucap o'jepere iap ibararak opop Deus ekawēntup pe. Iğodup ekawēn tağ jetabucap jepere ğasũ — io'e.

¹³ — Bay, ğaxĩn ma'ğuto ocepit ekay — io'e Jesus. — Ijoce bima bit õn kawēnwēn ewebe onze beayũ beam ixeyũ mucokcok am ocokcokap co'i. Obu'u icokcoksũ âm ip. Obikuy icokcok cĩcã âm ip ocokcokap co'i — io'e. ¹⁴ — Ekawēn cuk adi oğuwēnuwēn cebe ip. Ekay'ũmat ekukuap puxim ğu õn jekukum. Ixeyũ dak ekay'ũmat ekukuap puxim ğu jekukum. Imēnpuye ixeyũ kay itakoma o'e ip itabut'ũmayũ, ekay'ũmayũ — io'e. ¹⁵ — Bay, “Okay itabucayũ juy etujujēm ipi dağwi,” i'ũmğu õn pit e'em ewebe. “Ixeyũ juy eğuxipan ikērēat mujurũğrũğ'ukayũ kukukat xewi,” i õn pit e'em ewebe — io'e. ¹⁶ — Itabut'ũmat ekukuap puxim ğu õn jekukum. Imēnpuxim itabut'ũmat ekukuap puxim ğu jekukum ip okay itabucayũ — io'e. ¹⁷ — Bay, ixeyũ juy eğuwexat soat em ebikuyap tağ jekuku'ukayũm. Ekawēn cocoam cuy ip eğuwexat. Ekawēn acã kawēn icēmat — io'e. ¹⁸ — Ĕn cuk omudot ijodiat mutaybin am kawēn icēmãn. Imēnpuxim ixeyũ oğuju ijodiat

mutaybin am kawēn icēmān — io'e. ¹⁹ — Oge'ün'ün ġasũ, oxe ixeyũ ikukpin puye. Ebikuyap tağ oje'ũ ixeyũ dak ebikuyap tağ ceku am — io'e. ²⁰ — Onze beayũ beam acā ġu òn kawēnwēn eweju, Bay. Warara'acayũ itabut je'e okay, ixeyũ omuwēnuwēn puye. Ixeyũ beam tak òn kawēnwēn eweju—ğuyjom itabunayũ beam — io'e. ²¹ — Bay, “Ixeyũ juy esubuywan pũğ tağ ma ip ceku am,” i òn e'em ewebe. Bay, pũğ tağ ma ěn jekukum oweju. Òn tak pũğ tağ ma eweju jekukum.

— Bay — io'e. — Obikuy wuyekukuap co'i ceku am ip. Wuyekukuap tağ jekukum pima, itabut'ũmayũ je'e “Deus Jesus emumudot,” i — io'e. ²² — Bay, a'òbacaap cuk adi ejomõğ owebe. “Ojo'i ěn tak a'òbaca,” i juk adi ece owebe, Bay. Imēnpuxim “Ojo'i eyju dak eya'òbaca,” i òn e'em okay itabucayũ be. Imēn òn e'em cebe ip pũğ tağ ma ceku am ip wuyekukuap co'i — io'e Jesus. ²³ — Pũğ tağ ma òn jekukum ixeyũ eju. ěn tak oweju pũğ tağ ma jekukum. Imēneju pũğ tağ ma jekukum ip wuyekukuap co'i. Wuyekukuap co'i jekukum pima, itabut'ũmayũ itabut je'e ěn ma omudocat iap kay. Deus xe wuykukpin apēn jekpot ikukpin cexe iap co'i iap kay dak itabut je'e ip — io'e. ²⁴ — Exe okukpin cuk adi oğuy ipi mujurũğ puje. “Wa'òbacaap co'i ěn tak a'òbaca,” i juk adi ecece owebe.

— Bay — io'e. — Onze beayũ juk adi eğutabun okay. Obikuy wuydopap pe ixeyũ dop am okpot wa'òbacaap co'i ya'òbaca iap co am — io'e. ²⁵ — Bay — io'e. — Soat em ěn cũğ ma e'em. Ikēreāt ejukuk ġu—pũğ em tak ka'ũma. Itabut'ũmayũ itaybit ġu

abu ãn iam. Õn pit wetaybit cĩcã abu ãn iam. Onze beayũ itabut cebay teku o'gudot ijodi iap kay — io'e. ²⁶— “Webay xe eykukpin cĩcã,” i juk adi ocece cebe ip. Iboap o'guwẽn cebe ip cewemukukpin am ip exe okukpinap co'i. Iboap o'guwẽn cebe ip pũğ tağ ma weku am ceweju ip — io'e Jesus. Imẽn Jesus o'jekawẽn cĩcã jebay eju.

18

¹ Jebay eju jekawẽn epere buje, Jesus o'jẽm Jerusalém ka bewi. Jeweju etaybitbinayũ eju o'jẽm. Kadidi dağwi o'ju ip—Cedromti dağwi. Kadaidip o'tiptop kadidi wĩnãbu. Jesus o'ju ibodip pe onze beayũ eju. Oajẽm ip kadaidip kay. ² Ade em Jesus cuk adi oekukuku ibodip tağ doze beayũ eju. Imẽnpuye Judas itaybit osunuy ibodim Cedromtim. Judas Jesus ãm ojuy cekay itakomaayũ be.

³ Judas o'ju Jesus kay. O'ju kadaidip pe. O'ju sorarayũ eju, Deus eju kawẽnwẽnap'a wiwi'ukayũ eju dak. O'ju ip paĩyũ kukukayũ a'õbi, Fariseuyũ a'õbi dak. O'ju ip lamparina'a kukuğ jebui be, jeba'ip kukuğ tak, wexiktak kukuğ tak. Oajẽm ip cekay—Jesus kay. ⁴ Jesus kuy itaybit o'e soan—apẽn owebe je'bapuk iam. O'ju ajẽmayũ dopabe—Judasyũ dopabe. O'jekawẽn ceweju ip.

— Abu-kudadam epesot? — io'e—Jesus o'e.

⁵ — Jesus kudadam oceju — io'e ip. — Nazaré ka bewiat kudadam oceju — io'e ip.

— Gebujeat ma'ğu õn — io'e Jesus.

⁶ “Gebujeat ma'ğu õn” i'e buje, soat ip o'jewede cexewi ajẽm ojuyayũ. O'at ip ipi ju Jesus ekawẽn co buje. Waram Jesus o'e:

— Abu-kudadam eyju? — i cebe ip.

⁷ Waram ip o'e:

— Jesus kudadam oceju — i. — Nazaré ka bewiat kudadam — i.

⁸ — “Gebujeat ma'ġu òn,” i kuy oce eywebe — Jesus o'e. — Òn ma eyju okudadam. Owejuayũ bit cuy epejat ġu. Āġ cuy je'jēm ip — io'e.

(⁹ — Bay, juk eġutabun'iaiyũ jetabucap jepere ġu—pũġ tak ka'ũma — i juk Jesus o'e. Imēnpuye — Āġ cuy je'jēm ip — io'e Judasyũ be jewēju etaybitbinayũ daomũnap puxim, ixeyũ be ipiat supi'ajoacap puxim).

¹⁰ Iboap co buje, Simão Pedro jepaja o'ju'uk iyuk pewi. Kiririk. Paĩyũ kukukat puywat-wat'ukat ġuybu o'suġuybu'uk iġuybuikibi daġ pajam. Tēġwũn. Iba'at kadiat ġuybu o'suġuybu'uk. Ibuywatwat'ukat putet Malco i osunuy.

¹¹ — Odaxijom ġu juy paja kuġ! Ipiat osupi'ajo webay bikuyap taġ—kuyjeat ekawēn taġ — io'e Simão Pedro be.

¹² Jesus o'jat ip Judasyũ, sorarayũ dak, sorarayũ kukukayũdak, Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'ukayũ dak. O'subamukirik ip.

¹³ Koam Jesus o'tujowat ip Anás kay. Ixe Anás Caifás tadop osunuy. Caifás paĩyũ kukukat osunuy ixe koato.

¹⁴ — Xipat wuywebe ite aġokatkat aoka am wuy-muy'ũ'ũap puxim — i juk o'e ixe Caifás Judeuyũ kukukayũ be.

(24) Anás Jesus o'ġujuat Caifás kay—paĩyũ kukukat kay. Ibōġbikiriġ o'ġujuat.

¹⁵ Simão Pedro o'ju Jesus nomuju. Warara'acat tak o'ju ceweju. Ixe dak onze beayũ'in osunuy. Ixe

wara'acat ma Jesus eju oõm paĩyũ kukukat tuk'a ekorara be. Oõm paĩyũ kukukat itaybit cĩcã ixem puye. ¹⁶ Pedro bit uk'a ekorara exĩntabi xe osunuy. Oõm ġu buk uk'a ekorara be. Warara'acat o'jepit korara exĩntabi be. O'jekawẽn xĩntabi wiwi'ukat pe—ayacat pe.

— ãġ jeõm obure — io'e ayacat pe.

— Xipat — io'e cebe.

— Eõm cuy — iwiwi'ukat o'e Pedro be.

Oõm uk'a ekorara be.

¹⁷ — Jesus eju etaybitbinat ġu du ěn? — ayacat o'e Simão Pedro be—xĩntabi wiwi'ukat o'e.

— Ka'ũma — i napa ma o'e Simão Pedro. — Ceweju etaybitbinat ġu õn — io'e napa ma jebuap puxim.

¹⁸ Kajuk kuġ osunuy. Paĩyũ kukukat puywatwat'ukayũ daxanabõē o'tabõēmusop jeweweam. Daxa etako be kacũġcũġ'i ip osodop daxae o'om jewewewem ibuywatwat'ukayũ, sorarayũ dak. Pedro dak o'ju daxa etako be. Jewewewem ip osodop.

¹⁹ Gebuje paĩyũ kukukat o'jekawẽn Jesus eju.

— Eweju etaybitbinat e'eap cuy eġuwẽn owebe — io'e Jesus pe. — Apẽġap ekawẽn ixeyũ eġutaybitbitbin? — io'e cebe.

²⁰⁻²¹ — Apẽnpuye ěn e'em owebe ma “Apẽġap ekawẽn ixeyũ eġutaybitbitbin?” i? Soat em ibapuġ ma ijoceat oġutaybitbitbin — io'e Jesus. — Adeayũ etabutpe oġutaybitbitbin Deus eju kawẽnwẽnap'a be, yaboġat'a be dak — io'e. — Iba'arẽm ġu oġutaybitbitbin—pũġ em tak ka'ũma — io'e. — Wemumutaybitbinyũ be juy ecekawẽn.

“Apên eymutaybin Jesus?” i juy epe'e cebe ip — io'e. — Itaybit ip — io'e Jesus.

²² Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'ukat Jesus dopa o'topaokaka jebum cekawēn co buje.

— Imēn tu ēn kawēnwēn paīyũ kukukat eju? — io'e. — Cedağ ğu ēn kawēnwēn! — io'e.

²³⁻²⁴ — Wekawēn cūğ'ũm pima, iboap cuy eğuwēn soat pe, ijoceacat pe — io'e Jesus. — Wekawēn cūğ ma bima bit, apēnpuye dak ēn odopaokaka? — io'e.

Mũğ ma o'e. Jededem ğu.

²⁵ Pedro jewewewem mabuk o'e daxa etakobe. Cūğ'i osunuy warara'acayũ parakpe.

— Ibakirikat eju etaybitbinat ğu du ēn? — io'e ip Pedro be.

— Ōn ğu — io'e Pedro napa ma. — Iğo ejuat ğu ōn — i napa ma o'e.

²⁶ Warara'acat o'jekawēn Pedro be ğebu je bit. Ixe wara'acat paīyũ kukukat puywatwat'ukat osunuy. Pedro emuğuybu'uk badip osunuy.

— Ōn ma ejojo iğo eju kadaidip pe! — io'e wara'acat.

²⁷ — Ōn ğu—warara'acat acã — io'e Pedro napa ma.

Gebu je isum ma sapokay o'jede.

²⁸ Jesus o'tujujēm ip Caifás tuk'a bewi ceweju jekawēn epe re buje.

Gebu je Caifás Jesus o'tujowacat iecuğap tuk'a kay—Pilatos tuk'a kay. O'tujowat ip kabia isum. Judeuyũ oòm ğu iecuğap tuk'a be Pilatos Judeu'ũm puye. Tuk'a akiju ma ip osodop. Cedağ ğu kuka o'e ōm âm Judeu'ũmat tuk'a be Páscoa epeta muy'an pima. Ōm pima:

— Wuyisu ġu Deus xe — i kajuk o'e ip. — Peta xat o ba'ore wuywebe — i kajuk o'e ip. Imēneju oōm ġu ip iecuġap tuk'a be—Pilatos tuk'a be.

²⁹ Imēnpuye Pilatos o'jēm jeduk'a bewi. O'ju Judeuyū kukukayū eju jekawēn ām.

— Jesus ikērēat kuġ tu eyxe? — io'e Pilatos Judeuyū kukukayū be.

³⁰ — Hm hm — io'e ip. — Ocexe ma ite ikērēat cuk adi o'jukuk. Ocedobuyū'ūm'ūm ekawēn taġ ġu teku jekukum. Ēn cuy ite eyaokaat — io'e ip.

³¹ — Eyju ma juy epetujujēm oxewi — io'e Pilatos. — Eyju ma juy ipiat epesupi'ajoat cebe eydobuyū'ūm'ūm ekawēn taġ — io'e.

— Ap! — io'e ip. — Oca'ōbi ġu oceju ibamupaya ojuy ce'ū ām—a'ōbi acā — io'e ip Pilatos pe—iecuġap pe. ³² (Jesus cuk adi o'e — Obamupaya ip we'ū ām — i. Itaybit'ūm pima Judeuyū kukukayū o'jekawēn Pilatos pe kuy o'e'e iap co'i—Jesus pe o'e'e iap co'i).

³³ Pilatos oōm ma'ġuto jeduk'a be. Jesus o'ġudocat jewekay.

— Judeuyū kukukat tu ēn? — io'e Jesus pe.

³⁴ — Aġuy daġ tu iboam ēn e'em owebe? — io'e. — Warara'acat aġuy daġ ġu xe'e? — io'e Jesus.

³⁵ — Waġuy daġ ġu! — io'e—Pilatos o'e. — Judeu ġu ōn pit — io'e Pilatos. — Judeuyū ma edojot okay. Apēn ēn tak ece ikērēan? — io'e Jesus pe. — “Judeuyū kukukat ōn,” i du ēn eēm? — io'e Jesus pe.

³⁶ — Eybuxim ġu ōn ijodiacat kukukat — io'e. — Ōn ijodiat puximan pima kuka adi webekitkit o'jewaokaka okay itakomaayū eju. O'jewaokaka

kuka adi ip Judeuyũ be obuap puxim. Imēnpuye ijodiat a'õbi ġu õn warara'acayũ kukukat — io'e Jesus.

³⁷ — Ijodiat kukukat tu ěn? — io'e Pilatos.

— Hm hm. Ikukukat õn — io'e. — Kawēn icēmat muwēn âm okop ijodi. Kawēn icēmat muwēn âm okap. Kawēn icēmat kay kũyjobicayũ wekawēn kay dak kũyjobit — io'e Jesus.

³⁸ — Ka'ũmġu kawēn icēmat! — io'e Pilatos.

Gebuġe Pilatos Jesus eju jekawēn o'jepere. O'jēm ma'ġuto jeduk'a bewi. O'jēm jekawēn âm ma'ġuto Judeuyũ kukukayũ eju. Akiju ip osodop.

— Oxe ma ite aġokatkat ikērēat o'jukuk ġu. Pũġ em tak o'jukuk ġu ma — Pilatos o'e cebe ip. — Cũġ ġu kuka o'e wuywebe yaoka am — io'e.

³⁹ — Páscoa epeta bima pũġ ma õn imujēmjēm'uk daomũnmũnap'a bewi jekpiwan ma ceku am. Eybikuy du owebe eykukukat mujēm âm jekpiwan ma ceku am—Jesus mujēm âm? — io'e Pilatos.

⁴⁰ — Ap! — io'e ip. — Ixe ġu juy eġujēmat — io'e ip ya'õberen. — Barrabás pit eġujēmat — io'e ip. — Barrabás kay oceju! — io'e ip ya'õberen.

(Ixe Barrabás jebureyũ aokakaxi osunuy).

19

¹ — Jesus cuy epeyukxabimupokupok wuyukxabimupokupokapxeem — io'e Pilatos sorarayũ be.

O'yukxabimupokupok ip sorarayũ. ² Jesus waywayway pin ip osodop. Jesus ijodiat kukat iap waywayway pin osodop ip. Imēnpuye widaohobune o'subunemuwakēn ip yabeam. O'jomõġ ip ya be ijodiat kukat a beat mõġap co'i. Iekabek

o'ġuõm ip Jesus pe ijodiat kukat ekabek co'iat. O'ġuõm ip iberenat—iremrumġuġūnat. O'ġuõm ip iwaywayway am.

³ — Ak'i! Teku Judeuyū kukukat! — io'e ip Jesus waywayway am. Warara'acat ma ip o'topaokaka jebum.

⁴ Pilatos waram o'ju jeduk'a ekorara be. Judeuyū kukukayū kay o'ju.

— Ak'i! — io'e. — Waram ixex otojocat eyetabixex am — io'e. — “Oxe bit ite ikērēat o'jukuk ġu—pūġ em tak ka'ūma,” i õn e'em eywebe — io'e Pilatos.

⁵ Imēnpuyex ixex Jesus o'jēm uk'a bewi. Xerwun. O'ju Pilatos xe. Oajēm adeayū wap. Yabeat kuġ mabuk osunuy—widaohobunex kuġ. Iekabek kuġ mabuk osunuy—iremrumġuġūnat kuġ.

— Ak'i juy epe'e — io'e Pilatos adeayū be. — Ijoce ma aġokatkat — io'e cebe ip.

⁶ — Ite ba juy esubamupayaat korosa be ce'ū ãm — io'e ip ya'õberen païyū kukukayū, Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'ukayū dak.

O'jewāwā ip. Imēn o'e ip Jesus co buje.

— Ite ba juy esubamupayaat korosa be ce'ū ãm — io'e ip ya'õberen.

— Eyju ma juy epejat — io'e Pilatos cebe ip. — Eyju ma juy epesubamupaya korosa be — io'e. — Oxe bit cūġ ġu wuywebe yaoka am. Oxe ikērēat o'jukuk ġu—pūġ em tak ka'ūma — io'e.

⁷ — Cūġ ma ocexex bit yaoka am cekawēnkērē buyex — io'e Judeuyū kukukayū. — “Deus ipot õn,” i juk adī o'e tekux — io'e ip. — Imēnpuyex ocedobuyū'ūm'ūm ekawēn taġ ocejux yaokam — io'e ip.

⁸ Pilatos iparara jǐjǎ ma o'e "Deus ipot ãn," i teku e'em iap tobuxik puje. ⁹ Waram oãm jeduk'a be Jesus eju kawën ãm.

— Apomawi ejot? — io'e Pilatos Jesus pe.
Imënpit Jesus jededem ġu.

¹⁰ — Ede pin ġu du owebe? — io'e Pilatos. — Wa'õbuyxi ãn. "Iteba juy epesubamuwekap," i ãn e'em pima, jebamuwekap ip. Ekupinap tağ eceku — io'e Pilatos. — "Epesubamupaya korosa be ce'ũ ãm," i ãn e'em pima bit, jebamupaya ip e'ũ ãm — io'e—Jesus pe o'e.

¹¹ — A'õbuyxi ën Deus cuk a'õbuyxian emuy buye — io'e Jesus. — Emuy'ũm pima, apën kuka ece owebe? Ka'ũma ma! — io'e—Jesus o'e. — Ewebe oaokaan puje, ikërëat kuğ ece'e Deus xe. Ebodi ma bit ekay odojocat pit ikërëat kuğ je'e cexe — io'e.

¹² Iboap co buje, Pilatos Jesus pa muwekap ojuy jǐjǎ o'e.

— Jesus pa muwekap ojuy oce — io'e Pilatos jewebe ma.

— Roma ka kukat itakoma soat kay— "Õn ma ijodiat kukat," i'e'e'ukayũ kay — io'e Judeuyũ kukukayũ Pilatos pe. — César itakoma cekay ip — io'e ip. — Ewebe ibamuwekap puje, César kuka itakoma o'e ekay dak — io'e ip Pilatos pe.

¹³ Pilatos waram Jesus o'tujowat jeduk'a eakiju. O'tujowat adeayũ wap iboap co buje. Pilatos oabik ibimãmãmãat ekawën coco'ukap pe. Gabatá i uk'a eakijuat putet osunuy. Gabatá wita'a muğëğë iape wuya'õm. ¹⁴ Sexta-feira kaxicuğ osunuy. Sábado emap kabia Judeuyũ jekaxipanpan ip o'e peta muy'an—Páscoa epeta muy'an.

— Ak'i juy epe'e — io'e. — Teku eykukukat — io'e Pilatos Judeuyũ kukukayũ be.

¹⁵ — Ite ġu ocekkukat! i o'jede paĩyũ kukukayũ. — Ite juy eyaokaat! — io'e ip ya'õberen. — Ite juy eyaokaat — io'e ip. — Esubamupayaat korosa be ce'ũ ãm — io'e ip jetakoma pibun.

— Eykukukatpa du osubamupayaat korosa be? — io'e Pilatos.

— Pũġ ma wuykukukat — io'e ip. — César acã wuykukukat — io'e ip paĩyũ kukukayũ.

¹⁶ Imẽneju Pilatos jesorarayũ o'tomuwã.

— Ite juy epejat — io'e cebe ip. — Epesubamupaya korosa be — io'e cebe ip.

¹⁷ Jesus o'jat ip. Ibocewi o'jẽm ip Pilatos duk'a bewi.

Gebuje Jesus o'tujowat ip co'a kay. Wuyjuyũ'aririt'a i co'a butet osunuy. (Gólgota i co'a butet osunuy Judeuyũ a'õm). Korosa kuġ o'ju Jesus. Jay. Oajẽm ip. ¹⁸ Iġo'a be sorarayũ Jesus pa o'subamupaya ip korosa jeje ipiju. Taġtaġtaġ'i tapoam o'e ip. Iubida be tapoa o'jomuy ip. Cẽh. Korosa o'ġu'aġobucẽġ ip ipikũykũy be. Bẽġ. Warara'acayũ be dak o'subamupaya ip korosa eju xepxepayũba. Wara'acat ceje o'subamupaya ip korosa jeje. Pũġ korosa o'jomuy ip ipikũykũy be Jesus ba'at kadi. Wara'at o'jomuy ip iba'ũġat kadi. Jesus ixeyũ parakpe osunuy korosa eju. Toro'ih.

¹⁹ Pilatos tak taperadup o'tupmubararakat. O'tupmõġat korosa eju. Tupararakatup o'tupcoco ip kapkamayũ “Jesus teku,” io'e taperadup pe. “Nazaré ka bewiat—Judeuyũ kukukat” io'e taperadup pe. ²⁰ Iboaptup o'tupmubararak ip Judeuyũ a'õm, Romanoyũ a'õm tak, Gregoyũ a'õm

tak. Jesus o'subamupayaiat ka Jerusalém ka tēḡ ma o'sukadop. Imēneju iboaptup o'tupcoco Jerusalém ka be powatwatyū. ²¹ Imēneju paīyū kukukayū o'jekawēn Pilatos eju.

— “Teku Judeuyū kukukat osunuy” iaptup ḡu juy etupmubararak, “ ‘Ōn Judeuyū kukukat,’ i juk adi o'e teku” iaptup acā — io'e ip paīyū kukukayū.

²² — Ap! — io'e Pilatos. — Otopmuwarurun ḡu juy wemudupmubararaktup — io'e.

²³ Korosa eju Jesus pa mupaya buje sorarayū cesay mu'ē'ē ojuy ip jewewebe. Cesay osodop ebadipdip. Sorarayū dak ebadipdip osodop. Ibinūnpeat pit pūḡ ma imuḡēḡē osunuy paḡōm. Iinūmnūm ḡu ikuḡ osunuy. Soat iinūmnūm'ūmat kay o'e ip sorarayū.

²⁴ — Ibinūnpeat aḡuwek ḡu juy — io'e ip jewewebe. — Ga'a karatūḡ'a jo'iat'a ayaxik ipi ju. Ya'at puje pūḡ ma je'jat. Ya'at puje wuyetaybit ace'e abu je'jat iam — io'e ip jewewebe.

O'yaxik ip ipi ju. Deus ekawēntup e'em—kuyjeatup:

Wesay o'ḡu'ē'ē ip jewewebe, i. Karatūḡ'a jo'iat'a o'yaxik ip obinūnpeat pu am, i.

Imēn e'em Deus ekawēntup. Sorarayū be yaxik puje Jesus ekabek pu am, iboaptup ekawēn taḡ ip o'e.

²⁵ Gebuje Jesus jexi o'jojojo. Jesus xi korosa xe osunuy. Ixi kibit tak iboce osunuy. Maria Madalena dak iboce osunuy korosa xe. Wara'at Maria dak iboce osunuy—Clopas tayxi.

²⁶ Jesus jexi o'jojojo. Doze beayū'inat ixi xe osunuy. Ixe Jesus emumukukpinput osunuy. Ixe dak Jesus cocom o'e.

— Tũ'ũ — io'e. — Teku jekuk ġasũ jexi kukap co'i — io'e. ²⁷ — Tapu — io'e jemumukupinput pe. — Oxi juy ejukuk ġasũ exi kukap co'i — io'e Jesus.

Ixe aġokatkat Jesus xi o'ġuõm jeduk'a be ġebu je bit. Jesus e'ũ buje jexi kukap co'i ma xipan o'jukuk.

²⁸ Jesus itaybit o'e soat wekapikap oġu'ũm iam.

— Obipuruk — io'e Jesus.

Iboam o'e Deus ekawëntup ekawën taġ.

²⁹ Uva'abidi o'tinuy iboce wa'e jo'iat'a be—tideibog'ũmati. Iboceat tibubuap o'ġuakõm iġodi be. O'jomuy ip ip'abi be hissopo'ip abi be. Bëġ'i. O'yopmuyu Jesus pe tikõn ãm. ³⁰ O'tikõn tibubuap pewi. Korotkorot'i.

— Soat wekapikap oġu'ũm — io'e Jesus.

O'je'aetore. Jekpiwan ma oe'ũ.

³¹ Gebuje Judeuyũ kukukayũ ibamupaya'ibit mukop ojuy korosa ejuwi. O'ju ip kawën ãm Pilatos eju—iecuġap eju.

— Ocebu'u jĩã jebodoydoyap kabia be korosa eju ce'ũ'ũayũ nuy ãm — io'e ip. — Ibamupaya'ibit tao juy etaodakacat dao ma ce'ũ ãm — io'e ip Pilatos pe. — Ixeyũ'ũm'ũm cuy eġukopat Sábado ajëm awap — io'e ip Pilatos pe.

Imën o'e ip sexta-feira buye. Kuyaje Sábado—jebodoydoyap kabia. Judeuyũ xe petaboġ cĩcã osunuy. Imëneju ibu'u jĩã ip osodop ixeyũ'ũm'ũm nuy ãm korosa eju Sábado bima—jebodoydoyap kabia bima.

³² Imëneju sorarayũ o'ju korosa ejuayũ kay. Wëġ. Pa. Koapatao o'taodakat ip korosa ejuatao. Wëġ. Pa. Wara'acatao dak o'taodakat ip—Jesus eju

ibamupaya'ibitao. ³³ Sorarayũ oajēm Jesus'ũm kay.

— Kuy oe'ũ — io'e ip jewewebe.

Imēnpuye Jesus'ũmtao o'taodakat ġu ip.
³⁴⁻³⁷ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Ixe dao taodakat ġu ip—pũġtao dak ka'ũma, i. Tik. O'ya'õxamutik. Sorara Jesus'ũm o'ya'õxamutik obukaka'ukren. Wara'atup imēn e'em—Deus ekawēntup:

Ya'õxamutik'ibit kay jeakak ip wuyjuyũ, i. Kuyjeatup ekawēn taġ o'jebapuk Jesus e'ũ buje—Deus ekawēntup ekawēn taġ. Jesus'ũm oe'ũiap o'jojoiat ce'ũap o'ġuwēn ocewebe. Ocetaybit ixe icēmān e'em iam. Ocejū dak Jesus'ũm e'ũap muwēnuwēn eywebe dak eyetabun cekay am.

³⁸ José o'ju Pilatos kay Jesus'ũm jebit mukopap ojuy korosa ejuwi. Arimatéia ka bewiat osunuy ixe. Jesus kay itabut osunuy. Iba puġ ġu bit Jesus kay wetabut i'e'e'uk osunuy warara'acayũ be—iba'arēm mabuk. Iba puġ ġu i'e'e'uk osunuy Judeuyũ kukukayũ buxim jeparara buye.

— Jesus'ũm jebit mukop ojuy õn pit korosa ejuwi — io'e José Pilatos pe.

— Ha'a — io'e Pilatos. — Esujebitmukop — io'e. José o'ju Jesus'ũm kay—korosa ejuat'ũm kay. Ijebit o'ġukop korosa ejuwi.

O'tujowat witabikũy kay. ³⁹ Nicodemos o'ju José eju. Imude'o'onap kuġ o'ju. Ade ikuġ o'ju—45 kilo ikuġ. Iwekoykeyap osunuy imude'o'onap. Mirra'ip peati tiwekoykey o'e aloé'ip peati eju. Jesus'ũm jebit mude'o'on ojuy iġēmap puxim. Ixe Nicodemos kuy bima Jesus eju o'jekawēn

ixima be. ⁴⁰ Xepxepayũ Jesus'ũm jebit o'jat—José, Nicodemos tak. Imude'o'onap o'guwedi ip paço dağ—xipacat tağ. Ijebit o'jomũnmũn ip ixem pağõm. Perek. Imẽn ma Judeuyũ wuyjuyũ'ũm'ũm muxipanpan'uk ip osodop witabikũy be imuõm ãm. ⁴¹ Kadaidip o'tiptop Jesus pamupayaap pe. Iğodip pe witabikũy o'sukũynuy—wuyjuyũ'ũm'ũm muõmuõmapkũy. Ikũyisuatkũy o'sukũynuy. Ikũyisuatkũy be ce'uat o'jomõğ ğu buk ip. ⁴² Sexta-feira osunuy. Sexta-feira bima jexat muxipanpan'uk ip osodop Judeuyũ Sábado bima i'o'ibin. Sábado bima jebodoydoy'uk ip osodop. Witabikũy ibamupayaap tẽğ ma o'sukũynuy. Imẽnēju Jesus'ũm o'jomõğ ip iğokũy be.

20

¹ Domingo bima Maria Madalena o'ju witabikũy kay. Kabiakabia'i bima o'ju. Kabiok ma bima buk o'ju. Ikũynomudip'a o'yajojo wita'a. Yaboğat'a o'yajojo. Tũybe wuyjuyũ o'tujupa'um ijebit iãn o'e Maria. Yawede o'yadobuxik tomudip'a. ² O'jedau Pedroyũ kay. Oajẽm cekay ip. Pũğ ixeyũ'in Simão Pedro osunuy. Wara'acat Jesus emumukukpinput osunuy. Ixe dak Jesus eju etaybitbinat osunuy.

— Wuykukukat'ũm o'tujupa'um ip witabikũy bewi — io'e Maria xepxepayũ be. — Poce xe'e ip ixeyũm o'jomõğ? Ocetaybit ğu — io'e.

³ O'jẽm Pedroyũ jeduk'a bewi. O'ju ip witabikũy kay. ⁴ Xepxem ma o'ju ip daudaum. Warara'acat pit dao ma o'jedau. Koap oajẽm witabikũy be. Jay. ⁵ Atoroh. O'je'atoro ikũy kay. Etaburut. O'jetaburut. Paço o'jojojo irucat. Ijebit mũnmũn o'jojojo. Imẽnpit oõm ğu ikũy be. ⁶ Kanomũm

Simão Pedro oajēm. Jay. Oõm witabikũy be Simão Pedro. Cereğ. Bodiku paço osodop irucat xipacat. Ibo o'jojojo. ⁷ Wara'at paço o'tobuxik—Jesus'ũm a dağ osodopiat. Yadağ osodopiat ijebit mũnmũnap epaço xe ġu osodop. Wara'at pe ma osodop. Iek-abek acã osodop ya'a o'yadopiat pe. Ka'ũmġu ijebit pit. ⁸ Wara'acat tak oõm ġasũ—Jesus eju etaybitbinat—Jesus emumukukpinput. Badi o'jeak.

— Ak'i ece! Ka'ũmġu ijebit! — io'e jewebe ma. — Waram Jesus o'jetait! — io'e jewebe ma.

⁹ Deus ekawëntup imēn e'em:

Deus ixē ġuyu ce'ũ'ũayũ xewi, i.

Kuy bima ibodup ekawēn cekawēn pa'arēm osodop cexe ip. Ġasũ bit ibapuk o'e Jesus eju etaybitbinayũ xe.

¹⁰ Xepxepayũ ma o'jepit jeduk'a be.

¹¹ Maria Madalena bit waram o'ju witabikũy jom. Jay. Oajēm. Ikũy jojom osunuy itabēğ ikũy etakobe. Wa osunuy. O'je'atoro. Atoroh. Axih. Wa o'e. O'jetaburut ikũy be.

¹² Deus ekawēn tojtjot'ukayũ o'jojojo xepxepayũ—kabi kadiwiayũ. Cesay irucat kuğ ip osodop. Kaxikxik'i osodop ip Jesus'ũm osodopiap pe. Pũğ ixeyũ'in ya'a o'yadopiap pe osunuy. Wara'acat ixeyũ'in sui o'suidopiap pe osunuy.

¹³ — Tũ'ũ — io'e ip Maria be. — Abu-kay ēn wa? — io'e ip.

— Okukukat'ũm kay — io'e. — Okukukat'ũm o'tujupa'um ip — io'e. — Imēnpuye õn wa. Wetaybit ġu poce ip o'jomõğ iam — io'e.

14 O'jekorepën imēḡap e buje. Jesus cūḡ'i osunuy tōḡpikadi. Jesus o'jojojo. Imēnpit itaybit ḡu o'e ixem. O'jetabieba'arēm ixem. Tūybe ija ḡu iān o'e.

15 — Tū'ū — io'e Jesus. — Abu-kay ēn wa? — io'e cebe. — Abu-kudadam ēn? — io'e.

Tūybe sute kadaidip wiwi'ukat iān o'e Maria cebe.

— Okukukat'ūm kudadam ōn — io'e. — Ēn tu ixē'ūm etujujēm? Poce ejomōḡiap cuy eḡuwēn owebe! — io'e. — Ōn ma oju ixē'ūm tujupit am — io'e.

16 — Maria! — io'e.

O'jekorepën Jesus kay.

— Raboni — io'e ja'ōm—Judeuyū a'ōm.
(Raboni wekariwa iape).

17 — Obaixiḡ ḡu ece — io'e. — Webay kay buk oceu ḡu — io'e Jesus. — Eju juy okitpiyū kay—oweju etaybitbinayū kay — io'e. — “Webay kay waram oceu—eyebay kay,” i juy ece cebe ip — io'e. — “Wuyebay Deus oxe, eyxe dak,” i juy ece cebe ip — io'e Jesus Maria be.

— Hm hm — io'e—Maria o'e.

18 Maria Madalena o'ju Jesus eju etaybitbinayū kay.

— Wuykukukat ojojojo! — io'e cebe ip. — Waram o'jetait! — io'e.

Jewebe Jesus o'e'e iap o'ḡuwēn cebe ip.

19 Kabiḡ pima Jesus o'jebapuk jeweju etaybitbinayū kay. Ixe Domingo bima o'jebapuk cekay ip. Awerom ip osodop uk'a be. Cem ma'ḡu tomudipdip osunuy xīntabi, Judeuyū kukukayū buxim iparara buye. Inaka Jesus o'jebapuk cekay ip.

— Kaba'ũm cuy epeyewekuk — io'e cebe ip.

²⁰ O'jewebumupaya cekay ip. O'jewa'õxamubapuk cekay ip. Icocok cĩcã ma ip o'e jekukukat tobuxik puje.

²¹ — Kaba'ũm cuy epeyewekuk — io'e waram Jesus. — Webay juk omudot ijodi. Imēnpuxim õn tak jeymuju omuwēn ãm ijodiat pe — io'e.

²² Jebido o'subidomuju cekay ip. Puw io'e.

— Obiõgbuk oõuõm eywebe — io'e. — Xipacat oõuõm eywebe — io'e cebe ip. ²³ — “Deus ikērēat ju'uk eywebewi” i ey'e buje, ikērēat ju'uk ixeyũ bewi — io'e. — “Deus ikērēat ju'uk õu eywebewi” i ey'e buje bit, ju'uk õu ikērēat ixeyũ bewi — io'e Jesus.

²⁴ Gebuje Jesus o'ju Tomé kay—jeweju etaybitbinat kay. Ixe Tomé doze beayũ'in osunuy. Xepxem ikap'ibit i ixe butet osunuy wara'at ibutet. Warara'acayũ eju õu ixe Tomé osunuy ixeyũ kay Jesus ebapuk puje. Jesus o'jojojo õu buk waram cetait puje. ²⁵ Imēnpuye warara'acayũ o'jekawēn Tomé eju—ceweju etaybitbinayũ.

— Tapu, wuykukukat ma ocejojojo! — io'e ip. — Waram õuto o'jetait! — io'e ip.

— Dapxi eyju! — io'e. — Wetabut õu oce waram ixe'ũm o'jetait iap kay — io'e. — Tapoa kũybut cocom'ũm pima, wetabut õu oce — io'e. — Tapoa kũybut pe osubumõõ'ũm pima dak, wetabut õu oce — io'e. — Ya'õxatikat pe osubumõõ'ũm pima, wetabut õu oce — io'e Tomé.

²⁶ 7 xet kap puje Jesus eju etaybitbinayũ waram awerom osodop ip uk'a be. Tomé dak cexe ip o'e. Uk'a exĩntabi tomudipcēm cĩcã osunuy. Jesus pit oõm iõo'a be. Onze beayũ kay waram o'jebapuk.

— Kaba'ũm cuy epeyewekuk — io'e Jesus cebe ip.

²⁷ Jesus dao ma o'jeak Tomé kay. Ak'i o'e. O'jekawēn ceweju—Tomé eju.

— Ak ece obubida kay — io'e Tomé be. — Tapoa kũybut cuy ejojojo obubida be — io'e. — Tapoa kũybut pe juy ebu esubumuõm — io'e. — Wa'õxatikat pe juy ebu esubumuõm itikatkũybut pe icēmām poro iam — io'e Jesus. — “Ixe'ũm waram o'jetait ġu,” i'ũmġu juy ece — io'e. — Etabun cuy eġuy! — io'e.

²⁸ — Kariwa, wetabut ekay — io'e Tomé. — “Ĕn ma Deusat,” i õn e'em — io'e—Tomé o'e.

²⁹ — Etabut ojojom ēn puye — io'e Jesus. — Warara'acayũ bit ojojo ġu. Inaka itabut je'e ip okay. Icockok cĩcã ma ip je'e — io'e.

³⁰ Jesus ja'õbacaap o'jomõġmõġ jewegu etaybitbinayũ etabixe. Soat ġu ya'õbacaap mõġmõġap mubarararaġ õn ijudup pe.

³¹ Pũġpũġ ã õn imubarararaġ ijudup pe Jesus pe o'ġubapukpukiap. Iboap oġubararak eymutabut am Jesus Deus emunaē iap kay, Jesus Deus ipot iap kay dak. Iboap kay eyetabun pima, ixex a'õbi eyaġuyisum epeku ijodi; eyetait epesop cexex eye'ũ buje dak.

21

¹ Guyjom Jesus waram o'jebapuk jewegu etaybitbinayũ kay. Iodi xe o'jebapuk cekay ip. Iodi butet Tiberíades i osunuy. O'je'awero ip 7 beayũ ceweju etaybitbinayũ. Iodi xe o'je'awero ip. Pũġ em ġu o'jebapuk ce'ũ'ũ'ibiyũ xewi jeu buje. ² Ibũrũ ma ibutet osodop ip: Simão Pedro i, Tomé i, Natanael

i, Zebedeu ipotpoyũ xepxep, warara'acayũ dak xepxep. Xepxem ikap'ibit i Tomé butet osunuy wara'at ibutet. Natanael Caná ka bewiat osunuy—Galiléia eipi bewiat. Ibũrũ ma o'je'awero ip.

³ — Cum puk ãn axima bum — io'e Simão Pedro jebureyũ be.

— Ha'a — io'e ip. — Oceju dak cum eweju ocexat pum — io'e ip.

Ixima dağ axima bubum ojuy ip. Kobe be ip oõm axima bu pinayũ. Haham oeku ip. Imẽnpit o'jat ġu ip. Te'e ma ip oeku.

⁴ Jesus o'jebapuk iodi wãbu be kabia buje. Imẽnpit teku wuyekariwa iap iba'arẽm o'e 7 beayũ xe. Itaybit ġu o'e ip teku wuyekariwa iam. Wĩnãbu wi o'jewãwã cebe ip.

⁵ — Tapupuyũ — io'e Jesus cebe ip. — Peburũ axima epejat?

— Ka'ũma ma — io'e ip. — Ocejat ġu! Te'e ma oceku — io'e ip.

— Eyba'at kadi ma ũrũ epeğgakõm — io'e Jesus. — Gebuje bit ade ma epejat — io'e.

— Hm hm — io'e ip.

⁶ Tok. ũrũ o'ğgakõm ip jeba'at kadi. Ade o'jat ip axima. ũrũ mupuxik pa'ore o'e cebe ip axima poxi pibun.

⁷ — Ak'i juy ġokayku! Wuykukukat ma ġoku! — io'e Jesus emumukukpinput Simão Pedro be.

Simão Pedro jeekabek o'ğgõm jekukukat topabe jejuam. Jeekabek kuğ ġu kapikpik'uk osodop ip. Tip. O'jetip iodi be dao ma Jesus kay jajẽm ãm. ⁸ Warara'acayũ Jesus kay oajẽm kobe dağwi. Oajẽm ip ũrũ mupuxikpuxiğ kobe ukpu bewi. Ade

jĩã osodop axima ũrũ be. Wũy ġu ip osodop kapurũġ pewi—100 metros acã. ⁹Jay. Muġ. Jesus o'jojojo ip. Axima yoyoy o'e daxa be. Pão'a kuġ tak osunuy.

¹⁰— Axima'in epetojot—ġasũ epejat'iat'in — io'e Jesus cebe ip.

— Hm hm — Pedro o'e.

¹¹ Oõm kobe be axima bum. Ũrũ o'ġuwekap. O'tujuu kapurũġ kay. Jay. Axima o'tojot. Ade osodop ũrũ be axima yoboġat. 153 osodop ip. Inaka ũrũ o'jewek ġu.

¹²— Ga'a acekõn — io'e jeweju etaybitbinayũ be.

— Ga'a — io'e ip.

— Abu ěn? — io'e ġu ma cebe.

Itaybit o'e ip wuykukukat teku iam—waram o'jetaitiat teku iam.

¹³⁻¹⁴ Jesus pão'a o'yabu. Axima dak o'jat. O'ġũm cebe ip ixan.

¹⁵ Gebuje Jesus o'jekawẽn Simão Pedro eju—João ipot eju. O'jekawẽn ceweju jekõn epere buje.

— Simão — io'e Jesus. — Warara'acat kukpinap podi ma du okukpin exe? — io'e.

— Hm hm, Kariwa — io'e Simão. — Etaybit ebure õn iam — io'e.

— Wekawẽn cuy eġutaybin itabun'isuayũ — io'e Jesus. — Xipan cuy ixeyũ ejukuk apẽn ovelha kukat xipan jeõhõ'it'it kukap puxim — io'e.

¹⁶ — Simão — io'e Jesus waram. — Okukpin tu exe?

— Hm hm, wekariwa — io'e. — Etaybit ebure õn iam.

— Wekawẽn cuy okay itabucayũ egutaybin — io'e. — Xipan cuy ixeyũ ejukuk apẽn ovelha kukat jeõhõyũ kukap puxim — io'e.

¹⁷ — Simão — io'e Jesus waram. — Ebure du õn? — io'e.

Ebapũg em imẽn o'jekawẽn Simão eju. Imẽnpuye Simão iguycũg o'e Jesus e'eap kay.

— Kariwa — io'e. — Etaybit soan. Etaybit õn ebure iam.

— Wekawẽn cuy itabucayũ egutaybin — io'e Jesus. — Xipan cuy ixeyũ ejukuk apẽn ovelha kukat jeõhõyũ kukap puxim — io'e. ¹⁸ — Simão, icẽmãn õn e'em ewebe. Jaypan'isum ekpiwat ma jekuku'uk eguy. Esay muõm puje, ekupinap tağ acã jekuku'uk eguy. Aypa bima bit ecejebaepacũg warara'acat pe ebamũn ãm correntebum. Warara'acat jedujowat edaobu'unap tağ — io'e Jesus.

¹⁹⁻²⁴ Imẽn Jesus apẽn Pedro je'ũ iam o'gukũyjo. Apẽn Pedro Deus dipap gubapukpuk iam tak o'gukũyjo.

— Obikuyap tağ cuy ejeku — io'e Jesus Pedro be.

Jekorepẽn puje Pedro Jesus emumukukpinput o'jojojo. Cemumukukpinput doze beayũ'in osunuy. Pedro nomuju o'e.

— Kariwa — io'e. — Apẽn je'bapak guyjom gøbeku? — io'e Simão Pedro Jesus emumukukpinat co buje.

— “Apẽn je'bapak gøbeku guyjom,” i'ũmgu juy ece owebe — io'e. — “Õn tu wekariwa bikuyap tağ jekukum?” i acã ece ewebe ma — io'e Jesus. — Obikuy bima bit kuka adi teku oe'ũ gu — io'e. — Obikuy bima, ijoce mabuk teku kuka adi osunuy

waram wajẽmap com — io'e. — Imẽn obikuy bima, ak'adit ma'ǵu kuka eǵuy iboap kay — io'e Jesus.

Imẽneju itabucayũ o'Jekawẽn cĩcã jewewēju. Tũybe je'ũ ǵu iãn o'e ip. Imẽnpit:

— Teku je'ũ ǵu — i'ũmǵu o'e Jesus. — Obikuy bima kuka adi teku ijoce mabuk jeenuy waram wajẽmap com — i juk o'e Jesus.

Jesus eju oekukuiat ma apẽn Jesus cuk adi o'e'e iap o'ǵuwẽn ocewebe—Jesus xe ikukpinat. Jesus tẽǵ ma osunuy doze beayũ eju jekõnkõn pima Jesus e'ũ awap.

— Kariwa, abu oce'in je'ũm ekay itakomaayũ be? — i juk o'e ce'ũ awap. Ixe ma Jesus o'e'eiap o'ǵuwẽn ocewebe. Wuyetaybit ixe icẽmãn e'em iam. Ixe ekawẽn mubarararaǵ õn ijjudup pe—cartadup pe.

²⁵ Ade jĩjã ma osunuy Jesus e'eap. Soat ǵu ixe e'eap o'ǵubararak cemudupmubararaktup pe—ijjudup pe. Soat pit ixe o'e'e iap mubarararaǵ pima, apoce dak kuka atupmõǵ? Tup ade jĩjã ma kuka o'e ibiatup. O'e ǵu kuka ipi daǵ wuywebe ibiatup mõǵ ãm. Imẽn kuka o'e wuyxe.

Ibũrũ ma.

**Deus ekawẽntup Kawẽn iisuat ekawẽn
New Testament in Mundurukú (BR:myu:Mundurukú)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mundurukú

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mundurukú [myu], Brazil

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mundurukú

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

82289dff-6b79-5335-974c-563b93a888ae